HYVÄÄ ILTAA!

Rippikoulun iltaohjelmia tavoitteellistava materiaali
Kouvolan seurakunnalle

Enni Järvikangas ja
Hanna-Katariina Kaikkonen
Opinnäytetyö, syksy 2013
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) +
Kirkon nuorisotyönohjaajan
virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Järvikangas, Enni & Kaikkonen, Hanna-Katariina. Hyvää iltaa! Rippikoulun iltaohjelmia tavoitteellistava materiaali Kouvolan seurakunnalle. Kauniainen, Syksy 2013, 126 s., 1 liite.

Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tavoitteellinen rippikoulun iltaohjelmamateriaali Kouvolan seurakunnalle ja samalla kehittää uudenlaista iltaohjelmakulttuuria. Materiaalin avulla haluttiin helpottaa isosten ja työntekijöiden työtä tavoitteellisen, oppimista tukevan, rippikoulun teemoihin sopivan ja rippikouluryhmää ryhmäyttävän iltaohjelman suunnittelussa.

Materiaalia varten tutustuimme Kouvolan seurakuntaan ja Kouvolan seurakunnan rippikoulujen iltaohjelmiin. Materiaali on suunniteltu avuksi isosille ja iloksi rippikoululaisille, ja sen tarkoituksena on tukea myös erilaisilla tyyleillä oppivia. Siksi perehdyimme nuoruuteen käsitteenä sekä 14–15-vuotiaiden kehitykseen, oppimiseen sekä eri oppimistyyleihin. Koska materiaalia on tarkoitus käyttää seurakunnan rippikoulun iltaohjelman rakentamiseen, kiinnitimme huomiota myös kristilliseen kasvatukseen ja rippikouluun Suomessa. Hyödynsimme myös iltaohjelmiin liittyvää teoriaa. Rippikoulun on tarkoitus antaa nuorille hyviä kokemuksia turvallisessa ympäristössä, joten hyödynsimme myös ryhmään, ryhmäytymiseen ja ryhmäturvallisuuteen liittyvää teoriaa.

Materiaali koostuu leikeistä, sketseistä, hengellisistä lauluista, syvällisistä näytelmistä ja luottamusharjoitteista. Leikit on jaoteltu ryhmän elinkaaren mukaan. Ensin on tutustumisleikkejä ja hiljalleen siirrytään enemmän koskettamista vaativiin leikkeihin. Sketsit on valittu siten, että ne eivät halvenna mitään ihmisryhmään tai riko nuorissa herääviä seksuaalisuuden tunteita. Sketsit ovat viattomuudessaan hauskoja ja niiden onkin tarkoitus ryhmäyttää ryhmää yhdessä nauramisen kautta. Hengellisillä lauluilla tarkoitamme Nuoren seurakunnan veisukirjan veisuja, Elämän siivillä laulukirjan lauluja ja virsikirjan virsiä. Syvälliset näytelmät sisältävät aina jonkin opetuksen ja ne on tarkoitettu illan päättäviksi ohjelmanumeroiksi. Luottamusharjoitteiden avulla rippikouluryhmä voi kasvattaa keskinäistä luottamustaan ja siten nostaa ryhmäturvallisuutta.

Asiasanat: rippikoulu, iltaohjelmamateriaali, tavoitteellisuus, ryhmä, ryhmäturvallisuus, nuoruus, oppiminen.

ABSTRACT

Järvikangas, Enni and Kaikkonen, Hanna-Katariina. Good evening! – Goal directed evening programme material for Kouvola parish. 126 p.1 appendices. Language: Finnish. Kauniainen, fall 2013.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services. / Degree programme in Social Services, Option in Christian Youth Work and Education. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim for this thesis was to produce a goal directed evening programme material for Kouvola parish and to develop new evening programme culture. By creating this material we wanted to help the young confirmed volunteers and confirmation school workers to create an evening programme which would be goal directed, support learning, match the confirmation school themes and build team spirit.

The theoretical part of the thesis focuses on Kouvola parish and its confirmation schools evening programmes. Because the material is designed to be used with youth, we also familiarized ourselves with the concept of youth and development of 14−15 year-olds. In the material we have studied different learning styles and in the theoretical part we discuss learning and different learning styles. We also familiarized to Christian education, confirmation schools in Finland and evening programmes in general. Confirmation schools should offer the youth positive experiences in a safe environment. Because of that we also utilised the theory about groups, group safety and team spirit.

The material consists of plays and games, short comedy acts, spiritual songs, drama with a spiritual point of view and exercises that inspire confidence. Plays and games are grouped according to the group life cycle. At first plays and games require less touching and the idea is to learn each other's names and gradually the plays and games require more touching. Short comedy acts are fun in their innocence. The aim is to build team spirit by laughing together as a group. By spiritual songs we mean songs from the Nuoren Seurakunnan veisukirja -songbook, Elämän siiville -songbook and the hymn book. Songs are selected to match the themes of confirmation school tuition. Every drama with a spiritual point of view includes a lesson and they are meant to be used as a closing for the evening programme. With the exercises that inspire confidence the confirmation school group can enhance their mutual confidence and trust and thus increase their group safety.

Keywords: confirmation school, evening programme material, goal direction, group, group safety, youth, learning

SISÄLTÖ

1 ILTAOHJELMASTA ILLAN OHJELMAKSI 5

2 KRISTILLINEN KASVATUS 6
2.1 Uskonto osana kasvatusta 6
2.2 Kristillisen kasvatuksen ulottuvuudet 8
2.3 Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön ulottuvuudet 11

3 SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON RIPPIKOULU 14
3.1 Rippikoulu on kristillistä kasvatusta 14
3.2 Rippikoulun sisältöjä 15
3.3 Rippikoulu koostuu neljästä jaksosta 17
3.4 Rippikoulun henkilöstö 18
3.5 Isoset ovat tärkeässä roolissa rippikoulussa 19
3.6 Rippikoululeirit ovat nuorten suosiossa 22
3.7 Oppiminen rippikoulussa 23
3.7.1 Konstruktivistinen oppimiskäsitys 23
3.7.2 Erityyliset oppijat 25

4 RIPPIKOULU KOUVOLAN SEURAKUNNASSA 27

5 RIPPIKOULUIKÄINEN NUORI 29

6 RYHMÄ 32
6.1 Ryhmä rippikoulussa 32
6.2 Ryhmäytyminen ja ryhmän elinkaari 33
6.3 Turvallisessa ryhmässä on hyvä olla 34

7 ILTAOHJELMA OSANA TAVOITTEELLISTA RIPPIKOULUA 38
7.1 Iltaohjelman sisältöjä 38
7.2 Leikit ryhmäyttävät ja kannustavat yhdessä tekemiseen 40
7.3 Sketseille nauretaan yhdessä 42
7.4 Laulut luovat yhteyttä ja toimivat rukouksina 43
7.5 Draama oppimisen apuna 44

8 TAVOITTEET 47

9 TEORIASTA KÄYTÄNNÖKSI 48

10 POHDINTA 55

LÄHTEET 60

LIITE 1

1 ILTAOHJELMASTA ILLAN OHJELMAKSI

Olemme tuottaneet opinnäytetyönämme iltaohjelmia tavoitteellistavan materiaalin Kouvolan seurakunnalle. Hyvää iltaa! -materiaali on produkti. Tarve tällaiselle materiaalille nousi Kouvolan seurakunnasta. Olemme molemmat olleet seurakuntanuoria ja toimineet isosina ja työntekijöinä rippikoulussa. Toiveenamme on työllistyä kirkon nuorisotyöhön. Tämän vuoksi opinnäytetyömme aihe on meille itsellemme tärkeä.

Iltaohjelmat ovat osa rippikoulua. Niiden rooli korostuu rippikoululeireillä. Kokemuksemme mukaan isoset pitävät iltaohjelmista paljon ja niiden valmistelemiseen käytetään paljon aikaa. Vaikuttaa siltä, että iltaohjelmien on tarkoitus olla ensisijaisesti hauskoja. Iltaohjelmia voisi usein kutsua ”isos-show´ksi”.

Kaiken rippikoulussa tapahtuvan tulisi noudattaa rippikoulun yleistavoitetta. Tämän yleistavoitteen pohjalta olemme työstäneet opinnäytetyömme. Iltaohjelmakin voi olla oppimistilanne. Yhdessä nauraminen ryhmäyttää rippikouluryhmää. Leikkien kautta kaikki pääsevät osallistumaan iltaohjelmaan. Iltaohjelmat jäävät usein rippikoululaisille mieleen rippikoulusta. Haluamme, että tämä muisto olisi mahdollisimman hyvä, ja että rippikoululaisten mieleen jäisi myös jotakin kristillistä. Materiaali on tarkoitettu työkaluksi isoselle.

Materiaalimme koostuu lauluehdotuksista, leikeistä, luottamusharjoituksista, sketseistä sekä syvällisistä näytelmistä. Viimeksi mainittuja kutsumme työssämme syviksiksi. Olemme jaotelleet leikit materiaalissamme kolmeen osaan: rippikoulun alku-, keski- ja loppuvaiheeseen sopiviksi leikeiksi. Näissä olemme huomioineet ryhmän elinkaaren ja ryhmäytymisprosessin. Laulut, sketsit ja syvikset olemme lajitelleet rippikoulun päivän teeman mukaan.

Materiaali soveltuu rippikoulukäyttöön. Sitä voi hyvin käyttää missä vain seurakunnassa.

2 KRISTILLINEN KASVATUS

Kristillinen kasvatus voidaan määritellä uskonnollisen kasvatuksen erityistapaukseksi. Sen taustalla on pyrkimys teologian ja kasvatustieteen sekä inhimillisen ja hengellisen väliseen dialogiin. Siinä myös sovelletaan teoreettisia käsitteitä käytännön kasvatustyöhön. Kristillisessä kasvatuksessa käydään keskustelua ihmisen oman maailman ja kristillisen uskon välillä. Raamattu voi toimia kristillisen uskon osapuolena. Tämän keskustelun pohjalta oppija voi soveltaa kristillistä uskoa omaan elämäänsä. Kasvatuksen tarkoituksena on antaa virikkeitä. Kristillisessä kasvatuksessa ihminen pyritään kohtaamaan kokonaisvaltaisesti. (Halme 2008, 21, 24, 125; Muhonen & Tirri 2008, 63.)

2.1 Uskonto osana kasvatusta

Kristillisellä kasvatuksella on oma erityislaatunsa ja sen sisälle mahtuu erilaisia painotuseroja. Ei siis ole olemassa yhtä tapaa määritellä kristillistä kasvatusta. Kristillisessä kasvatuksessa on myös eroja sen mukaan, minkä kirkkokunnan tunnustukseen kasvatus pohjaa. Evankelisluterilaisen kirkon kristillisen kasvatuksen pohjalla on luterilainen tunnustus. Yhden määritelmän mukaan kristillinen kasvatus on kristillisen perinteen välittämistä seuraavalle sukupolvelle. Toisen määritelmän mukaan kristillinen kasvatus on kristilliseen uskoon kasvattavaa uskontokasvatusta. Seurakunnan kasvatustoiminnassa kristillinen kasvatus voidaan mieltää osaksi kasteopetusta. Tällöin tavoitteena on tukea uskoon kasvamista ja uskossa pysymistä. Toisaalta kristillistä kasvatusta voi olla pelkästään se, että kasvattajan arvot ja ihmiskäsitys ovat kristinuskon mukaisia, tai että kasvatus on yhdenmukaista Jumalan luomistyön kanssa. Kasvattajan haasteena onkin ohjata kasvatettavaa eettisesti vastuulliseksi yhteiskunnan jäseneksi ja samalla tarjota mahdollisuus Jumalan sanan kuulemiseen ja kristittyjen yhteydessä elämiseen. Kristillistä kasvatusta voidaan määritellä myös kuuden ulottuvuuden kautta. (Muhonen & Tirri 2008, 63–64, 66–69.) Kristillisestä kasvatuksesta voidaan siis puhua silloin kun kasvatuksen tavoitteet ja sisällöt ovat kristilliset (Räsänen 2008, 287).

Kristillisen kasvatuksen mukaan Jeesuksen elämän kautta voi ymmärtää elämää ja kohdata Jumalan. Kristillisen kasvatuksen tehtävä on ohjata ihmisiä hengellisen yhteisön ja sen uskon ja rakkauden osallisuuteen. Sen päämääränä on opettaa lapsia ja nuoria tulkitsemaan elämää kristillisen uskon pohjalta ja ymmärtämään sitä. Pyrkimyksenä on, että nuoresta voisi kasvaa aikuinen, joka osaa ajatella kriittisesti ja muodostaa käsityksensä asioista itse. Kristilliseen kasvatukseen liittyy kysymys siitä, miten kristillisestä uskosta voisi tulla luonnollinen osa ihmisen identiteettiä. (Halme 2008, 25, 30, 157, 185, 186, 190.)

Uskonto on olennainen osa kokonaisvaltaista kasvatusta. Se koskettaa ihmistä monella eri tavalla. Uskonnolla tai uskonnollisuudella on useimmiten positiivinen vaikutus ihmisen persoonallisuuden ja mielenterveyden tukemisessa. (Ubani 2010, 39–40.) Usko ja uskonnollisuus voivat lisätä elämänrohkeutta ja vähentää riskikäyttäytymistä. Uskonnolla on myönteisiä vaikutuksia perheeseen ja yhteisöön, mutta myös jopa fyysiseen terveyteen ja onnellisuuteen. Uskonnolle ja uskontokasvatukselle on oma paikka kokonaisvaltaisessa ihmiskäsityksessä. Ihmisyys toteutuu parhaiten kun ihminen ymmärtää oman rajallisuutensa ja näkee itsensä pyhän ja äärettömän, eli Jumalan kasvojen edessä. Uskonnollisen ulottuvuuden kautta ihminen voi kohdata pyhän ja ylittää arkikokemuksen. Ihminen on Jumalan kuva, koska Jumala puhalsi ihmiseen elävän hengen. Tätä ajatusta tulisi uskontokasvatuksessa tukea. (Halme 2010, 59, 62, 63, 65; Halme 2008, 18.)

Kasvun päämääränä on tulla sellaiseksi ihmiseksi, mihin parhaimmillaan pystyy. Elämä ja ihmisyys voivat rajoittaa tätä kasvua, mutta se voi suuntautua kohti meissä olevaa Jumalan kuvaa. Kristillinen kasvatus pyrkii tukemaan ihmisen kokonaisvaltaista kasvua. Kaikki elämän osa-alueet vaikuttavat uskonnolliseen ulottuvuuteen. Ihmisen henkisyyttä ja hengellisyyttä voi lähestyä ruumiin, sydämen ja ymmärryksen kautta. (Halme 2010, 64, 67.) Uskontokasvatuksen tehtävänä on ihmisen oman hengellisyyden tukeminen (Halme 2008, 21).

2.2 Kristillisen kasvatuksen ulottuvuudet

Kristillinen kasvatus on arvoihin sitoutunutta toimintaa ja siinä on tietoisia tavoitteita. Mervi Muhonen (2008, 63–64, 77) on tehnyt tutkimuksen, jossa lastenohjaajaopiskelijat kuvasivat kristillistä kasvatusta kuuden eri ulottuvuuden kautta. Vaikka ulottuvuudet kuvaavat seurakunnan lapsityötä, samat ulottuvuudet on helposti nähtävissä myös nuorisotyössä. Kuusi ulottuvuutta ovat: opillinen, rituaalinen, kokemuksellinen, eettis-moraalinen, huolenpidollinen ja pedagoginen. Nämä ulottuvuudet ilmentävät kristillisen kasvatuksen hengellistä ja inhimillistä puolta. Ne ovat erottamattomassa ja vuorovaikutuksellisessa suhteessa toisiinsa. Myöskään rajan vetäminen hengellisen ja inhimillisen välille ei käytännössä ole mahdollista. Seuraavaksi käymme läpi eri ulottuvuuksien erityispiirteitä.

Opillinen ulottuvuus

Opillisella ulottuvuudella tarkoitetaan kristinuskoon kuuluvia oppeja ja uskomuksia, ja niiden eteenpäin välittämistä. Uskomuksilla ei tarkoiteta vain tiedollisia asioita vaan myös luottamista. Kristillisessä kasvatuksessa kasvatettaville välitetään kuvaa hyvästä ja rakastavasta Jumalasta. Opillisessa ulottuvuudessa raamatunkertomuksilla on keskeinen paikka ilmentäjinä. Raamatunkertomusten avulla voidaan käsitellä erilaisia elämänkysymyksiä myös tämän päivän näkökulmasta. Raamattu on luterilaisen ajattelun mukaan Jumalan puhetta ihmisille. Kasvattaja ei voi synnyttää kasvatettavissa uskoa, mutta hän voi kertoa heille Raamatusta ja kertoa Jumalan sanasta. Tässä ulottuvuudessa keskeinen merkitys on yhteisen perinteen ylläpitämisessä ja eteenpäin viemisessä sekä kristityn identiteetin vahvistamisessa. (Muhonen & Tirri 2008, 78.)

Rituaalinen ulottuvuus

Rituaaliseen ulottuvuuteen kuuluvat erilaiset kristilliset tavat ja perinteet, esimerkiksi kirkkovuoden seuraaminen, jumalanpalvelus, rukoileminen sekä hengelliset laulut. Rituaalien tarkoitus on tarjota kokemuksia ja turvallisuutta sekä vahvistaa osallistujien yhteyttä. Rituaalien avulla ihminen pystyy irrottautumaan arjesta ja hiljentymään pyhän edessä. Juuri rituaalisen ulottuvuuden kautta on

mahdollista päästä uskonnosta osalliseksi, vaikkei ymmärtäisikään opillista puolta. Rukoileminen tai Jumalan eteen tuleminen eivät edellytä abstraktia hahmotuskykyä. Tapoihin ja perinteisiin liittyy myös tiedollinen näkökulma: kristillinen kasvatus auttaa ymmärtämään tapojen ja perinteiden merkitystä. Näin ollen rituaalinen, opillinen ja kokemuksellinen ulottuvuus ovat vuorovaikutuksessa toisiinsa. (Muhonen & Tirri 2008, 78–79.)

Kokemuksellinen ulottuvuus

Kokemuksellinen ulottuvuus sisältää sekä kasvatussuhteen emotionaalisen ilmapiirin että Jumalan rakkauden ja läsnäolon. Kristillisen kasvatuksen kautta kasvatettavalle on mahdollista antaa kokemus turvallisesta ja rakastavasta Jumalasta ja sitä kautta antaa luottamus elämään. Kristillisessä kasvatuksessa luottamus elämään ja tulevaisuuteen perustuu kokemukseen hyvissä käsissä olemisesta: kasvatettava on suuremman kannateltavana. ”Luottamus Jumalaan voi antaa lapselle niin juuret kuin siivetkin.” (Muhonen & Tirri 2008, 79.)

Kaikessa kasvatuksessa on aina läsnä myös tulevaisuuden näkökulma. Kristillinen kasvatus voidaan nähdä voimavarana, jonka merkitys ulottuu nykyhetkeä pidemmälle. Sen takia kasvatusta olisi toteutettava niin, että se antaisi hyvät eväät kasvatettavan koko elämään. Kokemuksellinen ulottuvuus tuo esiin myös kysymyksen hengellisyyden luonteesta. Usko ei ole vain asioiden totena pitämistä vaan todellista luottamista ja turvaamista Jumalaan. Kristillisen kasvatuksen muista erottava seikka on juuri ihmisen tarve olla yhteydessä Jumalaan. Tämä tarve tulee ottaa todesta. Kristilliseen kasvatukseen kuuluu olennaisena osana kasvatettavan jumalasuhteen tukeminen ja hengellisyyden edistäminen. Kasvattajan näkökulmasta tämä on turvallisena aikuisena olemista ja kasvatettavan arvokkaana pitämistä. Kasvattajan oma luottamus Jumalaan heijastuu kasvatettavaan. (Muhonen & Tirri 2008, 79.)

Eettis-moraalinen ulottuvuus

Kristillisen etiikan kulmakiviä ovat rakkauden kaksoiskäsky ja kultainen sääntö. Ne haastavat vastuuseen ja lähimmäisenrakkauteen. Näin ollen kristillisessä kasvatuksessa on myös eettis-moraalinen ulottuvuus, jossa keskipiste on eettisissä periaatteissa ja moraalisessa toiminnassa. Kristillisessä kasvatuksessa kasvatettavaa halutaan ohjata kohti hyvää ja oikeaa, sekä välittää heille tärkeitä arvoja ja hyviä tapoja. Voidaan puhua arvokasvatuksesta, joka sisältää eettisten periaatteiden ja arvojen välittämisen kasvatettavalle. Lähimmäisenrakkaus sisältää kristillisen kasvatuksen keskeisiä arvoja ja periaatteita, kuten toisten huomioimisen ja erilaisuuden hyväksymisen. (Muhonen & Tirri 2008, 79–80.)

Eettis-moraalinen ulottuvuus ilmenee sekä tiedollisella että toiminnallisella tasolla. Eettisten periaatteiden opettaminen ei riitä, vaan pitää myös osata elää siten, että ne toteutuvat. Tähän kristillisen kasvatuksen eettiset opetukset pohjaavat. Kasvatuksen muotoja ja sisältöjä ei voi selkeästi erotella, sillä se miten opetetaan, on yhteydessä siihen mitä opetetaan ja toisinpäin. Tämä tulee erityisesti ilmi moraali- ja arvokasvatuksessa, jossa mallioppiminen on keskeistä. Arvot eivät välity kasvatettavalle abstrakteina oppeina, vaan kasvattajan käytännön tekemisen ja persoonan kautta. (Muhonen & Tirri 2008, 80.)

Huolenpidollinen ulottuvuus

Huolenpidollisessa ulottuvuudessa tyypillistä on kasvatettavan perustarpeista huolehtiminen ja kasvatussuhteen positiivinen tunneilmapiiri. ”Pedagogisen suhteen ihanteeseen kuuluu turvallisuus, luotettavuus ja jatkuvuus.” Kristillinen kasvatus sisältää myös tiedollisia, toiminnallisia ja kokemuksellisia elementtejä ja siinä huomioidaan kasvatettavan suhde Jumalaan ja lähimmäisiin. Kristillinen kasvatus toteutuu kasvattajan ja kasvatettavan pedagogisessa suhteessa, jonka tavoite on kasvatettavan hyvän toteutuminen. Kristillinen kasvatus on parhaimmillaan osa arkea, siihen kuuluu lämmin ja turvallinen ilmapiiri, sekä huolenpito ja rakkauden osoittaminen. Kristillisessä kasvatuksessa kasvatettava huomioidaan kokonaisvaltaisesti. Kristillisyyteen olennaisena osana kuuluu arjen ja tavallisen elämän arvostus: Jumala tuli ihmiseksi ihmisten keskelle, pyhä

kohtasi arjen. Kristillisyys on siis jotakin arkeen ja tavalliseen elämään olennaisesti kuuluvaa. (Muhonen & Tirri 2008, 80–81.)

Pedagoginen ulottuvuus

Pedagoginen ulottuvuus korostaa kasvattajan roolia ja tehtävää. Oma usko ei ole edellytys kristillisenä kasvattajana toimimiselle. Kasvatus kuitenkin edellyttää sitoutumista yhdessä sovittuihin arvoihin ja päämääriin. Kasvattajan on ylläpidettävä omaa asiantuntijuuttaan. Kristillisessä kasvatuksessa se tarkoittaa myös kasvatettavan hengellisen puolen huomioimista. (Muhonen & Tirri 2008, 81.)

Kristillisellä kasvatuksella on arvolähtökohtia ja tavoitteita, joista käsin ja joita kohti se suuntautuu. Tämän takia kristillisessä kasvatuksessa on myös pedagoginen ulottuvuus. Pedagogisella ulottuvuudella tarkoitetaan kristillisen kasvatuksen sisällöllisiä ja menetelmällisiä ratkaisuja ja niiden taustalla olevia periaatteita ja lähtökohtia. Kristillisen kasvatuksen kokonaisvaltaisuus mahdollistaa monien eri lähestymistapojen käytön. Menetelmällisten ratkaisujen osalta kristillinen kasvatus tukeutuu yleiseen kasvatustieteeseen. Ei siis ole olemassa erityisesti uskonnollisia menetelmiä, joiden käyttäminen sellaisinaan tekisi kristillisestä kasvatuksesta omaleimaista. (Muhonen & Tirri 2008, 81.)

2.3 Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön ulottuvuudet

Teologian tohtori Pekka Launonen esittelee artikkelissaan ”Kasvattava ja palveleva kirkko – kristillinen lapsi- ja nuorisotyö historian murrosvaiheissa” kolme ulottuvuutta, joilla voidaan kuvata kristillistä lapsi- ja nuorisotyötä. Launonen erottelee lapsi- ja nuorisotyöstä kolme ulottuvuutta: hengellisen, pedagogisen ja sosiaalisen, joiden avulla hän pyrkii kuvaamaan kasvatuksen ja diakonian suhdetta lapsi- ja nuorisotyöhön. (Launonen 2008, 232.)

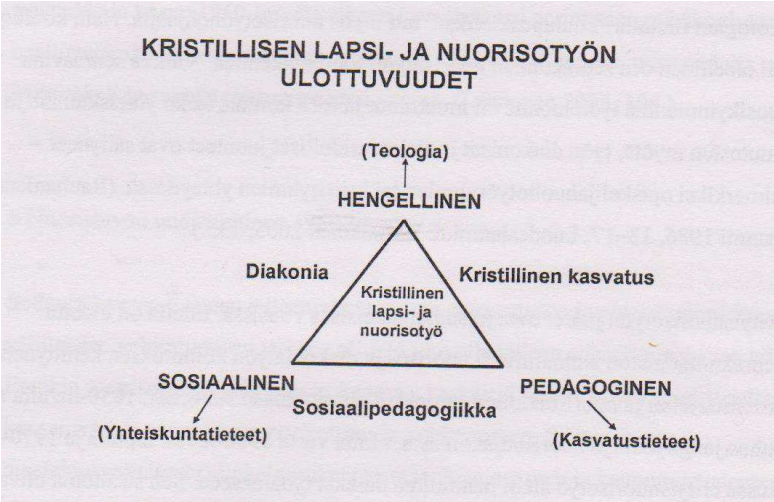

KUVIO1

Kasvatus ei ole kristillisen lapsi- ja nuorisotyön yläkäsite yksinään. Kasvatus on vain yksi näkökulma, jonka toisella puolella kulkee diakoninen näkökulma. Kolmas näkökulma on sosiaalipedagogiikka. Ulottuvuuksia kuvaavaa kolmiota (KUVIO1) katsottaessa voidaan ajatella, että kristillisen lapsi- ja nuorisotyön painopisteet ovat kolmion sisällä, ja että ne ovat jatkuvassa liikkeessä. Toisinaan joku korostuu enemmän ja välillä kaikki ovat tasapainossa keskellä kolmiota. (Launonen 2008, 233.)

Kasvattava ja palveleva kirkko ohjaa kristillistä lapsi- ja nuorisotyötä laajaalaisesti. Se huomioi lapsen ja nuoren kokonaisvaltaisesti ja tukee kasvua ja kehitystä kristittynä tai kristityksi. Samalla se kuitenkin huomioi myös tätä kasvua ja kehitystä haittaavat tai estävät tekijät. Kolmiomallissa lapsia ja nuoria ei nähdä vain työn kohteina vaan subjekteina, kirkon täysivaltaisina jäseninä. Kasvattavassa ja palvelevassa kirkossa oppilaasta tulee opettaja ja toisinpäin. Toiminnallisella tasolla kasvattava ja palveleva kirkko johtaa monipuolisiin menetelmiin, jotka kietoutuvat kolmiomallin hengellisen, pedagogisen ja sosiaalisen ulottuvuuden ympärille. (Launonen 2008, 233–234.)

Kaikki ulottuvuudet ovat nähtävissä jo kristillisen lapsi- ja nuorisotyön historiasta aina tähän päivään saakka. Kolme ulottuvuutta kuvaavat kristillisen lapsi- ja nuorisotyön työn monialaisuutta, monimenetelmällisyyttä ja monen eri alan keinoin tutkittavuutta. Juuri se on tämän työalan rikkaus ja siksi se on myös vaike-

asti määriteltävissä: ”Kristillisestä lapsi- ja nuorisotyöstä ei ole vain yhtä totuutta.” (Launonen 2008, 232.)

3 SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON RIPPIKOULU

Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluvat on kastettu kristilliseen uskoon. Kasteessa ihmisestä tulee Kristuksen opetuslapsi ja kristillisen kirkon jäsen (Katekismus 1999, 86). Kirkko tarjoaa koko ihmisen elämän ajan kasteopetusta. Rippikoulu on osa tätä kasteopetusta. Rippikoulusuunnitelma 2001:ssa kerrotaan rippikoulun tavoitteista. Rippikoulun yleistavoite (mts.18) on:

> Nuori vahvistuu siinä uskossa kolmiyhteiseen Jumalaan, johon hänet on pyhässä kasteessa otettu, kasvaa rakkaudessa lähimmäiseen ja elää rukouksessa ja seurakuntayhteydessä.

Rippikoulusuunnitelman 2001 tavoitteet on laadittu nuoren näkökulmasta (Pesonen 2001, 15). Rippikoulu on elämänkoulu, mutta sitä tulee painottaa myös seurakuntakouluna, jossa painottuvat kirkon uskon näköalat (RKS 2001, 15). Työntekijöiden täytyy tehdä jatkuvasti valintoja esimerkiksi laulettavista ja laulamatta jätettävistä lauluista sekä käytettävästä huumorista (Kirkkohallitus 2012, 12). Rippikoulun opettajien on tärkeä arvioida perinteisiä työtapoja tavoitteiden kautta ja pohtia käytänteiden tarkoituksenmukaisuutta (Pruuki 2010b, 93).

3.1 Rippikoulu on kristillistä kasvatusta

Rippikoulun tehtävä on auttaa nuorta löytämään kristillinen usko omassa elämässään. Rippikoulussa kristillistä kasvatusta toteutetaan monesti vuorovaikutuksessa. (Halme 2008, 201.) Kuten koulumaailmassa, rippikoulussakin opettaja on hyvän jakaja. Opettaja toteuttaa työssään kasvatuksellisia arvoja. Kasvatuksessa on kyse kasvusta ja kehityksestä kohti jotakin parempaa. Opettaja ei vain siirrä tietoa eteenpäin, vaan hän sitoutuu arvoihin ja eettiseen toimintaan. (Niemi 2010, 15, 20.) Tilanteissa, joissa tapahtuu kristillistä kasvatusta, ilmapiirillä on merkitystä. Näissä tilanteissa vaikuttanut ilmapiiri heijastuu kokemuksiin itse asiasta. (Pruuki 2010a, 97.) Myönteisessä uskontokasvatuksessa kokemus ja kommunikaatio voivat välittää enemmän kuin sanat (Halme 2008, 190).

Kirkolla on neljä perustehtävää. Ne ovat julistus, kasvatus, lähetys ja palvelu. Näiden tulisi toteutua kaikessa seurakunnan toiminnassa, myös rippikoulussa. (Kirkkohallitus 2013, 13.) Suomen evankelis-luterilaisen kirkon järjestämä rippikoulu on keskeinen osa kirkon kristillistä kasvatusta. Rippikouluryhmä on koolla oleva seurakunta. Se kuulee Jumalan sanaa, rukoilee ja viettää yhdessä jumalanpalvelusta. (Pruuki 2010b, 47.)

Seurakunta on oppimisyhteisö. Sitä painotetaan rippikoulussakin. Seurakuntayhteys on rippikoulun perusta. Toisaalta rippikoulu kuuluu seurakunnan nuorisotyöhön, toisaalta se on osa koko seurakunnan elämää. Rippikoulu on osa kirkon kasteopetusta. Rippikoulussa kirkko toteuttaa sille annettua kaste- ja lähetystehtävää. Kasteopetus kestää koko ihmisen elämän ajan. Rippikoulu ja konfirmaatio ovat osa sitä. Nuoret kokevat rippikoulun luonnollisena asiana. Niemelän (2002) tutkimuksen mukaan 70 prosenttia rippikoululaisista vastasi rippikouluun osallistumisen olevan heille itsestäänselvyys. (Niemelä 2002, 10, 17, 68; Repo 2002, 62.) Rippikoulu on vakiinnuttanut paikkansa osana kristillistä kasvatusta. Vaikka nykyään puhutaan maallistumisesta, rippikoulun suosio on silti korkealla.

3.2 Rippikoulun sisältöjä

Rippikoulun voi käydä ryhmämuotoisena tai yksityisenä. Rippikoulun erilaisia muotoja ovat leiri-, päivä- ja iltarippikoulut. (Suomen ev.lut. kirkko.) Vuonna 2012 rippikoulun kävi 83 prosenttia vuonna 1997 syntyneistä. Kaikkiaan rippikoulun kävi vuonna 2012 yli 51 000 henkilöä. Vuoden 2013 aikana järjestetään noin 2200 rippikoulua. Leiririppikoulujen suosio on huomattavasti suurempi kuin muiden rippikoulumuotojen. (Kirkon tiedotuskeskus 2013.)

Rippikoulun opetus pohjautuu Katekismukseen. Katekismus tiivistää kristillisen opin pääasiat kymmenen käskyn, uskontunnustuksen ja Isä meidän -rukouksen, sekä sakramenttien, Raamatun, ripin, rukouksen ja siunauksen ympärille. Katekismuksessa oppi rakentuu kirkon kasteopetuksen trinitaaris-kristologiselle pohjalle. Nuorelle helpommin rippikoulun ydinkohdat voidaan kiteyttää Rippikoulu-

suunnitelma 2001:n mukaisesti sanoihin elämä, usko ja rukous. Rippikoulun opetuksen tulee olla kirkolliskokouksessa hyväksytyn kristinopin mukaista (Kirkkojärjestys 3:4). Rippikoulussa nuori saa ehtoollisopetusta, jonka jälkeen hän saa itsenäisesti osallistua ehtoolliselle. (RKS 2001, 6−8, 10.) Rippikoulussa on pohjimmiltaan kyse Lähetys- ja kastekäskyn täyttämisestä. Oppi, etiikka ja rukous ovat rippikoulun olennaisia elementtejä. (Jolkkonen 2004, 10,19.)

Rippikoulussa opetetaan kristinuskon perusasioita, niiden kautta pyritään tiedolliseen oppimiseen. Oppimispsykologisia ja pedagogisia elementtejä on otettava huomioon. Tarkoitus on, että Jumalan rakkaus ja tahto tuodaan nuorelle esille hänelle sopivalla tavalla. Raamattuun perehdytään koko ryhmän kanssa, yksin ja pienissä ryhmissä. Rippikoulussa tuttuja toimintamuotoja ovat oppitunnit, jumalanpalvelukset, hartaudet, raamattu-/keskusteluhetket ja iltaohjelmat. Nuorille tarjotaan erilaisia tilanteita, tapoja ja ympäristöjä kohdata pyhä. Rippikoulussa tulee ottaa nuoren lähtökohdat ja kysymykset huomioon. Näiden kautta on hyvä käsitellä pyhän kohtaamista sekä pohtia uskoa ja elämää. Näin kirkon kokonaisvaltainen kasvatustehtävä voi toteutua. (RKS 2001, 8−9; Kirkkohallitus 2013, 14.)

Rippikoulusuunnitelman 2001 kolme koria: elämä, usko ja rukous ovat keskiössä rippikoulun suunnittelussa ja toteuttamisessa. Elämä, usko ja rukous toteutuvat kymmenessä käskyssä, uskontunnustuksessa ja Isä meidän -rukouksessa. Kymmenen käskyä muodostavat pohjan elämänkysymysten käsittelemiselle. Käskyt kirjoitettuna ihmisten sydämiin välittävät uskon ja rakkauden vaatimuksen. Tämä muodostaa lähtökohdan keskustelulle Jumalan tuntemisesta ja lähimmäisen rakastamisesta. Käskyt opettavat etiikkaa, mitä tarvitsemme elämänkysymyksissämme. Ihmisellä on tarve elää yhteydessä Jumalaan toteuttaen rakkauden lakia. (RKS 2001, 9.) Elämä, usko ja rukous sisältyvät suoraan myös rippikoulun yleistavoitteeseen (Poutiainen 2001, 5).

Uskontunnustuksessa on kristillisen uskon ydin. Vaikka emme voi elää käskyjä todeksi, voimme saada Jumalalta uskon häneen. Uskonkysymykset nousevat rippikoulussakin elämänkysymyksistä. Uskossa on kyse lain ja evankeliumin suhteesta. Uskontunnustus osoittaa evankeliumin, joka vapauttaa ihmisen syn-

nistä ja antaa elämän. Isä meidän -rukous on pohjana rippikoulun hengellisen elämän opettamiselle ja harjoittamiselle. Isä meidän -rukous ohjaa ihmistä hengelliseen elämään, joka punoutuu käskyjen herättämiin elämänkysymyksiin ja uskontunnustukseen. Rippikoulussakin rukouksen kautta käsitellään elämän ja uskon kysymyksiä. Kolme koria - elämä, usko ja rukous - kulkevat jatkuvasti yhdessä, jotta nuori saisi vahvistua uskossaan, kasvaa yhdessä ryhmän kanssa sekä elää rukouksessa. (RKS 2001, 9−10.)

3.3 Rippikoulu koostuu neljästä jaksosta

Rippikoulun laajuus on 80 tuntia. Rippikoulu kestää kokonaisuudessaan vähintään puoli vuotta. (RKS 2001, 41.) Kun muissa luvuissa puhumme rippikoulusta, tarkoitamme sillä leiri-, päivä- tai iltarippikoulua, eli rippikoulun perusjaksoa.

Rippikoulusuunnitelman 2001 (23–28) mukaan rippikoulu rakentuu neljästä osa-alueesta. Ne ovat aloitusjakso, perusjakso, päätösjakso ja seurakuntayhteys. Aloitusjakso on laajuudeltaan 6−12 tuntia. Sen aikana nuori käsittelee omia odotuksiaan, rippikouluryhmä tutustuu toisiinsa, ja rippikoulun opettajat esittelevät Raamatun, Katekismuksen ja virsikirjan käyttöä. Aloitusjakson tavoitteena on, että nuori kokee kuuluvansa ryhmään ja orientoituu yhteiseen oppimiseen ja työskentelyyn rippikoulussa. (RKS 2001, 23.) Aloitusjakson aikana rippikouluryhmä tapaa toisiaan ennen perusjaksoa. Tapaamisissa tutustutaan toisiin, ja esimerkiksi joitakin oppitunteja voidaan sijoittaa aloitusjaksolle.

Perusjaksoksi kutsutaan rippikoululeiriä, päivä- tai iltarippikoulua. Sen tavoitteena on, että rippikoululainen etsii vastauksia tärkeisiin kysymyksiin, saa tukea kasvuunsa kristittynä, tuntee kolmiyhteisen Jumalan Isänä, Poikana ja Pyhänä Henkenä, sekä löytää rukouksen ja jumalanpalveluksen osaksi elämäänsä kristittynä. Perusjakson keskeisiä sisältöjä ovat muun muassa nuoren monenlaiset kysymykset, oppi kolmiyhteisestä Jumalasta, Raamattu ja sen opetukset sekä oman uskonelämän hoitaminen. Perusjakson laajuus on 44–56 tuntia. (RKS 2001, 23–27.)

Päätösjakson, eli rippikoulun ja konfirmaation välisen ajan tavoitteena on, että nuori käsittelee oppimaansa ja valmistautuu konfirmaatioon. Tällöin nuori jäsentää ja arvioi oppimiaan asioita ja voi tutustua seurakunnan toimintaan. Tähän on ohjattu käytettäväksi 4−10 tuntia. (RKS 2001, 27.) Rippikoulu ikään kuin huipentuu konfirmaatioon. Siinä nuoren kaste vahvistetaan ja hänet siunataan. Konfirmaatiosta lähtien nuori saa osallistua itsenäisesti ehtoolliselle.

Koko puoli vuotta kestävän rippikoulujakson aikana nuori tutustuu seurakuntayhteyteen. Seurakuntayhteyden laajuus on 8−16 tuntia. Sen tavoitteena on, että nuori tutustuu seurakunnan toimintaan ja elää seurakuntayhteydessä. Rippikoululainen muun muassa osallistuu jumalanpalveluksiin ja muuhun seurakunnan toimintaan, erilaisiin hankkeisiin ja tutustuu seurakunnan tiloihin. (RKS 2001, 28.) Seurakuntayhteys kulkee muiden rippikoulun jaksojen rinnalla. Seurakunnan tulisi tarjota nuorelle tilaa pohtia itseään suhteessa seurakuntaan. (Holm 2001, 46.) Tavoite on, että seurakuntayhteys voisi jatkua koko nuoren elämän ajan. Seurakuntayhteys voi opettaa nuorelle aivan uusia ja positiivisia asioita esimerkiksi jumalanpalveluselämästä ja sen monimuotoisuudesta. Rippikoulun seurakuntayhteydestä tulisi rakentaa mahdollisimman monipuolinen, jotta se palvelee tarkoitustaan. Nuorelle voi muotoutua seurakuntalaisen identiteetti. (Koivisto, Paalanne & Siukonen 2010, 13–16.) Monissa seurakunnissa on käytössä leimapassi tai vastaavanlainen käytäntö. Nuori kerää siihen merkintöjä käynneistä eri seurakunnan tapahtumissa. Se auttaa nuorta muistamaan omat osallistumiskäyntinsä, ja siitä rippikoulun opettaja voi tarkistaa, että nuori on osallistunut tarpeeksi moneen tilaisuuteen.

3.4 Rippikoulun henkilöstö

Rippikoulua johtaa pappi tai lehtori. (Kirkkojärjestys 3:3.) Opettajina rippikoulussa toimivat teologit, kanttorit ja nuorisotyöntekijät. Myös diakonian viranhaltijat ja lapsityöntekijät voivat hyvin olla rippikoulutiimissä mukana. Rippikoulussa tulee olla opettajina sekä miehiä että naisia. Kaikkien opettajien on hyvä olla suunnittelussa mukana. Myös isoset osallistuvat suunnitteluun mahdollisuuksien mu-

kaan. (RKS 2001, 38.) Porkan (2004, 57) tutkimuksen mukaan isoset osallistuivat rippikoulun suunnitteluun noin puolessa haastatelluista seurakunnista.

Rippikouluja järjestetään pääasiassa kesällä, jolloin monilla seurakunnilla on nuorisotyössä kesätyöntekijöitä. Nämä kesäteologit ja kesänuorisotyöntekijät voivat toimia opettajina rippikoulussa. Rippikoulun työntekijät vastaavat opetuksesta. Seurakunnasta riippuen he osallistuvat myös isosten kanssa raamattu-/keskustelupiirien, iltaohjelmien, liikuntatuokioiden ja hartauksien suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Rippikouluryhmän enimmäiskoko on 25 rippikoululaista. Kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto voi päättää ryhmäkoon ylittämisestä tarvittaessa. Suositus on, että rippikoulussa on jatkuvasti läsnä vähintään yksi työntekijä jokaista alkavaa kymmentä nuorta kohti. 25 rippikoululaista kohti tulisi siis olla kolme työntekijää. Työntekijöiden lisäksi rippikoulussa on isosia. Vastuu on aina työntekijöillä. Työntekijöitä täytyy olla tarpeeksi turvallisuussyistä, niin nuorten kuin työntekijöiden itsensäkin vuoksi. (RKS 2001, 41.)

3.5 Isoset ovat tärkeässä roolissa rippikoulussa

Isoset ovat ”tehtävään koulutettuja varttuneita nuoria”. Heillä on tärkeä rooli rippikoulun toteutuksessa ja kokonaisuudessa. (RKS 2001, 42.) Termi ”isonen” kuvaa isosen roolia hyvin (Niemelä 2002, 21). Isoset tuovat rippikouluun oman, erityislaatuisen piirteen (Kirkon tiedotuskeskus 2011). Hieman muita suuremmassa roolissa olevia isosia kutsutaan esimerkiksi isoisosiksi, apuohjaajiksi tai superisosiksi (Kirkon tiedotuskeskus 2013a). Isoset ovat rippikoululaisia vähintään vuoden vanhempia, isoskoulutuksen käyneitä nuoria. Isoset toimivat rippikoulussa muun muassa pienryhmän ohjaajina ja esimerkkeinä. Isoisosten tai muiden vastaavien tehtävät vaihtelevat hyvin paljon seurakunnasta riippuen. Joissain seurakunnissa isoisosella on vastuullaan jokin tai jotkin rippikoulun osa-alueista, kuten iltaohjelmat tai raamattupiirit.

Isosia on ollut rippikoululeireillä niiden alusta, 1930-luvulta alkaen. Tuolloin puhuttiin isosiskoista ja -veljistä. Isoset yleistyvät ja heidän tehtävänsä määrittyivät 1960-luvulla. Tuolloin isosia alettiin kouluttaa tehtäväänsä. (Porkka 2004, 7,8.) Vuonna 2012 isosina rippikouluissa oli noin 15 600 nuorta, joista täysi-ikäisiä oli lähes 3000 (Kirkon tiedotuskeskus 2013).

Isoset voivat olla mukana rippikoulussa sen aloitusjaksosta lähtien. Kuitenkin esimerkiksi se, ettei isosia ole silloin vielä valittu, heikentää tämän toteutumista. Isoset osallistuvat aloitusjaksolle noin joka toisessa seurakunnassa. Isosia otetaan vaihtelevasti mukaan rippikoulun suunnitteluun. Seurakuntayhteystapaamisilla isoset ovat usein mukana, osallistuen samoihin tilaisuuksiin kuin rippikoululaisetkin. (Porkka 2004, 44, 57–58.) Isosten tehtävät jatkuvat konfirmaatioon asti. Monissa seurakunnissa isoset palvelevat konfirmaatiomessussa esimerkiksi kolehdin kantajina, tekstinlukijoina, säestäjinä ja esirukoilijoina. (Porkka 2004, 61.)

Isoset ovat rippikoulussa ikään kuin linkkejä, välittäjiä rippikoululaisten ja työntekijöiden välissä. Isoset ovat toisaalta osa rippikoulun johtoa, mutta ikänsä puolesta he voivat samaistua rippikoululaisiin. Nuorimmillaan isoset ovat edellisenä vuonna rippikoulun käyneitä. Usein isosia kuullaan kaikkiin asioihin liittyen, mutta työntekijät tekevät päätökset ja kantavat vastuun. Tavallisimmin isoset ovat päättämässä heihin itseensä ja heidän toimintaansa liittyvistä asioista. (Porkka 2004,12; 60–61.)

Isosten tehtävissä rippikoulun perusjaksolla on eroavaisuuksia eri seurakuntien välillä. Porkan (2004, 60) tutkimuksen mukaan isosten tehtäviä ovat muun muassa seuraavat: iltaohjelmien suunnittelu ja toteutus, pienryhmien ohjaus, vapaa-ajan suunnittelu ja toteutus, hartauksien suunnittelu ja pito, raamatturyhmät, jumalanpalvelusten suunnittelu ja pito, leirihengen luonti ja innostaminen, päivystys, uinninvalvonta, esimerkkinä toimiminen, ja ulkoläksyjen kuulustelu. Tavallisilla oppitunneilla isoset ovat harvemmin mukana, mutta he voivat auttaa toteuttamaan esimerkiksi erilaisia rastiratoja. Porkan tutkimuksen mukaan isosten tärkeimmiksi tehtäviksi rippikoulussa mainittiin omasta ryhmästä huoleh-

timinen, innostaminen, tunnelman luominen, iltaohjelmien suunnittelu ja toteuttaminen sekä vapaa-ajan toiminnan ohjaaminen.

Monien seurakuntien rippikouluissa isoset ohjaavat erilaisia raamattu- ja keskusteluryhmiä. Työntekijä tai isoisonen käy keskustelukysymykset isosten kanssa läpi ennen isosten ohjaamaa ryhmätuokiota. Ryhmätuokiot sisältävät yleensä rukouksen, raamatun lukemista, keskustelua sekä mahdollisesti jotakin toiminnallista. Isosella on melko suuri vastuu tällaisessa ryhmässä. On tärkeää, että isoskoulutuksessa käsitellään ryhmän ohjaamista. Isonen tekee työtään omalla persoonallaan. Isosen ei tarvitse tietää kaikkea. Hän voi ohjata vaikeat kysymykset työntekijöille. (Heinineva & Koskela 2012, Osa B; Flöjt & Heikkonen 2012, Liite1.)

Isosten palkitseminen on seurakuntakohtaista. Joissakin seurakunnissa isoset toimivat vapaaehtoisina, eivätkä he saa siitä palkkiota. Toisissa seurakunnissa isosille maksetaan korvaus isosena olemisesta. Rippikoulu on kuitenkin ruokailuineen ja rippikoululeirillä myös majoituksineen isosille ilmainen. Niissä seurakunnissa, joissa isosille maksetaan palkkio, se on ikään kuin kiitos isosena olemisesta. Isosten mahdolliset palkkiot eivät ole kilpailukykyisiä. Seurakunnissa ei haluta, että isoseksi lähdetään rahan takia, vaan motivaation on oltava itse työssä.

Vuosittain lähes puolet rippikoulun käyneistä aloittaa isoskoulutuksen. Vuonna 2010 isoskoulutuksen aloitti 26 000 nuorta, joista lähes 17 000 toimi isosena. Vuonna 2011 isoskoulutukseen lähti 25 000 rippikoulun käynyttä, joista lähes 16 000 toimi isosen tehtävissä. Isoset ovatkin suuren määränsä vuoksi Suomen suurin maallikkoliike. (Kirkon tiedotuskeskus 2011; Kirkon tiedotuskeskus 2012.) Isoskoulutus mahdollistaa rippikoulun aikana käynnistyneen hengellisen kasvun jatkumisen (Porkka 2004, 37). Jokainen seurakunta järjestää omannäköisensä isoskoulutuksen. Sen kesto vaihtelee yhden ja neljän vuoden välillä. Isoskoulutuksen yleisimpiä tavoitteita ovat nuoren oma hengellinen kasvu, isosen valmiuksien kehittyminen, isosen rooliin kasvaminen, apu oman paikan löytämiseen seurakunnassa sekä vastuullisuuteen kasvattaminen. (Porkka 2004, 69, 71.)

3.6 Rippikoululeirit ovat nuorten suosiossa

Ensimmäinen rippikoululeiri järjestettiin Nurmijärven seurakunnassa vuonna 1937. Se oli tarkoitettu oppikoulua käyville tytöille. Leiririppikoulu määriteltiin ensimmäisen kerran omaksi rippikoulumuodokseen piispainkokouksessa vuonna 1959. (Porkka 2004, 7, 8.) Rippikoululeirit ovat nuorten suosiossa. Vuonna 2012 leirimuotoisen rippikoulun kävi noin 41000 nuorta, kun päivä- ja iltarippikoulun kävi noin 3300 nuorta. (Kirkon tiedotuskeskus 2013b.)

Rippikoululeirit kestävät viikosta puoleentoista, seurakunnasta riippuen. Rippikoululeirit järjestetään usein seurakuntien leirikeskuksissa, mutta niitä toteutetaan myös esimerkiksi harrastusten parissa, lapissa tai ulkomailla. Rippikoululeirillä rippikouluryhmä on tavallisen arjen ulkopuolella. Ryhmästä tulee usein tiivis, ja rippikoululeirillä koetaan suuria tunteita. Suurin osa nuorista on rippikoululeirillä ensimmäistä kertaa pois kotoa niin pitkää aikaa. Tämä on jo itsessään monelle hieno kokemus. Tämä vaikuttaa siihen, että muista leirillä olevista tulee niin tärkeitä. Moni nuori kasvaa henkisesti rippikoululeirin aikana.

Rippikoululeirien päiväohjelmat eroavat toisistaan jonkin verran, etenkin jumalanpalvelus- ja hartauselämässä. Aamu- ja iltapäivällä on yleensä oppitunteja. Isoset pitävät raamattu- tai keskusteluhetkiä aamu- tai iltapäivällä. Iltapäivällä on usein pidempi vapaa-aika, jolloin kesän rippikoululeireillä on uinti- ja saunomismahdollisuus. Illalla on yhteinen iltaohjelma ja iltahartaus. Usein ruokailut jaksottavat päivää sopivasti. Oppitunnit loppuvat yleensä viimeistään välipalaan/kahvihetkeen. Liikuntaa ja ulkoilua harrastetaan isosten johdolla iltapäivällä. Joillakin leireillä jumalanpalveluksia on jossakin muodossa joka päivä, joillakin taas vain esimerkiksi sunnuntaina. Hartauksia tai erilaisia hiljentymishetkiä voi olla illan lisäksi aamulla tai päivällä. Rippikoululeirillä päivä rakentuu useimmiten niin, että päivä alkaa niin sanotusti virallisemmalla osuudella, kun rippikoululaisilla on oppitunteja. Päivän loppupuoli on vapaampimuotoista, kun rippikoulun aiheita käsitellään isosryhmissä, iltaohjelmissa ja hartauksissa. Päivittäiset iltaohjelmat ovat yleisempiä leiririppikoulussa kuin muissa rippikoulumuodoissa.

3.7 Oppiminen rippikoulussa

Rippikoulu käydään yleensä 14–15-vuotiaana, jolloin nuori kykenee vastaanottamaan jo vähemmän konkreettisella tasolla olevaa opetusta. Kuitenkin jokainen nuori kehittyy eri tahtia ja siksi opetuksen tulisi olla sellaista, josta kaikki voivat oppia. Sen takia on tärkeää, että kaikessa rippikoulun toiminnassa olisi opetuksellinen ulottuvuus. Rippikoululaisen tai isosen voi olla vaikea käsittää esimerkiksi iltaohjelmaa oppimistilaisuutena, mutta esimerkiksi syvisten avulla myös he saavat ajatuksesta kiinni, joille perinteinen luentotyyppinen opetus on haastavaa.

Oppiminen on sosiaalista vuorovaikutusta, joten oppimisympäristöissä tulisi huomioida sekä ihmisten keskinäiset suhteet että oppijan ja opeteltavan asian välinen vuorovaikutus. Tästä näkökulmasta katsottuna työtavoilla on iso merkitys sen kannalta mitä oppijan on mahdollista sisäistää opitusta asiasta. Oppiminen voidaan nähdä kokemusten muuttumisena ja laajentumisena. Tiedon käsitteleminen on prosessi, joka tapahtuu vuorovaikutuksessa oman itsen ja ympäristön kanssa. (Lintunen 1995, 109.) Ei siis ole yhdentekevää miten opettaja näkee oppimisen prosessin ja millaiset työtavat opettaja valitsee. Yhdentekevää ei myöskään ole, millainen oppimiskäsitys opettajalla itsellään on. (Pruuki & Tirri 2004, 36). Tehokas oppiminen on ennen kaikkea optimaalisten oppimismahdollisuuksien luomista ja oppijan positiivisen oppimishalun herättämistä ja ylläpitämistä (Lintunen 1995, 109). Rippikoulussa tulisi muistaa, että nuoret ovat oman, itsenäisen elämän harjoittelijoita (Pruuki 2010b, 51).

3.7.1 Konstruktivistinen oppimiskäsitys

Rippikoulusuunnitelma 2001:ssä on hyödynnetty konstruktivistista oppimiskäsitystä. Se ei ole yhtenäinen teoria, vaan siitä voi erotella useita eri suuntauksia. (Pruuki & Tirri 2004, 37.) Näille suuntauksille yhteistä on ajatus, jossa oppija itse rakentaa oman todellisuutensa. Oppimisessa olennaista ei ole vastaanottaminen vaan aktiivinen toiminta, luominen ja rakentaminen. (Puolimatka 2002, 32.)

Konstruktivismissa oppiminen ymmärretään aktiivisena tiedon rakentamisen prosessina. Sen keskeinen ajatus on, että tieto ei siirry, vaan oppija itse rakentaa sen uudelleen. Oppijan aikaisemmat tiedot, käsitykset ja kokemukset vaikuttavat paljon siihen mitä hän opittavasta asiasta havaitsee ja miten hän siitä tulkitsee. (Jyväskylän ammattikorkeakoulu i.a.) Oppija omaksuu uutta tietoa hyödyntämällä jo opittua tietoa. Oppija myös muokkaa opittua omaan tietorakenteeseensa sopivaksi, siksi opettamisen tulisi tapahtua oppijan ehdoilla. (Saarinen 1997, 56.)

Konstruktivismin oppijakeskeisyys ei kuitenkaan ole syrjäyttämässä opettajan roolia oppimisprosessissa. Opettajan tehtävä on suunnitella mielekkään oppimisen mahdollistava oppimisympäristö ja sisältö. Opettajalla on myös tärkeä tehtävä ohjata oppilaita dialogiin, jossa rippikoulun teologiset sisällöt kohtaavat nuoren maailman kanssa. Oppijakeskeisyys haastaakin opettajan etsimään mielekkäitä tapoja oppia yhdessä rippikoululaisten kanssa. (Pruuki & Tirri 2004, 40–41.) Tämän takia opettajan täytyy osata opetettava asia hyvin ja ymmärtää sen eri painotuksia. Opettajan tulee myös tuntea ryhmäläisten eri tavat oppia. Tärkeäksi muodostuu asiantuntijuuden lisäksi opettajan oma oppiminen ja ammatillinen kasvu. Tässä opettajaa auttaa reflektointi, jossa opettaja pohtii omaa tapaansa opettaa ja huomioida jokaisen oppijan tapa oppia uutta. (Saarinen 1997, 57.)

Konstruktivistisessa oppimiskäsityksessä painotetaan ihmisen pyrkimystä rakentaa ja laajentaa omaa kokemusmaailmaansa ja tavoitteiden asettamista oppimiselle. (Pruuki & Tirri 2004, 38.) Oppija voidaan konstruktivistisessa oppimiskäsityksessä nähdä rakentajana. Jokainen oppija itse rakentaa omat tietorakenteensa, joiden pohjalta hahmottaa maailmaa. Rakentaja voidaan nähdä joko yksilönä tai ryhmänä. (Puolimatka 2002, 33.) Ryhmässä oppijat ja opettaja ovat samalla tasolla. Opettajasta tulee vastausten antajan sijaan kanssakyselijä. Ryhmä voi yhdessä pohtia opittavaa asiaa. (Saarinen 1997, 56.)

Konstruktivistinen oppimiskäsitys ei kuitenkaan sellaisenaan ole siirrettävissä rippikouluopetukseen, sillä rippikoulussa oppimisen kohteena on loppujen lopuksi Jumalan ilmoitus, eli Jumalasta voi saada tietoa vain hänen ilmoituksensa

kautta. Rippikouluopetuksessa voidaan kuitenkin hyödyntää konstruktivistisen oppimiskäsityksen ajatusta oppijan omasta aktiivisuudesta, etsimisestä ja löytämisestä. Opettaja ei voi siirtää opittavaa asiaa oppijan päähän vaan tämän on itse rakennettava se. Rippikoulun opettajan haasteena onkin luoda sellainen oppimisympäristö, jossa konstruktivismi ei syö teologiaa ja toisaalta jossa realismi ei syö etsimisen iloa. Hyvässä rippikoulussa opetus antaa tilaa kaikenlaisille oppijoille. (Pruuki & Tirri 2004, 38.)

3.7.2 Erityyliset oppijat

Rippikoulun opetuksen tulisi olla sellaista, että se tukee nuoren etsimisen iloa. Tässä rippikoulun työntekijän kyky huomioida erilaiset oppimistyylit konkretisoituu. (Kuusi 2006,14.) Nuoret oppivat kaikki eri tavalla: kolmenkymmenen rippikoululaisen ryhmässä on siis 30 erilaista tapaa oppia. Erilaisten oppimistyylien tiedostaminen opetus- ja kasvatustyössä on tärkeää, sillä käsiteltävät asiat ovat monesti abstrakteja ja joillekin nuorista vaikeita käsittää. Ihminen oppii ja käsittelee oppimaansa eri tavalla riippuen siitä, mikä on hänelle luontevinta. Yhdet oppivat kuuntelemalla, he siis hyödyntävät auditiivista oppimistyyliä tiedon vastaanottamisessa. Toiset puolestaan oppivat käyttämällä näköhavaintoja, eli visuaalista oppimiskanavaa. Kolmas oppii sen kokemuksen kautta, jonka on saanut itse tekemällä ja oivaltamalla. Neljäs oppii parhaiten silloin, kun hän on saanut koskettaa ja kokeilla opittavaa käsillään. (Riihimäki 2005, 193–194.)

Suurimmalle osalle ihmisistä auditiivinen opetus on vaikein kanava oppimisessa ja annetun tiedon muistamisessa. Kuitenkin suurin osa myös rippikoulun opetuksesta on juuri auditiivista oppimista tukevaa. Toinen heikko oppimisen muoto on visuaalinen oppiminen. ”Suurin osa ihmisistä oppii parhaiten sen, mitä on koskettanut ja käsillään tehnyt, ja hyvin moni sen, mitä on kokenut”. Tämän vuoksi on tärkeää miettiä miten opetuksessa voisi hyödyntää enemmän taktiilista. eli käsillä tekemiseen ja kinesteettistä, eli kokemukseen ja tekemiseen tukevia opetustyylejä. (Riihimäki 2005, 194.)

Esimerkki eri aisteja hyödyntävästä opetustavasta on seurakunnan lapsityössä käytetty viiden aistin pedagogiikka. Se soveltuu hyvin käytettäväksi myös muualla kuin lasten parissa. Viiden aistin pedagogiikassa on kolme periaatetta, joiden avulla opittavaa asiaa voidaan katsella uudella tavalla. Ensin luodaan suhde opittavaan asiaan. Oppija saa eri aisteja käyttäen havainnoida opittavaa asiaa ja näin luoda omakohtaisen kokemuksen siitä. Kiireettömyys on tärkeää. Aistihavaintoja saa jakaa muille eikä ole olemassa vääriä vastauksia. Kolmas periaate on pyhän kokeminen. Siinä pohditaan, miten opitusta, koetusta ja prosessoidusta asiasta tulisi osa omaa elämää, jossa usko, rukous ja seurakuntayhteys ovat luonnollinen ja tarpeellinen asia. (Kuusi & Porkka 2006, 120.)

Opetusta mietittäessä tulee kuitenkin muistaa, että ne harvoin toimivat vain yksittäin. Erilaiset menetelmät ja tyylit yhdessä tai rinnakkain käytettynä mahdollistavat useamman rippikoululaisen aktiivisemman osallistumisen. Tämä itsessään jo edesauttaa oppimista ja opitun muistamista. (Riihimäki 2005, 194.) Opettajan haasteena onkin luoda sellainen rippikoulu, jossa kaikki osat edistävät oppimista ja kristinuskon liittymistä nuoren omaan elämäntodellisuuteen (Pruuki & Tirri 2004, 53).

4 RIPPIKOULU KOUVOLAN SEURAKUNNASSA

Kouvola on noin 87 000 asukkaan kaupunki Kymenlaaksossa, Kaakkois-Suomessa (Kouvolan kaupunki). Vuonna 2009 Kouvolassa toteutettiin kuntayhtymä. Samalla toteutettiin myös seurakuntayhtymä. Kouvolan seurakunta on yksi Kouvolan seurakuntayhtymän kuudesta seurakunnasta. Kouvolan seurakunta kuuluu Kouvolan rovastikuntaan ja Mikkelin hiippakuntaan.

Kouvolan seurakuntaan kuului lokakuun 2013 alussa 23 080 jäsentä. Vuonna 2013 rippikoulun kävi Kouvolan seurakunnassa 225 henkilöä. Koko vuonna 1998 syntyneiden ikäluokasta kävi rippikoulun 89,8 %. (Gärdström 2013.) Kouvolan seurakunnassa järjestetään vuosittain kuudesta kahdeksaan rippikoululeiriä. Sen lisäksi on yhdestä kahteen päivärippikoulua.

Iltaohjelma päättää yhteisen päivän. Rippikoululeirillä sen jälkeen hiljennytään kohti hartautta ja nukkumaan menoa. Kouvolan seurakunnassa iltaohjelma rakentuu rukouksen, leikkien, sketsien, laulujen ja draaman ympärille. Iltaohjelman alussa on isosen johtama rukous. Sitä seuraa sketsejä, jotka yleensä pitenevät kestoltaan iltaohjelman loppua kohti. Sketsien välissä on pari yhteisleikkiä ja usein jokin laululeikki. Iltaohjelman aikana lauletaan muutamia veisuja. Kouvolan seurakunnassa iltaohjelman päättää pidempi, vakavampi näytelmä, draama. Saimme eräässä opinnäytetyöseminaarissa vinkin, että näistä syvällisemmistä näytelmistä voisi käyttää tästä johdettua lempinimeä ”syvis”. Mielestämme termi on toimiva: leikkisä, mutta tarkoituksenmukainen. Päätimme ottaa termin käyttöön opinnäytetyössämme.

Syvikset ovat iltaohjelman päättäviä sanomallisia näytelmiä. Näytelmät rauhoittavat rippikouluryhmän ehkä levottomankin iltaohjelman lopussa. Syvikset ovat ajatuksia herättäviä, ja ne johdattavat leiriläiset iltahartauteen. Ennen syviksen alkamista työntekijä tai isonen kertoo ryhmälle, että seuraavaa ohjelmanumeroa varten hiljennytään, ja siinä tapahtuvia asioita kannattaa miettiä. Näin nuoria valmistellaan vastaanottamaan jotakin muusta iltaohjelmasta hieman eroavaa.

Iltaohjelman ollessa sisätiloissa, syviksen alkaessa valaistusta himmennetään. Seuraavaa syvistä kohden voidaan hiljentyä laulamalla jokin rauhallinen laulu.

Nuori käsittelee omaa elämäänsä, elämänkysymyksiään ja moraaliaan rippikoulussa. (RKS 2001, 25.) Iltaohjelmissa näytelmät voivat käsitellä nuorille läheisiä aiheita. On tärkeää, että näytelmissä annetaan nuorelle oikeita toimintamalleja. Etenkin syvikset palvelevat tätä tarkoitusta. Syviksissä on jokin hengellinen sanoma. Monissa syvällisissä näytelmissä käsitellään tavallisen ihmisen, usein nuoren, elämää, mihin rippikoululaisen on helppo samaistua. Luomamme materiaalin syviksissä käsitellään muun muassa Jeesuksen ja hänen opetustensa roolia elämässämme, Raamatun lupauksia, luomiskertomusta, syntiä, rukousta, sekä hyvän ja pahan taistelua ihmisessä.

5 RIPPIKOULUIKÄINEN NUORI

Nuoruus elämänvaiheena on varsin uusi käsite sillä se tuli tunnetuksi vasta toisen maailmansodan jälkeen länsimaissa, jolloin nuorilla oli enemmän mahdollisuuksia tehdä heitä kiinnostavia asioita. Samalla kun nuoruus käsitteenä yleistyi myös raja lapsuuden ja aikuisuuden välillä alkoi hämärtyä. Tarkkoja määreitä nuoruuden alkamiselle ei voi antaa, mutta tavallisesti nuoruusikä määritellään alkamaan 12–13-vuoden iässä ja se päättyy pitkälle yli kahdenkymmenen ikävuoden. Kehityspsykologiassa nuoruus on jaoteltu kolmeen osaan: varhaiseen, varsinaiseen ja myöhäiseen nuoruusikään. Kuitenkin jokainen nuori kehittyy omaa tahtiaan ja siksi saattaa olla vaikeaa erottaa missä kohtaa kehitystä nuori milloinkin on. (Niemistö 2004, 73.)

Rippikoulu on vanhastaan toiminut siirtymäriittinä. Rippikoulun käynyt alkoi siirtyä lapsuudesta kohti vastuullista aikuisuutta. Nykyrippikoulustakin on havaittavissa siirtymäriitin piirteitä, käydäänhän se edelleen iässä, jossa varhaisnuoruus on takanapäin ja varsinainen nuoruusikä alkamassa. Kuitenkaan rippikoulun käyminen ei ole enää edellytys täysivaltaiselle yhteiskunnan jäsenyydelle. (Niemistö, 2004, 73; Niemelä 2002, 8.) 14–15-vuotias ei ole enää lapsi, muttei vielä aikuinenkaan. Tähän ikävaiheeseen liittyy monia kehitystehtäviä, joiden erot yksilöiden välillä voivat vaihdella suurestikin. (Niemelä 2007 26.) Nuorta tulisikin tukea kasvussa ja kehityksessä rakkauden, turvan ja hellyyden kautta. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén, 2003, 15).

Rippikouluikäinen nuori elää murroskautta, jossa lapsuudessa muodostettu identiteetti joutuu fyysisten, sosiaalisten ja psyykkisten muutosten alle. Nuori alkaa myös hiljalleen eriytyä vanhemmistaan ja liittyy yhä tiiviimmin kaveripiiriin. Nuori etsii omaa tapaansa olla nuori kavereiden keskellä. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 12.) Kaverit ovatkin nuorelle rippikouluiässä tärkeitä ja määrittelevät usein myös sen, osallistuuko nuori rippikouluun ollenkaan. Kavereiden tuoman tuen avulla ja rippikoulun turvallisten aikuisten opastuksella nuori voi rauhassa etsiä identiteettiään ja luoda omaa käsitystään maailmasta.

Nuoruudessa tapahtuva kognitiivinen kehitys muuttaa myös nuoren tapaa kokea uskonto ja ajatella uskonnollisista asioista. Nuoren uskonnollinen ajattelu muuttuu abstraktimpaan suuntaan. 14–15-vuotias alkaa käsittää asioita abstraktimmin ja nuori pystyy ymmärtämään paremmin monimutkaisia uskonnollisia käsitteitä, myös nuoren jumalakuva muuttuu. Lisäksi nuoren eettiset pohdinnat nousevat uudella tavalla esille. (Aaltonen ym. 2004, 18.) Nuori kykenee ymmärtämään ja käyttämään erilaisia symboleita. (Niemelä 2007, 26, 28). Rippikoulu osuukin juuri hedelmälliseen aikaan nuoren kehitysvaiheessa, sillä rippikoulussa annettavat eväät ja opit voivat auttaa kasvavaa nuorta luomaan oman käsityksensä siitä, millainen kristitty hän haluaa olla.

Nuoruudessa tapahtuvaa kehitystä ja kasvua voisi myös kuvata sanoilla identiteetin kehittyminen. Yhteiskunnasta lähtöisin olevat haasteet ja vaatimukset pakottavat nuoret tekemään valintoja ja päätöksiä, jotka vaikuttavat nuoren tulevaisuuteen. Nuoruuden kehitystehtävät eri elämänalueilla ja niistä syntyvät ratkaisut johtavat tapahtumakulkuun, jonka seurauksena on identiteetin kehittyminen. (Nurmi 1995, 262.)

Psykoanalyytikko James Marcia on kehittänyt nuoruusiän kehitystehtävien ja sitoutumisen asteen pohjalta neljä niin sanottua identiteettistatusta. Identiteettistatukset kuvaavat etsimistä, erilaisiin valintoihin sitoutumista ja identiteetin kehityksen vaihetta. Identiteetistä puhuttaessa on syytä muistaa, että identiteetti käsitteenä on varsin laaja. Nuoruusiän tutkituimpia identiteetin kehityksen alueita ovat uskonnollisuus, ammatillisuus ja poliittinen sitoutuneisuus. Näiden lisäksi tärkeitä tutkimuksen aiheita ovat nuoren kehittyvät sukupuoliroolit, seksuaalisuus ja sosiaaliset suhteet. Identiteettistatukset antavat suuntaviivoja, missä kohdassa nuoren identiteetin kehitys on. On kuitenkin muistettava, että nuori saattaa olla jollakin identiteetin kehitysalueella sitoutunut ja toisella sitoutumaton. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 173–174.)

Nuoruuden tavoin myös identiteetti on vaikeasti määriteltävä käsite. Identiteetillä voidaan tarkoittaa sitä, miten nuori näkee itsensä ja millainen hän kokee olevansa. Identiteetin pohjalta nuori hahmottaa omaa elämäänsä: mikä on hänelle tärkeää, mitä hän arvostaa ja mitkä asiat ovat hänelle läheisiä. Identiteettiin liit-

tyvät myös sukupuolisuus, kansallisuus, siviilisääty, asuinpaikka ja luonteenpiirteet. Identiteetti kehittyy ja muuttuu nuoren kasvaessa, nuoren tehtävä on itse rakentaa oma identiteettinsä omien valintojensa kautta. Tässä etsinnässä esimerkiksi vaatteet ja muut symbolit voivat auttaa. (Halme 2008, 186–187.) Vaatteilla ja esimerkiksi koruilla nuoren on helppo kiinnittyä johonkin ryhmään, joka jakaa samat arvot ja ajatukset. Tämä tukee nuoren identiteetin muodostumista, sillä hän saa etsintäänsä tukea ryhmästä ja voi yhdessä muiden kanssa jäsentää omia arvojaan ja identiteettiään.

Nuoret kuuluvat sukupolveen, joille Internet ja älypuhelimet ovat arkipäivää. Internet onkin avannut mahdollisuuden jopa identiteetillä leikittelyyn. Internetin eri foorumeilla nuori voi esiintyä sellaisena kuin haluaa: itse luomansa hahmon ja identiteetin turvin. (Halme 2008, 187.) Nuoren oman identiteetin kehittyminen ja etsiminen on siis yksi tärkeimmistä nuoruuteen liittyvistä kehitystehtävistä. Nuoren kokemat identiteettikriisit eivät ole maailmanloppu ja nuorelle tuleekin kertoa, että osa nuoruutta ovat keskeneräisyyden tunteet ja epävarmuus omasta itsestä. (Kirkkohallitus 2012, 8.)

Identiteetin pohja muodostetaan jo lapsena ja nuoruudessa ikään kuin rakennetaan vanhan päälle uutta. Uuden rakentaminen on koko ajan tapahtuvaa kehittymistä vanhaa unohtamatta. (Halme 2008, 187.) Rippikouluun tullessaan monet nuoret vielä rakentavat omaa identiteettiään ja pohtivat millaisia he haluavat olla. Rippikoulussa nuori saa mahdollisuuden pohtia, millainen on kristityn identiteetti ja millä tavalla se sopisi omaan, vasta muodostuvaan identiteettiin. Tämä olisi tärkeää kaikkien rippikoulun työntekijöiden muistaa, jotta he voisivat parhaalla mahdollisella tavalla tukea nuoren identiteetin muodostumista.

6 RYHMÄ

Joukko ihmisiä ei ole ryhmä. Ihmisjoukon täytyy kasvaa ryhmäksi. Niemistö (2004, 87) kuvailee artikkelissaan erään yksinkertaisen ryhmän kehitysmallin kulkevan seuraavasti: alkuvaihe – kuohuntavaihe – asettuminen – hyvä toiminta − lopetus. Nämä kaikki vaiheet toteutuvat rippikoulussakin, mutta hyvin nopeassa tahdissa. Rippikoulun perusjakso kestää 1−1,5 viikkoa, ja siinä ajassa rippikouluporukan tulisi ryhmäytyä ja oppia toimimaan ryhmänä. Ryhmäytyminen alkaa jo ennen rippikoulun perusjaksoa (RKS 2001, 23).

6.1 Ryhmä rippikoulussa

Rippikouluryhmän sosiaalinen rakenne alkaa kehittyä heti ryhmän tavatessa ensimmäisiä kertoja (Saarainen 2004, 132). Rippikouluryhmällä on omanlaisensa valta- ja tunnesuhteet. Jokaisella nuorella on omat lähtökohtansa, jotka heijastuvat ryhmään. Nuoret luovat mielipiteitä toisistaan ja heidän välilleen syntyy erilaisia suhteita. Tätä kautta suuren ryhmän sisällä muodostuu pienempiä ryhmittymiä. (RKS 2001, 14.) Rippikoulussa läpikäytävä suljettu ryhmäprosessi on turvallinen. Aikuista tarvitaan tällaisessa ryhmäkokemuksessa. (Niemistö 2004, 92.)

Ryhmät ovat nuorille tärkeitä. Ne auttavat nuorta irrottautumaan kotoa ja vanhemmista. (Niemistö 2004, 91.) Ryhmään kuuluminen ja muiden kanssa yhdessä toimiminen on nuorelle tärkeää myös siksi, että se mahdollistaa uusien asioiden oppimisen itsestä ja muista. Ryhmän hyvä ilmapiiri on merkittävä. Se ei ole tärkeää vain itsensä vuoksi, vaan se myös ylläpitää oppimismotivaatiota. Rippikoulun alussa opettajien tulee luoda avointa vuorovaikutusta ja ilmapiiriä. Tässä leikit ovat tärkeässä roolissa. Myös vapaamuotoinen yhdessäolo edesauttaa asiaa. Rippikoulun loppuessa nuorille täytyy antaa tilaa käsitellä ryhmän loppumista ja siitä seuraavaa surua. Rippikoulun opettajien tulee tuntea ryhmäprosessi ja sen vaiheet. Näin hän voi yrittää omalta osaltaan tehdä ryhmäprosessista mahdollisimman hyvän ja tukea sitä. Myös oppitunnit on hyvä

sijoittaa ryhmäytymisen mukaan. Vaikeita ja henkilökohtaisia aiheita kannattaa sijoittaa siihen vaiheeseen, kun ryhmäläiset ovat oppineet luottamaan toisiinsa. (RKS 2001, 14.)

6.2 Ryhmäytyminen ja ryhmän elinkaari

Alkavan ryhmän jäsenet tekevät heti aluksi toisistaan havaintoja. Koska toisista ei tiedä mitään, ensivaikutelmat voivat johtaa harhaan. Aluksi toisten tunteminen rakentuu samankaltaisuuksien ja erojen ympärille, ja siksi rippikoulun ensimmäisten toimintojen pitäisi keskittyä mahdollista samankaltaisuutta vahvistaviin tekijöihin, kuten taustoihin, mielipiteisiin, harrastuksiin ja mieltymyksiin. Näin nuorille selviää, millaisten ihmisten kanssa he viettävät rippikouluaan. (Saarainen 2004, 138–139.) Ryhmäytyminen rippikoulussa on tärkeää aloittaa heti, ennen kuin suurempia ennakkokäsityksiä ehtii syntyä, ja jotta nuoret löytävät kanssaan samanhenkisiä kavereita. Sosiometriset harjoitteet, kuten etäisyystehtävät, janat ja kartat tutustuttavat nuoria toisiinsa, mutta antavat myös ryhmää tulkitsevalle työntekijälle paljon vinkkejä. (Saarainen 2004, 138–143.)

Hyvä ilmapiiri ja ihmisten välinen vuorovaikutus ovat edellytyksiä rippikoulutyöskentelylle. Rippikoululaisten, isosten ja työntekijöiden tutustumiselle on varattava aikaa. (RKS 2001, 23.) Chaulagai (2009, 125) kertoo tutkimuksensa tuloksista, joiden mukaan yksi rippikoululeirin hyvään ilmapiiriin positiivisesti vaikuttava asia oli tutustumiseen käytetty aika. Rippikoululeirien alussa oli ollut tutustumis- ja ryhmäytymisleikkejä sekä -harjoituksia niin isosryhmissä kuin koko ryhmänkin kesken.

Rippikoulun lopussa ryhmä on kokenut paljon yhdessä. Ryhmäprosessit on hyvä saattaa päätökseen. Näin nuoret ovat vapaita lähtemään ryhmästä ja jatkamaan elämäänsä sen jälkeen itsenäisesti. (RKS 2001, 27.)

6.3 Turvallisessa ryhmässä on hyvä olla

Turvallisia ryhmiä tarvitaan, koska ihminen pystyy olemaan parhaiten oma itsensä kun ympäristö on turvallinen. Kun ihminen saa olla oma itsensä, hän on tyytyväinen. (Aalto 2000, 9.) Nuorilla on turvallisuuden tarve, niin yksilönä kuin ryhmässäkin (Ahonen 2004, 169). Turvallisen ryhmän on oltava turvallinen sekä fyysisesti että psyykkisesti. Pohjimmiltaan turvallisuuden tunteen luo uhkien poissaolemisen lisäksi se, että ihminen kokee olevansa hyväksytty. Turvallisuus syntyy viidestä osatekijästä, jotka ovat luottamus, hyväksyntä, avoimuus, tuen antaminen ja sitoutuminen. Luottamuksessa on kyse sekä luottamisesta että luotettavaksi osoittautumisesta. Huonon ryhmän perustuntomerkki on pelko. Hyvässä ja turvallisessa ryhmässä kenenkään ei pitäisi tuntea pelkoa. (Aalto 2004, 15–16.)

Ryhmäturvallisuutta voidaan määritellä kahdeksanportaisella asteikolla pelkäävästä ryhmästä armahtavaan ryhmään (Aalto 2004, 22–23). Rippikoulun lyhyen keston ja suuren ryhmäkoon vuoksi on varmastikin mahdottomuus saavuttaa armahtava ryhmä, mutta olisi tärkeää, että rippikouluporukka ei olisi pelkäävä ryhmä. Itse koemme, että rippikoulun puolivuotisen alussa lähdetään usein liikkeelle kolmannelta portaalta: tuntemattomasta perusturvallisesta ryhmästä. Rippikoulusta, sen ryhmästä, ryhmäytymisestä, kokemuksista ja monesta muusta seikasta johtuen voidaan jopa jäädä tälle tasolle, tai kohota tutuksi, turvalliseksi ryhmäksi, avoimeksi ryhmäksi tai jopa haavoittuvuutta hyväksyväksi ryhmäksi. Avoimessa ryhmässä toiset hyväksytään mielipiteineen ja tunteineen, toisia ei vähätellä ja itseään uskalletaan ilmaista. Heikkoutta hyväksyvä ryhmä voidaan saavuttaa hulluttelun, leikkien ja luottamusharjoitusten avulla. Siinä ihmiset voivat ilmaista heikkouttaan ja tarpeitaan. Itselle ja toisille uskalletaan nauraa. Aallon mukaan kirkon nuorisotyönohjaajan ammattitaidolta ei yleistäen voida vaatia heikkoutta hyväksyvää ryhmää pidemmälle ryhmäyttämistä. (Aalto 2004, 23, 70.)

Turvallinen ryhmä nostaa esiin ihmisen parhaat puolet. Turvallisessa ryhmässä ihminen kokee olevansa hyväksytty, heikkouksineen. Uusia asioita uskalletaan kokeilla. Ihminen voi puhua itsestään ja ilmaista itseään. Roolit ja suojameka-

nismit voi hylätä, ja olla rohkeammin oma itsensä. Turvallisessa ryhmässä voi muun muassa kertoa mielipiteistään, arvoistaan, unelmistaan, tunteistaan, tarpeistaan ja osoittaa luovuuttaan. Todella turvallisessa ryhmässä voi kertoa henkilökohtaisia ja kipeitäkin asioita, sekä ilmaista niin sanottua pimeää puoltaan. Itsetunto vahvistuu ja sitä kautta välittäminen muita kohtaan lisääntyy. (Aalto 2004, 17, 21.)

Oppimismotivaatio on osittain seurausta ilmapiiristä. Avoin ja lämmin vuorovaikutus parantavat motivaatiota, koska oppimisessa on kyse vuorovaikutuksesta. Pelko ja ahdistuneisuus heikentävät vuorovaikutusta. Näin ollen rippikoulun ilmapiiri on tärkeä oppimisen, ja sitä kautta rippikoulun tavoitteiden kannalta. Opettajan tulee kiinnittää ryhmän ilmapiiriin ja sen luomiseen huomiota etenkin rippikoulun alussa. Turvallisessa ryhmässä on hyvä opiskella ja oppia. (RKS 2001, 12; Aalto 2000, 24.)

Turvallisen ryhmän yksi tärkeä rakennuspalikka on luottamus. Erilaisten luottamusharjoitteiden avulla pyritään lisäämään luottamusta ryhmän sisällä, jotta se voisi kasvaa yhä turvallisemmaksi. (Aalto 2000, 363.) Hämäläinen (2009, 111) kertoo tutkimuksensa pohjalta, että vaikka luottamusharjoitteet eivät ole iltaohjelman hauskuuttavimpia osia, rippikoululaiset pitivät niistä kovasti.

Luottamusharjoitteita tehdessä liikutaan herkällä maaperällä. Sen takia ne on aina tehtävä hyvin ja turvallisessa ryhmässä. Luottamuksen menettäminen vaikka vain harjoituksissa saattaa olla hyvin haavoittavaa ja sen takia ohjaajan on tärkeää seurata harjoitteiden tekemistä. (Aalto 2000, 363.)

Jotta luottamusharjoitteet toimisivat parhaalla mahdollisella tavalla, niiden tekemiseen kannattaa orientoitua yhdessä koko ryhmän kanssa. Ryhmän jäseniä ohjeistetaan suorittamaan annetut harjoitteet vakavuudella ja herkkyydellä. Luottamusharjoitteiden tekeminen kannattaa aloittaa luottamussopimuksella, jossa ohjaaja kertoo luottamuksen merkityksestä ryhmähenkeen ja uskostaan siihen, että ryhmä kykenee olemaan toistensa luottamuksen arvoinen. Sillä tavalla kaikki voivat saada hyviä kokemuksia ja kasvattaa ryhmänsä yhteistä turvallisuutta. (Aalto 2000, 364.)

Luottamusharjoitteita voi tehdä sekä sisällä että ulkona. Sisätiloissa harjoitetilan valaistusta kannattaa hieman hämärtää ja taustalla voi soittaa hiljaisella rauhallista musiikkia. Taustamusiikki auttaa osallistujia keskittymään harjoitteiden tekemiseen. Musiikkia lukuun ottamatta äänettömyys on tärkeää, sillä silloin kenenkään ei tarvitse pelätä joutuvansa kommenttien kohteeksi. Ulkona hiljaisuus ei ole niin tärkeä seikka, sillä luonnonäänet auttavat keskittymään ja osanottajien on helpompaa niin sanotusti unohtaa itsensä. (Aalto 2000, 364.)

Luottamusharjoitteita kannattaa tehdä useampi peräkkäin, sillä silloin harjoitteiden vaikutus on parempi. Hyvä luottamusharjoitteiden määrä on vähintään 3−4 peräkkäin. Luottamusharjoitteita tehtäessä läsnä on kaksi erilaista suuntaa. Ensimmäisessä luottamuksen vaatimus kasvaa ja toisessa ja luottamus laajenee pareista koskettamaan koko ryhmää. Ensimmäisessä suunnassa harjoitteet ovat sellaisia, joissa harjoite harjoitteelta täytyy luottaa yhä enemmän toisiin. Tällaisissa harjoitteissa alussa kaikki on hyvin turvallista, mutta loppua kohden riskin ottaminen saattaa jo hieman pelottaa. Toisessa luottamusharjoitteet aloitetaan pariharjoitteista joista siirrytään vähitellen isompiin ryhmiin. Lopulta koko ryhmä tekee harjoitteita yhdessä. Tällä tavoin luottamus sekä syvenee että laajenee. (Aalto 2000, 365.)

Luottamusharjoitteita tehdessä täytyy muistaa, että ne tehdään aina luottavan ehdoilla. Harjoitteissa ei koskaan saa työntää ketään tai painostaa tehtävien tekemiseen. Kaiken mitä tehdään, täytyy tapahtua luottavan uskalluksen mukaan. Esimerkiksi parikuljetuksessa sokeaksi rajoitettu määrää kulkunopeuden. (Aalto 2000, 365.)

Luottamusharjoitteita kannattaa käyttää kun ryhmän turvallisuudessa tarvitaan muutosta. Harjoitteilla on mahdollista saada aikaan merkittäviäkin muutoksia. Ohjaajan on kuitenkin syytä huomioida millaisilla harjoitteilla on järkevää aloittaa. Esimerkiksi sellaiselle ryhmälle, joita voi kuvailla tutuksi ja tuvalliseksi tai avoimeksi ryhmäksi, sopivat parhaiten erilaiset parikuljetukset. Toisaalta sellaiselle ryhmälle, jonka turvallisuus ei ole vielä kovin suuri sopivat hyvin ulkona tapahtuvat harjoitteet. Tällaiselle turvattomalle tai tuntemattomalle perusturvalliselle ryhmälle saattaa sopia myös luottamuskaatuminen, sillä siinä on rohkeutta

vaativia elementtejä. Luottamuskaatuminen sopii myös sellaiselle ryhmälle, joka on toiminut pitkään yhdessä, sillä se lisää ryhmän keskinäistä luottamusta entisestään. (Aalto 2000,365.)

7 ILTAOHJELMA OSANA TAVOITTEELLISTA RIPPIKOULUA

Rippikoulusuunnitelma 2001 (18) esittää rippikoulun yleistavoitteen näin:

> Nuori vahvistuu siinä uskossa kolmiyhteiseen Jumalaan, johon hänet on pyhässä kasteessa otettu, kasvaa rakkaudessa lähimmäiseen ja elää rukouksessa ja seurakuntayhteydessä.

Tämän tulisi olla pohjana kaikelle rippikoulussa tapahtuvalle. Kaiken toiminnan tulisi palvella yllä olevaa tavoitetta. Vapaa-aika ja iltaohjelmatkin voivat toimia nuorelle oppimistilanteina. (Hämäläinen 2009, 91.) Nuoren uskoa tulisi vahvistaa, rakkautta osoittaa ja rukouselämää tukea niin oppimistilanteissa ja hartauksissa kuin liikuntahetkissä, saunassa ja iltaohjelmissakin. Aivan koko aikaa näitä asioita ei tietenkään voi painottaa. Oppimiselle ja kasvamiselle tulisi olla tilaa koko rippikoulun ajan. Chaulagai (2009, 112) referoi artikkelissaan Rippikoulusuunnitelmaa 2001 kertomalla, että rukouksen, hiljaisuuden, mietiskelyn ja raamattutyöskentelyn aineksien tulisi ainakin jossain muodossa sisältyä jokaiseen rippikouluryhmän yhteiseen hetkeen.

7.1 Iltaohjelman sisältöjä

Iltaohjelma on isosten ohjaama yhteinen, noin tunnin mittainen, tuokio illalla. Se koostuu useimmiten sketseistä, lauluista ja leikeistä. Monissa seurakunnissa iltaohjelmissa käytetään myös jonkinlaisia draamallisia menetelmiä. Näitä iltaohjelman osa-alueita käsittelemme omina alalukuinaan. Iltaohjelma päättää yhteisen päivän, ja rippikoululeirillä sen jälkeen hiljennytään kohti iltahartautta ja nukkumaan menoa. Iltaohjelmassa saa nauraa yhdessä. Leikit tutustuttavat rippikouluporukkaa ja ryhmäyttävät sitä. Iltaohjelma on huumoria, toimintaa ja yhdessäoloa mitä parhaassa muodossa (Isosen vähä käsikirja, i.a. 12).

Rukouksen on tärkeä olla läsnä kaikessa työskentelyssä rippikoulussa. Näin työskentely ei ole vain ihmisen oman järjen varassa. Hengellisen elämän hoito

kuuluu yhdessäoloon rippikoulussa. Sen tulisi olla osa rippikoulun kokonaisuutta. (Chaulagai 2009, 113–114.)

Nuori oppii rippikoulussa jatkuvasti. Hän kokoaa mielikuvaansa kristillisestä uskosta ja kirkosta. Oppiminen ei tapahdu vain oppitunneilla, vaan koko rippikoulun tapahtumat muovaavat nuoren ajatuksia. (Pruuki & Tirri 2004, 37.) Tämän vuoksi on tärkeää, että kaikki rippikoulun aikainen toiminta on kristinuskon opin mukaista ja eettistä. Yksi rippikoulun olennaisista opetusaiheista on juuri etiikka. Eettisen opetuksen tavoitteena on herätellä rippikoululaisia arvioimaan arjen moraalisia kysymyksiä. (RKS 2001, 9.)

Oppimisessa on kyse siitä, että vanha ja uusi tieto täydentävät toisiaan. Aiemmin saatu tieto auttaa ymmärtämään uutta asiaa. Rippikoulunkin oppi on hyvä rakentaa vanhalle kristillisen opin pohjalle. (RKS 2001, 11.) On olennaista miettiä, miten rippikoulun eri osa-alueet, kuten raamatturyhmät tai iltaohjelmat palvelevat oppimista, ja millaisiin tavoitteisiin niillä pyritään (Koivisto, Paalanne & Siukonen 2010, 8). Rippikoulun olisi tärkeä opettaa kokonaisuutena asioita. Tarkoitus on, että esimerkiksi iltaohjelma ei kumoa niitä asioita, joita oppitunneilla käydään läpi ja joita Raamatusta luetaan. Rippikoulun tulee olla kokonaisuus, jolla on yhtenäiset tavoitteet. Näin ollen iltaohjelmankin tavoite on muun muassa vahvistaa ja syventää rippikoululaisen uskoa Jumalaan sekä osoittaa lähimmäisenrakkautta.

Sosiaaliset suhteet ja seksuaalisuus ovat olennaisessa roolissa rippikouluikäisen elämässä. Nuoren ruumiinkuva on hahmottumisvaiheessa. Rippikoulun leikit ja huumori ovat piilo-opetussuunnitelmaa, joka voi parhaimmillaan vahvistaa sitä, mitä on opetettu luottamuksesta, ihmisestä Jumalan kuvana ja sukupuoliidentiteetistä. Piilo-opetussuunnitelma tarkoittaa työntekijän omaa käyttäytymistä, toimintaa ja vuorovaikutusta, jolla on ääneen lausumaton tavoite (Koivisto, Paalanne & Siukonen 2010, 8). Työntekijät tai isoset voivat puheillaan, teoillaan tai muuten käytöksellään loukata nuoren heräävää seksuaalisuutta. (Aalto, Pohjalainen-Vinko & Saarainen 2004, 229–230.)

Innanen (2009, 25) kirjoittaa artikkelissaan, ettei Rippikoulusuunnitelma 2001:sen tavoitteissa puhuta tietämisestä. Sen sijaan on puhuttu vastausten etsimisestä, tuntemista, löytämisestä, jäsentämisestä ja opitun arvioimisesta. Näiden tavoitteiden saavuttamiseen tavoitteellinen iltaohjelma vastaa. Nuoret saavat olla vapaasti ja omaksua asioita. He saavat etsiä ja löytää toimintatapoja näytelmistä sekä tuntea itsensä hyväksytyksi leikeissä. Laulujen kautta voi jäsentää omaa jumalakuvaansa.

Iltaohjelmalla leikkeineen ja näytelmineen on olennainen rooli rippikoulun sekä ilmapiirin rakentumisessa ja muovautumisessa, että koko rippikoulun onnistumisen kannalta. Rippikoululaiselle voi jäädä huonoja muistoja ahdistavista leikeistä ja näytelmistä. Vastaavasti iltaohjelma voi parantaa ilmapiiriä, mistä on seurausta laajalti esimerkiksi motivaatioon. (Hämäläinen 2009, 91.)

Jos iltaohjelmakulttuuria haluaa muuttaa, asiasta tulee keskustella isosten kanssa. Heidän kanssaan voi miettiä, mitä iltaohjelman eri leikeillä ja sketseillä halutaan viestittää. Isosten kanssa voisi tarkastella rippikoulun tavoitteita ja pohtia, vastaako iltaohjelmakin niitä. Juurikin iltaohjelma jää Hämäläisen tutkimuksen mukaan rippikoululaisille vahvasti mieleen. Siksi siihen tulee panostaa. Yhteinen toiminta, kuten laulut, leikit ja luottamusharjoitteet ovat rippikoululaisille mieleisiä. Hämäläisen tutkimuksen mukaan rippikoululaisille oli iltaohjelmassa merkittävintä pienet asiat, kuten kisailussa pärjääminen, isosen istuminen viereen ja oman laulutoiveen toteutuminen. (Hämäläinen 2009, 111.) Iltaohjelmakulttuuria voi muuttaa vuodessa: jos yhtenä kesänä toimitaan tietyllä tavalla, syksyllä isoskoulutuksen aloittavat eivät tiedä muita tapoja.

7.2 Leikit ryhmäyttävät ja kannustavat yhdessä tekemiseen

Leikki ja leikkiminen on ihmiselle luonnollista, se ei ole erillinen osa tai toimintamuoto, jossa ollaan tai ei olla. Leikki on eräs ihmisyyden osa-alue, joka on läsnä samalla tavalla kuin hengittäminen tai liikkuminen. (Karlsson i.a.) Hollantilainen historianfilosofi ja kulttuurihistorioitsija Johan Huizinga (1984, 39) määrittelee leikin seuraavasti:

> Leikki on vapaaehtoista toimintaa tai askarointia, joka suoritetaan määrätyissä ajan ja paikan rajoissa vapaaehtoisesti hyväksyttyjen, mutta ehdottomasti sitovien sääntöjen mukaan; se on oma tarkoitusperänsä, ja sitä seuraa jännityksen ja ilon tunne sekä tietoisuus jostakin, mikä on ”toista” kuin ”tavallinen elämä”.

Leikissä on mukana jotakin sellaista, joka ei ole välttämätöntä elämisen kannalta, mutta tuo elämään mielekkyyttä. Huizingan mukaan nykyihmiselle sopisikin paremmin nimeksi leikkivä ihminen, Homo Ludens, sillä se kuvastaa ihmiselämän leikinomaisuutta paremmin kuin viisas ihminen, Homo Sapiens. (Huizinga 1984, 5, 9.)

Leikkimisen ollessa ihmiselle luonnollista, sen sisällyttäminen rippikouluun on enemmän kuin sopivaa. Leikit ovat tärkeä osa koko rippikoulun ohjelmaa, sillä ne ryhmäyttävät, tiivistävät kokonaisuutta ja auttavat irrottautumaan oppitunneista. Leikkimään kykenevä ja siitä nauttiva ihminen on tasapainossa oman itsensä kanssa. Itsetunnon kohottamisen ohella leikkiminen voi toimia myös kasvattavana kokemuksena, sillä se voi haastaa heittäytymään ja toisaalta taas opettaa toisten huomioimista. "Leikki opettaa näkemistä, kuulemista ja myös sitä, mikä on oikein ja hyvää." Leikkiminen voi nykynuorilla olla jopa eksotiikkaa. (Kirkon tiedotuskeskus, 2008.)

Leikin ei kuitenkaan olisi hyvä olla irrallaan rippikoulun muusta opetuksesta. Rippikoulun päätavoite olisi syytä pitää mielessä kaikkea rippikoulun toimintaa suunniteltaessa, siis myös iltaohjelmaa ja leikkejä mietittäessä. Rippikoulun hyvä yhteishenki auttaa leiriläisiä innostumaan leikeistä. Jokainen voi osallistua hyviin leikkeihin. Hyvän leikin tuntomerkkejä ovat esimerkiksi: hauskuus, uuden oppiminen, toisiin tutustuminen, jäykkyyden poistaminen, itseluottamuksen lisääminen, osallisuus, ja se on aisteja kehittävä. Hyvässä leikissä voi olla myös paljon muita tuntomerkkejä ja yhdessä leikissä voi olla yksi tai useampi tuntomerkki. (Aulio 2009, 14.) Hämäläinen (2009, 106) kertoo, että hänen tutkimuksensa haastatteluissa nuoret kertoivat iltaohjelman olleen rippikoulussa hyvä hetki tutustua muihin. Isosen vähä käsikirjan (i.a. 12) mukaan iltaohjelmassa on hyvä olla enemmän leikkejä kuin sketsejä.

Jokaisella nuorella on erilaiset lähtökohdat yhteiseen toimintaan. Nuorten erilaiset taustat ja kokemukset on huomioitava. Nuoret kokevat esimerkiksi koskettamisen eri tavalla: se mikä on yhdelle luontevaa ja normaalia, voi olla toiselle ahdistavaa tai tunkeilevaa. Leikeissä toisia lähellä olon ja koskettamisen tulee rajoittua sen mukaan, mikä on kaikista miellyttävää. Leikkien tulee tukea nuoren kasvua ja kunnioittaa fyysistä koskemattomuutta. Rippikoulussa kaikessa ajatellaan nuoren hyvää, ja tilanteita on mietittävä heidän kannaltaan. (Aalto, Pohjalainen-Vinko & Saarainen 2004, 230, 232.)

7.3 Sketseille nauretaan yhdessä

Suuri osa rippikoulun sketseistä ja leikeistä ovat tuttuja kaikkialla Suomessa. Monet ohjelmanumerot periytyvät isosten kautta ikäryhmiltä seuraaville hyvinkin muuttumattomina. Sketsit voidaan määritellä näytelmiksi, joissa on jokin vitsi. Sketsit voivat perustua esimerkiksi sanaleikkiin. Suosittuja sanaleikkisketsejä ovat niin sanotut puujalkasketsit. Sketsit voivat perustua hölmöläishuumoriin, kaksimieliseen ja seksistiseen huumoriin, mustaan huumoriin tai absurdiuteen. Myös performanssinomaisuudella tavoitellaan viihtyvyyttä. Rippikoulujen iltaohjelmissa on usein jatkosketsejä, jotka toistuvat monena iltana. Osassa näistä vitsi selviää vasta viimeisellä esityskerralla. (Hämäläinen 2009, 97, 110–111.)

Sketsit ovat siis hauskoja näytelmiä. Rippikoulussa näytelmille nauretaan yhdessä. Yhdessä nauraminen tiivistyttää ryhmää. Nauraminen rentouttaa, saa aikaan myönteisiä tuntemuksia ja tekee fysiologisesti hyvää. Kun toisilleen tuntemattomat ihmiset nauravat yhdessä, se kertoo hyväksynnästä ja rentouttaa tunnelmaa. Nauravat ihmiset ovat samalla tasolla. Kun rippikoululainen ja opettaja nauravat samalle vitsille iltaohjelmassa, se lähentää heitä. (Hämäläinen 2009, 105.) Uskontokin saa olla naurun aiheena. Jos kristinuskossa ei ole iloa, siitä katoaa viisaus, hengellinen tasapaino ja sisäinen vapaus. ”Kristinusko ei ole vain ristin usko – se on myös ylösnousemuksen, toivon, ilon ja rohkeuden uskonto. ” (Seppälä 2010, 8.)

7.4 Laulut luovat yhteyttä ja toimivat rukouksina

Seurakunnissa on usein käytössä Lasten keskuksen kustantama Nuoren seurakunnan veisukirja tai Kirjapajan Elämän siiville -laulukirja. Nuoren seurakunnan veisukirja tunnetaan myös Punaisena veisukirjana. Ensimmäinen Nuoren seurakunnan veisukirja ilmestyi vuonna 1970 (Kirkon tiedotuskeskus 2000). Ensimmäinen Elämän siiville -laulukirja julkaistiin vuonna 1996. Kirjoista julkaistaan muutaman vuoden välein uudistettuja painoksia. Niissä on sekä suosittuja vanhoja kappaleita, että aivan uusia lauluja. Myös virsikirjaa tulee hyödyntää rippikoulussa. Rippikoulusuunnitelman 2001 (34) mukaan rippikoululaisen olisi osattava käyttää virsikirjaa: hänen tulisi esimerkiksi löytää sieltä virsiä eri tilanteisiin. Virretkin ovat niin sanotusti käyttömusiikkia, ja niiden tulisi olla sidoksissa kulloiseenkin aikaan ja tilanteeseen (Maukonen 2005, 169).

Nuorisokulttuuri ja musiikki ovat vahvasti sidoksissa toisiinsa. Lähes kaikki nuoret kuuntelevat musiikkia ja musiikki koskettaa heitä. Musiikki on osa kasvamista, oman identiteetin etsimistä ja itsenäistymistä. Musiikki on tärkeää seurakunnassakin: se kuuluu lähes kaikkeen toimintaan. Se edesauttaa joukkoon kuulumista ja sen kautta voi käsitellä kristityn identiteettiään. Musiikki voidaan nähdä rukouksen ja ylistyksen kielenä. Rippikoulun musiikki kantaa nuorten mukana seurakunnan nuorisotyöhön. Rippikoulussa yhteisöllisyyttä luoneilla lauluilla on sama tehtävä myös rippikoulun jälkeen nuorisotyössä. Sama kokemusmaailma esimerkiksi turvallisuudesta voi kantaa kauas. Rippikoulu käydään yleensä nuorena, ja nuori voi identifioida rippikoulun musiikin nuoruuteensa ja juuri senhetkiseen jumalasuhteeseen, hengelliseen elämään ja seurakuntayhteyteen. (Maukonen 2005, 156, 159–161, 165, 167–169.)

Hengelliset laulut ja virret ovat tärkeitä rippikoulussa ja iltaohjelmassa. Koko rippikouluryhmä laulaa yhdessä. Laulun sanojen kautta voi oppia jotakin uutta Jumalasta ja uskosta. Virsiin on helppo tutustua iltaohjelmassa. Nuoret voivat kokea virret tylsiksi, mutta virretkin saavat aivan toisenlaisen kaiun, jos ne esimerkiksi säestetään kitaralla. Virsiä voi myös laulaa reippaasti. Nuoria tulee kannustaa virsikirjan käyttöön, ja se tapahtuu parhaiten laulamalla virsiä yhdessä (Pruuki 2010b, 106). Jos rippikouluryhmässä on soittotaitoisia rippikoululai-

sia, heitä kannattaa rohkaista säestäjiksi. Se osallistaa nuoria. Se, että leiriläinen säestää jonkin kappaleen, edesauttaa osaltaan myös sitä, ettei iltaohjelma olisi vain ”isos-show”. Monet rippikoulussa laulettavista veisuista sekä virsistä ovat rukouksen muodossa. Ne voivat auttaa nuoren rukouselämää, jos rukouksia on vaikea sanoittaa itse. Sanat ja sävelet voivat jäädä vahvasti mieleen, ja esimerkiksi rippikoulussa lauletun laulun kuullessaan rippikoulun muistoihin voi palata vielä vuosienkin päästä. Tuttu virsi tai laulu voi olla helppo ja turvallinen tapa rukouselämän harjoittamiseen ja sen syventämiseen (Maukonen 2005,167).

Rippikoulun musiikin keskeinen tehtävä on yhdessä soittaminen ja laulaminen. Yhdessä tekeminen yhdistää. Musiikki luo yhteyttä ja rakentaa turvallista ilmapiiriä. Yhdessä laulaminen voi myös synnyttää vuorovaikutusta. Rippikoulun laulujen kautta nuorella on mahdollisuus kokea pyhyyttä, iloa ja Jumalan läsnäoloa. Musiikilla liittyy rippikoulussa selkeästi yleistavoitteen uskon vahvistumiseen (Pruuki 2010b, 105). Laulaessaan nuori saa pohtia omaa musikaalisuuttaan ja musiikin merkitystä itselleen. Musiikki voi auttaa vaikeiden asioiden käsittelemisessä. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 33−34.) Yhteislauluja laulettaessa laulutaito ei ole olennainen asia. Yhteinen laulaminen lujittaa seurakuntayhteyttä. Musiikki vaikuttaa tunteisiin ja sen avulla voikin nostattaa yleistä tunnelmaa. (Maukonen 2005, 169–170.)

Musiikki saa uusiman rippikoulusuunnitelman mukaan läpäistä koko rippikoulun. Läpäisyperiaatteen mukaan musiikin käyttö on harkittua. Lauluja on hyvä sijoittaa sanoituksiensa mukaan rippikoulun aihekokonaisuuksiin. Musiikin tiedollisen ja kokemuksellisen puolen saa tuoda esiin. Iltaohjelmassa laulettavien laulujen yhteydessä isosten kannattaa kertoa veisujen tekijöistä sekä gospel-musiikista yleensä. (Tuukkanen 2001, 52–55.)

7.5 Draama oppimisen apuna

Draama ja draamalliset menetelmät liitetään mielikuvissa vahvasti teatteriin ja ilmaisutaitoon. Se ei kuitenkaan ole teatteria eikä se anna koulutusta näyttele-

miseen. Draama voi toimia myös pedagogisena työskentelymuotona. Se mahdollistaa oppimisen toiminnallisella tavalla ja kehittää samalla osallistujien itseilmaisua ja vuorovaikutusta. Oppimisen kohteena voi olla mikä tahansa aihe, sillä draama sopii lähes kaikkiin aiheisiin. (Lehtonen & Lintunen 1995, 1.) Draama voi myös toimia motivoivana tekijänä oppimiselle. (Owens & Barber 1998, 10). Draamalla on siis paikkansa myös rippikoulun kokonaisuudessa.

Draaman käyttäminen opetusmenetelmänä tarkoittaa, että sille on määritelty kasvatukselliset ja opetukselliset tavoitteet (Lintunen 1995, 109). Draamallisia menetelmiä käyttämällä voidaan tarjota eri oppimistyyleillä oppiville mahdollisuus sisäistää opittu asia. Draaman avulla pyritään kehittämään yksilön omaa ajattelua suhteessa muiden ryhmäläisten ajatteluun. Draamallisten menetelmien avulla on mahdollista myös tutkia erilaisten henkilöiden ajatuksia ja mahdollistaa niihin samaistuminen. (Owens & Barber 1998, 11–12.)

Draamaa voidaan pitää yhtenä kokemuksellisen oppimisen menetelmänä. Toisaalta draama saattaa pitää sisällään erilaisia kokemuksellisia menetelmiä ja sen takia se on laajempi toiminnallinen kokonaisuus. (Lintunen 1995, 109.) Kokemuksellisesta oppimisesta voidaan käyttää myös termiä kokonaisvaltainen oppiminen. Siinä oppijan on mahdollista saada omakohtaisia kokemuksia opittavasta asiasta. Pelkkä kokemus ei kuitenkaan takaa oppimista, vaan sen jälkeen aihetta pohditaan ja siihen annetaan taustatietoja. (Lintunen 1995, 110–111.) Draamaopetuksen yksi keskeinen elementti on ryhmä, ryhmän toiminta ja yhdessä oppiminen. Draaman avulla voidaan opettaa myös vuorovaikutusta ja ryhmässä toimimista. (Lintunen 1995,112.) Jotta draamallinen opetus onnistuisi ja palvelisi tarkoitustaan parhaimmalla mahdollisella tavalla, opetushetket tulee suunnitella etukäteen hyvin (Lintunen 1995, 114).

Draamallisten menetelmien käyttämiseen opetuksessa löytyy paljon perusteluja. Draamalliset menetelmät tukevat oppimistyylejä kokemuksellisena menetelmänä. Draamallisten menetelmien rinnalla on kuitenkin syytä muistaa myös muut opetuksen menetelmät, sillä yhdistettynä muihin menetelmiin se parhaalla tavalla palvelee tarkoitustaan: auttaa oppijaa sisäistämään ja käsittelemään opittua. (Lintunen 1995, 117–118.) Rippikoulu on turvallinen ympäristö kokeilla uusia

työtapoja, sillä monille nuorille draaman käyttö opetuksessa ei välttämättä ole tuttua. Draaman auttaessa ryhmää kohti parempaa vuorovaikutusta, se palvelee kahta tarkoitusta: auttaa ryhmän jäseniä vuorovaikutuksessa ja toimii samalla huomaamatta myös oppimistilanteena.

8 TAVOITTEET

Opinnäytetyömme tavoitteena on tuottaa iltaohjelmia tavoitteellistava materiaalipaketti Kouvolan seurakunnalle. Materiaalin kautta tavoitteenamme on muuttaa Kouvolaan iltaohjelmakulttuuria tavoitteellisemmaksi. Tavoitteet jakautuvat osittain materiaalin osa-alueiden mukaisesti. Koko opinnäytetyöprosessia ja tuottamaamme materiaalia ohjaa Rippikoulusuunnitelma 2001:sen mukainen rippikoulun yleistavoite.

Koko rippikoulun tulee toimia sen yleistavoitteen mukaisesti. Iltaohjelmankin tulee toteuttaa tätä tavoitetta. Haluamme, että rippikoulun työntekijät ja isoset voivat iltaohjelman kautta auttaa nuorta vahvistumaan uskossa, kasvamaan lähimmäisenrakkaudessa sekä elämään rukouksessa ja seurakuntayhteydessä.

Olemme itse toimineet isosina ja työntekijöinä rippikouluissa. Omien havaintojemme mukaan iltaohjelmat ovat usein muusta ohjelmasta erillisiä tuokioita. Muun muassa rasistiset sketsit ja rippikoululaisia nolaavat leikit eivät mielestämme kuulu rippikouluun. Tämän pohjalta oma tavoitteemme on, ettei ketään nolata tai syrjitä iltaohjelmissa. Haluamme, että kaikilla on iltaohjelmassa hyvä ja turvallinen olla.

Iltaohjelmien leikkien, sketsien ja luottamusharjoitteiden tavoitteena on ryhmäyttää rippikouluryhmää. Tällöin kaikki ovat yhdessä. Valitsemiemme leikkien kautta haluamme, että kaikilla voi olla hauskaa nimenomaan yhdessä toimimisen kautta. Sketsien tarkoituksena on olla hauskoja, ja nauramisen kautta rippikouluryhmä on samalla tasolla. Toivomme, että valitsemamme laulut ja virret voisivat osaltaan sanoittaa nuorten uskoa ja tukea sitä. Kaikki syvikset liittyvät jotenkin uskoon tai uskontoon. Haluaisimme, että rippikoululaiset jäävät miettimään syvisten aiheita. Iltaohjelmassa ollaan yhteisönä yhdessä. Isosen rukouksen tavoitteena on osoittaa rippikoululaisille, että nuorikin voi olla uskossa ja rukoilla. Iltaohjelmamateriaalimme pyrkii kokonaisuutena noudattelemaan rippikoulun yleistavoitetta. Luomallamme materiaalilla pyrimme rakentamaan iltaohjelmasta kokonaisuuden, jonka kaikki osa-alueet tukevat rippikoulun tavoitteita.

9 TEORIASTA KÄYTÄNNÖKSI

Olemme pohjanneet sekä opinnäytetyömme teorian että materiaalin Rippikoulusuunnitelma 2001:sen (18) mukaiseen rippikoulun yleistavoitteeseen. Pyrimme materiaalimme kautta siihen, että iltaohjelmakin toteuttaa yleistavoitetta, kuten koko rippikoulu kokonaisuutena. Näin ollen iltaohjelma ei saa erottua rippikoulussa moraalittomana yksikkönä, joka polkee alleen opetettuja asioita. Koemme, että olennaista olisi, ettei mikään rippikoulun osa-alueista ainakaan toimisi tavoitteita vastaan. Tähän olemme vahvasti pyrkineet materiaalia työstäessämme. Haluamme materiaalimme kautta edesauttaa kristillistä kasvatusta, ja siten ohjata nuoria hengellisen yhteisön ja sen uskon ja rakkauden osallisuuteen (Halme 2008, 30). Rippikouluryhmä on koolla oleva seurakunta, joka elää yhdessä toisiaan tukien. Vuorovaikutus koko rippikouluryhmän välillä on todella tärkeää. Vuorovaikutus on tärkeä osatekijä myös kasvatuksessa.

Rippikoulu muodostaa kokonaisuuden, jonka kaikilla osa-alueilla olisi syytä miettiä, miten ne palvelevat oppimista ja millaiset tavoitteet niillä on (Hämäläinen 2009, 91; Koivisto, Paalanne & Siukonen 2010, 8). Olemme opinnäytetyössämme keskittyneet iltaohjelmaan, joka voisi osaltaan toimia oppimistilanteena. Nuorten voi olla vaikea mieltää iltaohjelmaa oppimistilanteeksi. Materiaalimme syvikset voivat olla jollekin nuorelle hyvinkin opettavaisia. Suurin osa niistä on tarinoita tavallisesta elämästä. Ne johdattelevat ajattelemaan muun muassa Jumalaa, Jeesuksen ristintyötä, ihmistä ja rukousta. Riihimäki (2005, 194) kirjoittaa: ”Suurin osa ihmisistä oppii parhaiten sen, - - mitä on kokenut.” Kun rippikoulussa käytetään erilaisia opetusmenetelmiä, se vahvistaa yhä useamman nuoren oppimista (Riihimäki 2005, 194). Halusimme materiaalia tehdessämme kiinnittää huomiota eri tyyleillä oppiviin rippikoululaisiin. Materiaalissamme hyödynnetään konstruktivistisen oppimiskäsityksen mallia siitä, että nuori työstää itse oppimaansa.

Chaulagain (2009, 113–114) mukaan rukouksen ja hiljentymisen tulee olla mukana rippikoulun yhteisissä tuokioissa. Rippikoulusuunnitelman 2001 (18) mukainen yleistavoite ohjaa nuorta elämään rukouksessa. Koemme, että iltaohjel-

ma on hyvä aloittaa isosen rukouksella. Iltaohjelmassa kaikki ovat yhdessä koolla. Rukouksessa hiljennytään yhdessä Jumalan edessä. Rukoileva isonen voi olla rippikoululaiselle rohkaiseva esimerkki: se osoittaa, että nuorikin voi uskoa ja rukoilla.

Materiaalimme sisältää esipuheen sekä isoselle että työntekijälle. Työntekijän esipuheessa avaamme materiaalin tarkoitusta ja iltaohjelman tavoitteellisuutta. Isosen esipuheessa on konkreettisia ohjeita iltaohjelmaan ja sen valmistamiseen. Olemme sisällyttäneet materiaalin alkuun myös iltaohjelman pelisäännöt. Ne antavat isosille tarkempia ohjeita iltaohjelman toteuttamiseen ja antavat raamit hyvään iltaohjelmaan. Olemme koonneet materiaalin alkuun esimerkkiiltaohjelman rungon. Se toimii esimerkkinä tavoitteellisesta iltaohjelmasta. Samalla se myös opastaa materiaalin käyttöön.

Toivomme, ettei kukaan koe itseään loukattavan rippikoulussa. Kuten Aalto, Pohjalainen-Vinko ja Saarainen (2004, 229–230) kirjoittavat, nuoren ruumiinkuva on vasta hahmottumisvaiheessa. Työntekijöiden ja isosten tulisi tiedostaa, että seksuaalisuus on olennaisessa osassa nuoren elämässä, mutta seksuaalisuuden alue on hyvin haavoittuvainen. Koemme, että iltaohjelman useasti hyvinkin hiomattomat sketsit ja leikit saattavat loukata nuorta näillä elämän osa-alueilla. Olemme pyrkineet luomaan materiaalimme niin, että sketsit eivät olisi härskejä tai loukkaavia. Vastaavasti leikit muodostavat kaaren ryhmäytymisen mukaan. Alussa on nimi- ja muita tutustumisleikkejä. Hiljalleen leikeissä voidaan lähestyä muita. Pyrimme siihen, ettei kenenkään ”reviirille” mennä liian aikaisin. Olemme ohjeistaneet joihinkin leikkeihin niiden olevan hyviä silloin, kun ryhmä on turvallinen.

Karlsson (i.a.) kirjoittaa leikin olevan ihmiselle luonnollista. Kirkon tiedotuskeskuksen artikkeli (2008) kertoo, että tasapainoinen ihminen voi leikkiä siitä nauttien. Nykyään nuoret haluavat aikuistua aikaisemmin, jolloin leikkiminen rippikoulussa voi olla nuorille kokonaan uusi kokemus. Leikillä on tärkeä osa rippikoulun ryhmäyttäjänä. Leikit luovat ryhmähenkeä, jonka ollessa korkealla nuoret innostuvat leikeistä paremmin. Näin leikistä ja ilmapiiristä rakentuu positiivinen oravanpyörä, joka palvelee itseään. Hämäläisen (2009, 106) tutkimuksen mu-

kaan rippikoululaiset kokivat iltaohjelman leikit hyvänä tilaisuutena tutustua muihin. Leikit tutustuttavat rippikouluryhmää aluksi, mutta myöhemmin ne ylläpitävät ryhmähenkeä.

Olemme keränneet materiaaliin yhteisleikkejä, joihin kaikki pääsevät osallistumaan ja joissa hauskuus syntyy yhdessä tekemisestä. Ryhmäyttäminen tulee aloittaa heti rippikoulun alettua. Näin nuoret tutustuvat toisiinsa, mikä ehkäisee ennakkoluuloja ja edistää uusien tuttavuuksien syntymistä. (Saarainen 2004, 138–139.) Alkuvaiheen leikeissä on paljon nimileikkejä, jotka edesauttavat tätä. Chaulagai (2009, 125) kirjoittaa tutustumiseen käytetyn ajan olevan verrannollinen ilmapiirin laadun kanssa. Huomioimme materiaalimme leikeissä ja niiden järjestyksessä ryhmäytymisen ja ryhmän elinkaaren.

Yksi osa rippikoulun yleistavoitetta on, että nuori saisi kasvaa rakkaudessa lähimmäiseen. Jos lähimmäisenrakkaus vallitsee, ei ihmisen tarvitse pelätä joutuvansa naurunalaiseksi. Tämän vuoksi nolausleikit eivät mielestämme sovi rippikouluun. Lähimmäisenrakkauteen kuuluu kunnioitus kaikkia ihmisiä kohtaan heidän lähtökohdistaan riippumatta. Näin ollen rippikoulun iltaohjelmaan eivät mielestämme kuulu esimerkiksi rasistiset vitsit. Yhdessä voi nauraa muutenkin, kuin että se tapahtuu jonkun kustannuksella. Kun ryhmä on turvallinen, ei leikkijän tarvitse pelätä esimerkiksi naurun kohteeksi joutumista. Pruuki (2010b, 93) toteaa, että rippikoulun tavoitteeksi asetettu turvallisen ilmapiirin luominen voidaan vesittää jo ensimmäisessä iltaohjelmassa nolaamalla joku rippikoululaisista.

Turvallisuus ryhmässä vaatii luottamusta, hyväksyntää, avoimuutta, tuen antamista ja sitoutumista (Aalto 2000, 16). Haluamme etenkin leikkien ja luottamusharjoitusten kautta tukea turvallisen ryhmän muotoutumista. Leikeissä ketään ei jätetä ulkopuolelle. Vastaavasti oletus on, että kaikki ovat leikeissä mukana. Leikkejä leikkiessä on tarkoitus olla hauskaa. Leikkiminen ei ole vakavaa, ja virheitä saa tehdä. Muu ryhmä on yksilön tukena. Materiaalimme sisältää luottamusharjoitteita. Ne lisäävät luottamusta ryhmässä, jotta ryhmä voisi kasvaa yhä turvallisemmaksi. Luottamusharjoitteet aloitetaan luottamussopimuksella,

jonka yhteydessä ohjaaja kertoo luottamuksesta ja sen merkityksestä. (Aalto 2000, 363–364.) Turvallisessa ryhmässä nuoret uskaltavat olla oma itsensä.

Sketseilläkin on paikkansa iltaohjelmassa. Yhdessä nauraminen tiivistyttää ryhmää (Hämäläinen 2009, 105). Olemme valinneet materiaaliin sellaisia sketsejä, jotka ovat viattomuudessaan hauskoja. Sketseissä ketään rippikoululaista ei saateta naurunalaiseksi. Materiaalin sketseissä ei myöskään mässäillä aroilla aiheilla tai kerrota rasistisia vitsejä. Valitsimme materiaaliin myös uskonnollisia sketsejä, jotta rippikoululaiset ymmärtävät ettei uskonnon tarvitse olla liian vakava asia: sille saa nauraa. Haluamme tuottamamme materiaalin kautta osoittaa, että uskonto saa olla iloinen ja hauska asia. Sen ydinsanomakin on meidän ikuisessa elämässämme taivaan juhlissa. Emme halua loukata näillä vitseillä kirkkoa tai uskovia, ja siksi olemme valinneet materiaaliin viattomasti hauskoja sketsejä.

Olemme koonneet materiaaliin ohjeet, joiden avulla pienryhmät voivat esittää iltaohjelmissa Jeesuksen vertauksia näytelminä. Vertausnäytelmiä voi olla yksi joka iltaohjelmassa, tai sitten yksi iltaohjelma voidaan rakentaa vain niiden ympärille. Vertausnäytelmät osallistavat rippikoululaisia iltaohjelman suunnitteluun ja toteutukseen. Näiden näytelmien kautta esimerkiksi soittotaidottomatkin pääsevät tekemään iltaohjelmaa. Näytelmät ovat tärkeitä, ja niihin voi tutustua tällä tavoin. Jokainen ryhmä perehtyy tarkemmin yhteen vertaukseen, joka voi jäädä muistoksi rippikoulusta. Jokainen näkee kuitenkin kaikki vertausnäytelmät ja ymmärtävät niiden opetuksen.

Halmeen (2008, 21) mukaan nuoren hengellisyyden tukeminen on tärkeää kristillisessä kasvatuksessa. Tätä haluamme edistää iltaohjelmissa rukouksen, veisujen, virsien sekä syvisten avulla. Materiaalimme tarjoaa nuorille monia mahdollisuuksia kohdata pyhä. Materiaalissamme on lauluehdotuksina veisujen ohella virsiä. Koemme tärkeäksi, että rippikoululaiset oppivat myös virsiä, ja olisi hyvä, jos niistä voisi tulla heille tuttuja jo rippikoulussa. Se voi vaikuttaa mielenkiintoon virsiä kohtaan myöhemmin. Rippikoulusuunnitelman 2001 (34) mukaan rippikoululaisen tulisikin osata käyttää virsikirjaa. Niin virsien kuin veisujenkin sanojen kautta nuori voi oppia jotakin Jumalasta. Innanen (2009, 25) kirjoittaa,

että nuori voi laulujen kautta jäsentää omaa jumalakuvaansa. Iltaohjelmissa laulettavat laulut voivat toimia rukouksina, ja sitä kautta ne voivat auttaa nuoren oman rukouselämän kehittymistä. Laulujen kautta nuori voi kokea pyhyyttä, iloa ja Jumalan läsnäoloa (Rippikoulusuunnitelma 2001, 33). Tähän kaikkeen haluamme tarjota mahdollisuuden.

Syvisten eli syvällisten näytelmien kautta haluamme tarjota nuorille positiivisia henkilökohtaisia kokemuksia. Koetut asiat ja tunteet jäävät mieleen, ja niiden kautta voidaan välittää paljon enemmän kuin vain puhuen (Halme 2008, 190). Materiaalimme syvikset kertovat kristinuskon ydinaiheista: esimerkiksi Jumalasta, Jeesuksesta, synnistä, ihmisen teoista, lähimmäisenrakkaudesta ja Raamatusta. Osa näytelmistä on meille ennestään tuttuja, osaan tutustuimme produktia tehdessämme. Näytelmien kautta haluamme kertoa nuorille rakastavasta Jumalasta, joka on Jeesuksessa sovittanut meidän syntimme. Haluamme herätellä nuoria ajattelemaan omia valintojaan, esimerkiksi luonnon, ihmissuhteiden, lähimmäisten ja uskon suhteen. Jokainen syvis käsittelee Jumalaa jollakin tavalla.

Syvikset ja muut näytelmät tulee harjoitella huolellisesti ja valmistella hyvin juuri ennen esitystä. Lintusen (1995, 114) mukaan huolellinen valmistautuminen ennaltaehkäisee yllättäviä tilanteita ja sellaisia kokemuksia, jotka voivat olla haitallisia ja vähentää innostusta seuraavalla kerralla. Draamalliset menetelmät tulevat parhaiten näkyviin rippikoulussa syviksissä ja muissa näytelmissä. Rippikoulun syviksissä kokemuksellisuus on vahvasti läsnä ja niiden on tarkoitus auttaa katsojaa oppimaan uutta omakohtaisen kokemuksen keinoin.

Syvisten aikana iltaohjelmatilan valaistusta himmennetään, jos se on mahdollista. Ennen illan syviksen alkua isonen tai työntekijä käy kehottamassa rippikoululaisia rauhoittumaan. Ennen syvistä on hyvä laulaa rauhoittava laulu, joka mahdollisesti johdattaa syviksen aiheeseen. Osa näytelmistä on pantomiimeja, joissa katsojalta vaaditaan eri tavalla keskittymistä. Syvisten tavoitteena on johdatella nuoria ajattelemaan niiden käsittelemiä aiheita. Isonen voi pitää syviksen jälkeen pienen puheenvuoron tai hartauden siihen liittyen. Syvisten lopussa on

tiivistettynä näytelmän perusajatus, sanoma, mikä auttaa asioiden sanoittamista ja johdattelee isosen aiheeseen.

Rippikoulun ilmapiiri on tärkeä monesta syystä. Hyvä ilmapiiri motivoi rippikoululaisia opiskelemaan ja oppimaan. Iltaohjelmalla, ja etenkin sen leikeillä ja näytelmillä, on tärkeä rooli ilmapiirin rakentumisessa. (Hämäläinen 2009, 91, 111.) Musiikki voi osaltaan luoda turvallista ilmapiiriä (Rippikoulusuunnitelma 2001, 33). Niemelän (2002, 187) tutkimuksen mukaan suurin hyvän rippikoulun tekijä on tyytyväisyys rippikoulun yleiseen ilmapiiriin. Tutkimuksessa tulee ilmi, että iltaohjelmalla on merkitystä tyytyväisyyden kannalta. Rippikoululaisella on odotuksia sosiaalisiin ja toiminnallisiin tuokioihin liittyen. Näiden odotusten toteutuminen vaikuttaa kokonaistyytyväisyyteen. Iltaohjelman leikit ovat mielestämme juuri näitä sosiaalisia ja toiminnallisia tilanteita. Pyrimme materiaalissamme siihen, että sen avulla isoset voisivat toteuttaa iltaohjelmia, jotka kasvattavat rippikoulun ilmapiiriä. Kun rippikoulussa on hyvä ilmapiiri, on ihmisillä hyvä olla. Tämä edesauttaa osaltaan sitä, että nuorelle jää hyvä muisto rippikoulusta, mikä taas voi vaikuttaa positiivisesti hänen ajatuksiinsa Jumalasta ja uskosta.

Iltaohjelmia suunnittelevat ja niissä näyttelevät isoset ovat itsekin vielä nuoria. Vastaavasti kuin rippikoululaiset, hekin esimerkiksi tutustuvat vielä omaan seksuaalisuuteensa. Kaksimieliset sketsit ovat isostenkin mielestä kiehtovia. Omaa seksuaalisuutta voi peilata toisten kautta. Isoset ovat usein tiivis porukka, ja heidän keskinäinen ryhmäturvallisuutensa voi olla hyvinkin korkea. Näin ollen isoset voivat pitää leikeistä, jossa leikkijät sijoittuvat fyysisesti tiiviisti. Tällaisissa leikeissä rippikoululainen voi kokea, että toiset tulevat hänen omalle reviirilleen. Isosilla voi olla ajatus, että he voivat elää isosena ollessaan oman rippikoulunsa uudestaan. Kaikista näistä asioista johtuen olisi tärkeää, että työntekijä olisi mukana iltaohjelmien suunnittelussa ja muistuttaa isosia rippikoulun tavoitteista ja ryhmän tarpeista.

Kati Niemelä (2002, 184–185) kirjoittaa rippikoulun laatua ja vaikutusta käsitelleestä tutkimuksestaan. Hän kertoo, että rippikoulussa tapahtuneet asenteenmuutokset jäävät usein lyhyiksi. Monet uskoon liittyvät asiat muuttuvat nuoren mielessä positiivisemmiksi rippikoulun kiinteässä ja turvallisessa yhteisössä.

Kuitenkin monen nuoren ajatukset ja asenteet palaavat ennalleen ja negatiivisemmiksi rippikoulun jälkeen. Toivomme, että materiaalimme voisi omalla tavallaan vaikuttaa tähän, etteivät positiiviset muutokset olisi vain hetkellisiä. Toivomme, että nuori voisi tuntea olonsa niin hyväksi, että hän pohtisi uskonasioita myös rippikoulun jälkeen. Syvikset voivat tulla lähelle nuoren omaa elämää, ja niiden herättämiä ajatuksia ja tunteita muistelemalla nuori voi palata takaisin rippikouluun ja muistaa, miten hän silloin koki asioita.

Iltaohjelmalla tulee olla samat tavoitteet kuin rippikoululla muutenkin. Materiaalimme tavoitteellistaa iltaohjelmien sisältöä. Haluamme, että rippikoululaisilla on hyvä olla rippikoulussa. Rippikoulussa leikkien tarkoitus on ryhmäyttää ja kohottaa ilmapiiriä. Sketseille nauraminen yhdistää ryhmää ja tuo kaikki samalle tasolle. Syvikset puolestaan antavat virikkeitä omaan pohdintaan ja mahdollistavat oman uskon käsittelyn. Laulut toimivat rukouksina ja auttavat sanoittamaan omia ajatuksia uskosta ja Jumalasta. Laulujen ja syvisten kautta nuori voi jäsentää rippikoulussa käsiteltyjä asioita ja kristinuskon teologia sanoittuu nuorelle ymmärrettävällä tavalla. Näemme, että materiaalimme mukainen iltaohjelma antaa nuorelle edellytyksiä vahvistua uskossaan, kasvaa lähimmäisenrakkaudessa sekä elää rukouksessa ja seurakuntayhteydessä.

10 POHDINTA

Iltaohjelmia on kehitetty ja tutkittu melko vähän. Diakonia-ammattikorkeakoulussa on tehty vuonna 2011 opinnäytetyönä iltaohjelmavihko Kangasalan seurakunnan käyttöön. Riikka Hämäläinen on tehnyt Pro gradu -tutkimuksen vuonna 2009 iltaohjelman merkityksestä rippikoulussa. Tutkimuksensa pohjalta Hämäläinen on kirjoittanut artikkelin iltaohjelmasta Rippikoulun todellisuus -kirjaan.

Opinnäytetyöprosessi sai ideansa kesällä 2011. Enni oli kesätöissä Kouvolan seurakunnassa, ja kyseli, olisiko seurakunnalla tarvetta opinnäytetyölle. Rippikoulutyöstä vastaava pastori innostui asiasta ja ideointi lähti käyntiin. Alusta asti oli ajatus, että opinnäytetyö tehdään rippikoulumaailmaan. Keväällä 2012 päätimme tehdä opinnäytetyömme yhdessä. Valitsimme Kouvolan seurakunnan tarjoamista vaihtoehdoista nykyisen opinnäytetyömme aiheen.

Opinnäytetyön ideapaperi hyväksyttiin seminaarissa toukokuussa 2012. Opinnäytetyösuunnitelma hyväksyttiin saman vuoden syyskuussa. Tämän jälkeen lähdimme molemmat ulkomaille harjoitteluun. Kummankaan harjoittelu ei suuremmin antanut apua opinnäytetyötä varten. Kevään 2013 aikana aloimme perehtyä aiheisiimme liittyvään teoriaan. Ajatus oli, että olisimme saaneet materiaalin valmiiksi kesäksi, jotta olisimme voineet koekäyttää sitä ja kerätä siitä palautetta paranteluja varten. Kevät oli kuitenkin koulun ja työharjoittelun vuoksi kiireistä ja työntäyteistä aikaa.

Opinnäytetyömme teoriaosuus valmistui syksyllä 2013. Materiaali rakentui teorian rinnalla, siihen tukien. Syksyllä aikataulutus onnistui hyvin ja työ eteni odotettua vauhtia. Jaoimme teoriaosuuden kahteen osaan ja kirjoitimme omia osa-alueitamme omillamme. Lähetimme jatkuvasti kirjoitettua tekstiä toisillemme sähköpostitse. Välillä tapasimme ja teimme työtä yhdessä. Tällainen työskentelytapa sopi meille hyvin. Esitarkastukseen jätimme työmme lokakuussa 2013. Opinnäytetyö valmistui marraskuussa 2013.

Materiaalin piti alun perin valmistua kesäksi 2013, jotta olisimme voineet koekäyttää sitä rippikouluissa ja saada siitä palautetta. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, sillä emme ehtineet saada materiaalia valmiiksi. Loppujen lopuksi se oli todella hyvä asia, koska olemme saaneet työstää materiaalia teorian rinnalla ja näin materiaalista tuli entistä tavoitteellisempi ja sisällöiltään harkitumpi.

Hanna-Katariina käytti muutamia materiaalimme syviksiä yhdellä rippikoululeirillä kesällä 2013. Hän sai näistä näytelmistä positiivista palautetta. Syvikset olivat uusi tapa käsitellä asioita Helsingin Mikaelin seurakunnassa. Työntekijät kokivat ne hyväksi välineeksi, ja niitä toivottiin pysyvään käyttöön.

Lähetimme syksyllä 2013 lähes valmiin materiaalin Kouvolan seurakunnan nuorisotyön pastorille, Mikko Wirtaselle. Pyysimme kommentteja muun muassa materiaalin ulkoasusta, käyttökelpoisuudesta, materiaalin suhteesta teoriaan. Sovimme tapaamisen, jossa saimme materiaalista palautetta. Palaute oli positiivista ja kehittävää. Tapaamisessa keskustelimme muun muassa tavoitteellisuudesta, päivien teemoista, leikkien jaottelusta, työntekijän roolista iltaohjelman suunnittelussa ja rippikoululaisten osallisuudesta iltaohjelmassa.

Lähetimme materiaalin myös Helsingin Mikaelin seurakunnan nuorisotyöntekijöille kommentoitavaksi. Kysyimme mielipiteitä muun muassa käyttökelpoisuudesta, selkeydestä, sisällöistä ja tavoitteellisuudesta. Saamamme palaute oli pääosin kehittävää. Palautteessa muuan muassa kehotettiin pohtimaan materiaalin ulkoasua, esipuheen sisältöä ja iltaohjelman rakennetta.

Saamamme palautteen pohjalta kehitimme materiaalia paremmaksi. Jaoimme leikit alku-, keski- ja loppuvaiheen leikkeihin. Sketsit, syvikset ja laulut jaottelimme Mikolta saamiemme teemojen mukaan. Muokkasimme koko materiaalin ulkoasun yhtenäiseksi ja siirsimme esipuheesta leikkien, sketsien, syvisten, laulujen ja luottamusharjoitteiden ohjeistukset omien osiensa alkuun. Palautteen pohjalta teimme materiaaliin myös yhden malli-iltaohjelmarungon.

Meidän molempien toive on työllistyä seurakuntaan ja tehdä nuorisotyötä. Koemme, että tämän opinnäytetyöprosessi ja valmis materiaali auttavat myös mei-

tä tulevina työntekijöinä. Materiaali ja sen valmistamisen yhteydessä käsitellyt asiat ja teemat auttavat meitä luomaan uutta tulevilla työpaikoillamme niin nuorten kuin työntekijöiden keskuudessa.

Opinnäytetyöprosessi on ollut opettavainen kokemus. Teoriaa varten käyttämiemme kirjojen lukeminen on ollut hyödyllistä myös oman oppimisen ja ammatti-identiteetin kannalta. Kirjoista on noussut paljon uusia oivalluksia, joiden kautta pystymme tulevina ammattilaisina tekemään työmme entistä paremmin. Viimeisen syksyn aikana opinnäytetyötä tehdessämme olemme oppineet myös itsestämme uusia puolia. Syksy on ollut raskas, mutta antoisa. Saimme opinnäytetyömme ajallaan valmiiksi sellaisessa muodossa, josta voimme olla ylpeitä.

Jatko-opinnäytetyönä materiaalimme syvälliset näytelmät, syvikset voisi videoida. Videoita voisi näyttää isosille, ja näytelmiä olisi helpompi tehdä videon nähtyään, eikä vain käsikirjoituksen pohjalta. Videoihin voisi sisällyttää paremmin eleet ja tunnetilat. Myös tavoitteellisuus-teemaa voisi jatkaa. Opinnäytetyönä voisi tehdä esimerkiksi rippikoulun päivä-/viikko-ohjelman sellaiseksi, että se mahdollisimman hyvin palvelisi rippikoulun tavoitteita.

Materiaalimme sisältää iltaohjelmanumeroita, jotka toimivat rippikoulun tavoitteiden mukaisesti. Tärkeimpänä lähtökohtana on rippikoulun yleistavoite. Toivomme, että materiaalimme saisi isosia ajattelemaan rippikoulua kokonaisuutena, johon iltaohjelma olennaisena osana kuuluu, ja että materiaalimme voisi muuttaa isosten ajatusmaailmaa iltaohjelmiin liittyen. Materiaalipaketin tarkoitus on kehittää iltaohjelmakulttuuria siten, että iltaohjelmat tukevat rippikoulun omia sekä Rippikoulusuunnitelma 2001:n tavoitteita antaen uusia ideoita. Materiaalin avulla iltaohjelmat saavat uutta väriä sisältöönsä.

Tavoitteenamme oli luoda rippikoulun iltaohjelmia tavoitteellistava materiaali. Sen kautta toivomme Kouvolan iltaohjelmakulttuurin muuttuvan tavoitteellisemmaksi. Olemme pohjanneet sekä teorian että materiaalin sisällöt Rippikoulusuunnitelma 2001:n mukaiseen rippikoulun yleistavoitteeseen. Materiaalin eri osa-alueilla on yleisten tavoitteiden ohella myös omia tavoitteita. Leikkien, sket-

sien ja luottamusharjoitteiden tavoitteena on ryhmäyttää yhdessä tekemisen ja naurun kautta. Laulujen ja syvisten tavoitteena on tukea nuoren kasvua uskossaan ja sanoittaa abstrakteja asioita. Isosen rukouksen tavoitteena on osoittaa rippikoululaiselle, että nuorikin voi uskoa ja rukoilla. Haluamme, että materiaali pitää kaikkia tasa-arvoisina.

Tavoitteiden toteutumisen arviointi on mielestämme hieman haastavaa. Ensimmäinen tavoitteemme materiaalin koostamisesta on mielestämme toteutunut. Olemme kehittäneet materiaalin, joka pohjaa teoriasta nousseisiin tavoitteisiin ja näkökulmiin. Olemme materiaalimme joka osa-alueella pyrkineet tavoitteellisuuteen. Koemme, että rippikoulusuunnitelma 2001:sen yleistavoite on selvästi näkyvillä materiaalissamme. Oma tavoitteemme syrjimättömyydestä on mielestämme toteutunut erittäin hyvin. Olemme karsineet näytelmistä eri ihmisryhmiin viittaavat määreet sekä leikeistä nolausleikit. Materiaali on koottu koko rippikouluryhmää kunnioittaen.

Toisaalta materiaalia ja sen tavoitteiden toteutumista on vaikea arvioida. Tämä johtuu siitä, ettemme koekäyttäneet materiaaliamme kokonaisuudessaan rippikoulussa. Näin ollen emme voi varmasti tietää, toteutuvatko eri osa-alueiden omat tavoitteet käytännössä. Emme voi olla varmoja, ryhmäyttävätkö materiaalimme leikit jokaista rippikouluryhmää, tai johdattelevatko syvikset nuoria ajattelemaan uskonasioita. Kaikki leikit, sketsit ja syvikset on mietitty tarkkaan ja niitä on tarvittaessa myös muokattu, jotta ne vastaavat tavoitteitamme. Jokainen rippikouluryhmä ja yksilö on erilainen, joten emme voi varmasti tietää, miten tavoitteemme toteutuvat eri ihmisten kohdalla.

Opinnäytetyömme teoriapohja on mielestämme relevanttia. Lähes kaikki käyttämämme teokset ovat tuoreita. Olemme valinneet käyttämämme lähteet niin, että ne tukevat aiheitamme mahdollisimman hyvin. Koemme, että olemme käsitelleet iltaohjelman ja materiaalimme kannalta merkityksellisiä aiheita laajasti. Materiaali heijastaa teoriassa käsiteltyjä aiheita ja teoria on auttanut meitä materiaalin kokoamisessa.

Materiaalista tuli lähestulkoon sellainen, kuin oletimmekin. Mielestämme leikkien, sketsien, syvisten ja laulujen teemoittelu on toimiva ratkaisu. Sen avulla isosten on helppo rakentaa päivän aiheisiin liittyvä tavoitteellinen iltaohjelma. Leikit on jaoteltu alku-, keski- ja loppuvaiheen leikkeihin. Tämä on mielestämme hyvä ja toimiva ratkaisu. Mielestämme materiaalin heikkous on laululeikkien puuttuminen. Laululeikit olisi ollut vaikea kirjoittaa sanoineen, nuotteineen ja liikkeineen. Emme halunneet materiaaliin vain laululeikkien sanoja, koska ne tarvitsevat rinnalleen myös liikkeet ja nuotit. Laululeikeillä on mielestämme paikkansa iltaohjelmassa. Teoria-osion puutteeksi koemme sen, että saimme Rippikoulun pikkujättiläinen -teoksen käyttöömme niin myöhään. Sen hyödyntäminen jäi mielestämme liian vähälle.

Pienistä puutteistaan huolimatta olemme tyytyväisiä sekä produktiin että teoriaan. Materiaali on sellainen, jota kuka tahansa pystyy helposti hyödyntämään. Teoria tuki produktin rakentamista hyvin. Teoriaan on koottu produktin kannalta paljon tärkeää tietoa. Teorian kirjoittaminen oli myös opettavaista ja pohdimme teoriasta nousseita ajatuksia paljon yhdessä. Kaiken kaikkiaan koko opinnäytetyöprosessi on ollut mielenkiintoinen ja opettavainen. Opinnäytetyön kirjoittaminen oli loppujen lopuksi varsin helppoa, sillä aihe oli molemmille tärkeä. Toivomme, että kehittämämme materiaali päätyisi mahdollisimman monen seurakunnan käyttöön.

LÄHTEET

Aalto, Mikko 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Turvallisen ryhmän rakentaminen. My Generation Oy 2000.

Aalto, Mikko; Pohjalainen-Vinko Tuula & Saarainen, Pekka 2004. Työntekijän ja työn tekemisen rajat. Teoksessa Heli Aaltonen, Lassi Pruuki & Pekka Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy 2004. 227–232.

Aaltonen Marjo, Ojanen Tuija, Vihunen, Riitta & Vilén Marika 2003. Nuoren aika. Porvoo: WSOY 2003.

Ahonen, Jukka 2004. Yhdessä asetetut rajat. Teoksessa Heli Aaltonen, Lassi Pruuki & Pekka Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy 2004. 167–175.

Aulio, Olli 2009. Suuri Leikkikirja. Jyväskylä: Gummerus Kustannus Oy 1985.

Chaulagai, Mari 2009. Puhetta Jumalasta vai puhetta Jumalan kanssa? Rippikoulun hengellinen elämä. Teoksessa Tapani Innanen & Kati Niemelä (toim.) Rippikoulun todellisuus. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 107. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus 2009. 112–127.

Flöjt, Marko & Heikkonen, Taru 2012. X-FILES 316. Raamatturyhmämateriaali Lohjan rippikoulun käyttöön. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. 2012.

Gärdstörm, Keijo 2013. Kirkkoherra, Kouvolan seurakunta. Henkilökohtainen tiedonanto. 17.10.2013.

Halme, Lasse 2008. Uskonto ja kasvatus vuorovaikutuksena. Helsinki: Lasten Keskus 2008.

Halme, Lasse 2010. Uskonto ja yksilö. Teoksessa Martin Ubani, Aro Kallioniemi & Juha Luodeslampi (toim.) Kokonaisvaltainen kasvatus, lapsi ja uskonto. Helsinki: Lasten Keskus Oy 2010. 54–68.

Heinineva, Jani & Koskela, Aapo 2012. Pelastushistoria puuhastellen. Toiminnallinen raamatturyhmämateriaali rippikoulutyöhön. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. 2012.

Holm, Seppo 2001. Jumalanpalvelus ja seurakuntayhteys. Teoksessa Rippikouluopas 1 – Elämä, usko, rukous, seurakuntayhteys. Helsinki: Kirkkohallitus 2001. 46–51.

Huizinga Johan 1984. Leikkivä ihminen. Helsinki: WSOY 1984.

Hämäläinen, Riikka 2009. Havainnointitutkimus rippikoulun iltaohjelmasta: puujalkojen kaatopaikka vai tärkeä oppimistilanne? Teoksessa Tapani Innanen & Kati Niemelä (toim.) Rippikoulun todellisuus. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 107. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus 2009. 91–11.

Innanen, Tapani 2009. Rippikoulun opetussuunnitelma ja asema uskontokasvatuksessa. Teoksessa Tapani Innanen & Kati Niemelä (toim.) Rippikoulun todellisuus. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 107. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus 2009. 16–34.

Isosen vähä käsikirja i.a. Meilahden seurakunta. Tuloste tekijöiden hallussa.

Jolkkonen, Jari 2004. Rippikoulu ja konfirmaatio luterilaisen kasteteologian näkökulmasta. Teoksessa Heli Aaltonen, Lassi Pruuki & Pekka Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy 2004.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu i.a. Oppimiskäsitykset. Konstruktivistinen oppiminen. Viitattu 21.10.2013. http://oppimateriaalit.jamk.fi/oppimiskasitykset/oppimiskasitykset/konstruktivistinen-oppiminen/

Katekismus. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kristinoppi. Hyväksytty kirkolliskokouksessa vuonna 1999. Helsinki: Edita 1999.

Karlsson, Liisa i.a. Leikitään yhdessä. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Tuloste tekijöiden hallussa.

Kirkkohallitus 2012. Nuoret seurakuntalaisina -kehittämisasiakirja. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2012:6.

Kirkkojärjestys. 8.11.1991/1055 v. 1993. 3:4. Viitattu 9.9.2013. http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931055

Kirkkojärjestys. 8.11.19911055 v. 1993. 3:3. Viitattu 4.10.2013. http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931055

Kirkon tiedotuskeskus 2008. KESÄ 2008: Suosituimmat riparileikit ovat jo klassikkoja.

http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/930B9FFE1F94558DC225747900383154?OpenDocument&lang=FI. Viitattu 21.9.2013.

Kirkon tiedotuskeskus 2000. Rippikoulusta tuttu veisukirja jo kolmikymppinen. Viitattu 24.9.2013. http://www.evl.fi/kkh/kt/uutiset/huh2000/nuveisut.htm

Kirkon tiedotuskeskus 2011. Isoset on Suomen suurin maallikkoliike. Viitattu 6.10.2013. http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/C505E54341F0C41AC225792E002CE172?OpenDocument&lang=FI

Kirkon tiedotuskeskus 2012. Rippikoulun suosio on pysynyt vankkumattomana. Viitattu 6.10.2013. http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/9909C114B2C2666DC22579C8004B32EB?OpenDocument&lang=FI

Kirkon tiedotuskeskus 2013a. Isosina toimii paljon täysi-ikäisiä nuoria. Viitattu 4.10.2013. http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/1D65425452534FEBC2257B3200431857?OpenDocument&lang=FI

Kirkon tiedotuskeskus 2013b. Rippikoulu tavoittaa tytöt ja pojat tasapuolisesti. Viitattu 9.9.2013. http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/CE05315A2850FC2CC2257B52002AAF39?OpenDocument&lang=FI

Koivisto, Johanna; Paalanne, Helena & Siukonen, Antti 2010. Ihan sama eilen, tänään ja ikuisesti -opettajan opas. Helsinki: Lasten Keskus Oy 2010.

Kouvolan kaupunki. Viitattu 17.10.2013. http://www.kouvola.fi/index/aikuisvaestolle/tietoakouvolasta.html

Kronqvist, Eeva-Liisa & Pulkkinen Minna-Leena 2007. Kehityspsykologia. Matkalla muutokseen. Helsinki: WSOY 2007.

Kuusi, Riitta 2006. Erillään ja yhdessä. Teoksessa Riitta Kuusi & Jouko Porkka (toim.) Yhtä paljon kaikille ei ole yhtä paljon kaikille. Erilaiset oppijat rippikoulussa. Helsinki: Kirkkohallituksen julkaisuja 2006:2. 7−19.

Launonen, Pekka 2008. Kasvattava ja palveleva kirkko – kristillinen lapsi- ja nuorisotyö historian murrosvaiheessa. Teoksessa Jouko Porkka

(toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus 2008. 221–234.

Lintunen, Jarmo 1995. Kokemuksellinen oppiminen ja pedagoginen draama. Teoksessa Jaakko Lehtonen ja Jarmo Lintunen (toim.) Draama. Elämys. Kokemus. Kirjoituksia ilmaisukasvatuksen alalta II. Jyväskylän yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä 24. 109–122.

Maukonen, Jarkko 2005. Musiikki nuorisotyössä. Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen. Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy 2005. 156–172.

Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi 2008. Mitä on kristillinen kasvatus? Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus 2008. 63–82.

Niemelä, Kati 2002. Hyvä rippikoulu. Rippikoulun laatu ja vaikuttavuus. Kirkon tutkimuskeskus 2002.

Niemelä, Kati 2007. Rippikoulusta aikuisuuteen. Pitkittäistutkimus rippikoulun merkityksestä ja vaikuttavuudesta. Jyväskylä: Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 99.

Niemi, Hannele 2010. Opettaja hyvän, pahan ja pyhän silmässä. Teoksessa Martin Ubani, Aro Kallioniemi & Juha Luodeslampi (toim.) Kokonaisvaltainen kasvatus, lapsi ja uskonto. Helsinki: Lasten Keskus Oy 2010. 15–35.

Niemistö, Raimo 2004. Aikuinen nuorten ryhmän ohjaajana. Teoksessa Heli Aaltonen, Lassi Pruuki & Pekka Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy 2004. 69–101.

Nurmi Jari-Erik 1995. Nuoruusiän kehitys: etsintää, valintoja ja noidankehiä. Teoksessa Paula Lyytinen, Mikko Korkiakangas ja Heikki Lyytinen (toim.) Näkökulmia Kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. Helsinki: WSOY 1995. 256–274.

Owens Allan & Barber Keith 1998. Draama toimii. JB-kustannus: Helsinki 1998.

Pesonen, Marja 2001. Kuuden kuukauden pedagogiikka. Teoksessa Rippikouluopas 1 – Elämä, usko, rukous, seurakuntayhteys. Helsinki: Kirkkohallitus 2001. 13–18.

Porkka, Jouko 2004. On kunnia olla isonen. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isostoiminta 2000-luvun alussa. Kirkkohallitus 2004.

Poutiainen, Matti 2001. Trinitaarinen rippikoulu ja nuoren moniulotteinen maailma. Teoksessa Rippikouluopas 1 – Elämä, usko, rukous, seurakuntayhteys. Helsinki: Kirkkohallitus 2001. 5−12.

Pruuki, Lassi & Tirri, Kirsi 2004. Mielekäs oppiminen rippikoulussa. Teoksessa Heli Aaltonen, Lassi Pruuki & Pekka Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy 2004. 35–55.

Pruuki, Lassi 2010a. Miten puhun ja kuuntelen? Dialogisuus varhaiskasvatuksessa ja erityisesti sen uskontokasvatuksessa. Teoksessa Martin Ubani, Aro Kallioniemi & Juha Luodeslampi (toim.) Kokonaisvaltainen kasvatus, lapsi ja uskonto. Helsinki: Lasten Keskus Oy 2010. 89–103.

Pruuki, Lassi 2010b. Rippikoulun pikkujättiläinen. Helsinki: Lasten Keskus Oy 2010.

Puolimatka, Tapio 2002. Opetuksen teoria. Konstruktivismista realismiin. Helsinki: Tammi 2002.

Repo, Hannele 2002. Oppiminen rippikoulussa. Teoksessa Rippikouluopas 2 – Elämä, usko, rukous, seurakuntayhteys. Helsinki: Kirkkohallitus 2002. 62–68.

Riihimäki, Niina 2005. Erilainen oppija. Teoksessa Terhi Paananen ja Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Kirjapaja: Helsinki 2005. 189–200.

RKS 2001 / Rippikoulusuunnitelma 2001. Elämä – usko – rukous: Rippikoulusuunnitelma 2001. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2001. Helsinki: Kirkkohallitus, Kirkon kasvatusasiain keskus 2001.

Räsänen, Antti 2008. Kristillinen kasvatus teoriassa ja käytännössä. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus 2008. 287–304.

Saarainen, Pekka 2004. Ryhmän näkyvä ja näkymätön todellisuus. Teoksessa Heli Aaltonen, Lassi Pruuki & Pekka Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy 2004. 131–145.

Saarinen Seija 1997. Kohti konstruktiivista oppimiskäsitystä. Teoksessa Liisa Luukkonen (toim.) Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Helsinki: LK-kirjat 1997. 50–59.

Seppälä, Olli 2010. Tekstareita pyhälle Pietarille. Sakastissa nauretaan 6. Helsinki: Kirjapaja 2010.

Suomen ev.lut. kirkko. Rippikoulu on seikkailu jonka voi kokea vain kerran. Viitattu 9.9.2013. http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/988645155570A7D2C2256FEA0037040C?OpenDocument&lang=FI

Tuukkanen, Teija 2001. Musiikki rippikoulussa. Teoksessa: Rippikouluopas 1 – Elämä, usko, rukous, seurakuntayhteys. Helsinki: Kirkkohallitus 2001. 52–54.

Ubani, Martin 2010. Lapsen kokonaisvaltaisuus uskontokasvatuksessa. Teoksessa Martin Ubani, Arto Kallioniemi & Juha Luodeslampi (toim.) Kokonaisvaltainen kasvatus, lapsi ja uskonto. Helsinki: Lasten Keskus Oy 2010. 39–53.

Hyvää iltaa!

Tavoitteellinen iltaohjelma-materiaali

Enni Järvikangas
Hanna-Katariina Kaikkonen

Hei työntekijä!

Tämä on isosille suunnattu tavoitteellinen iltaohjelma-materiaali, jonka olemme opinnäytetyönämme valmistaneet. Rippikoulun yleistavoite kuuluu: "Nuori vahvistuu siinä uskossa kolmiyhteiseen Jumalaan, johon hänet on pyhässä kasteessa otettu, kasvaa rakkaudessa lähimmäiseen ja elää rukouksessa ja seurakuntayhteydessä." Nämä tavoitteet on huomioitu materiaalia tehdessä. Näitä tavoitteita on hyvä miettiä isosten kanssa iltaohjelmia suunnitellessa. Olisi tärkeää, että olisit työntekijänä mukana iltaohjelmien suunnitteluhetkissä. Rippikoulun yleistavoite on myös iltaohjelman tavoite.

Materiaali koostuu leikeistä, sketseistä, syvällisiä näytelmiä eli syviksistä, lauluista ja luottamusharjoitteista. Syvikset ovat pidempiä näytelmiä, joilla on jokin hengellinen sanoma. Lisäksi olemme ohjeistaneet pienryhmissä toteutettavia vertaus-näytelmiä. Materiaalin alussa on esimerkki-iltaohjelman runko, joka toimii mallina tavoitteelliselle iltaohjelmalle. Materiaalin sketsit, syvikset ja laulut on jaoteltu teemoittain. Teemoiksi on valittu: Jumala: Isä, luominen, oikea ja väärä, Jeesus, rakkaus, ihmisenä Jumalan maailmassa sekä Pyhä Henki, seurakunta, usko ja rukous. Leikit on jaoteltu alku-, keski- ja loppuvaiheen leikkeihin. Jaottelussa on otettu huomioon rippikouluryhmän elinkaari ja ryhmäytymisprosessi. Alkuleiristä alkaen on tärkeää, että jokaisella on omaa tilaa, eikä kukaan koe toisten tulevan liian lähelle. Isosia kannattaa muistuttaa jokaisen omasta tilasta, etenkin alkurippikoulusta. Luottamusharjoitteet kasvattavat luottamusta ryhmässä. Niitä kannattaa käyttää rippikoulun keskivaiheilla. Työntekijän on tärkeää olla läsnä niitä toteutettaessa. Jokaisen materiaalin osa-alueen alussa on johdantoteksti. Se antaa ohjeita ja vinkkejä materiaalin käyttämiseen.

Iltaohjelmakin voi toimia oppimistilanteena. Se voi opettaa asioita kristinuskosta, mutta se toimii myös arvokasvattajana. Materiaalissa ei ole esimerkiksi rasistisia vitsejä tai rippikoululaisia nolaavia leikkejä. Tarkoituksena on, että kaikilla olisi iltaohjelmassa hyvä olla, ja iltaohjelma olisi osaltaan vaikuttamassa hyvän ilmapiirin syntymiseen. Hyvä ilmapiiri taas vaikuttaa positiivisesti oppimiseen. Materiaalissa on ehdotuksena, että isosen rukous aloittaa iltaohjelman. Näin rippikoululainen näkee, että nuorikin voi olla uskossa ja rukoilla. Iltaohjelmassa on hyvä olla kestoltaan enemmän leikkejä kuin sketsejä. Leikit ryhmäyttävät ja ovat tärkeää yhteistä tekemistä. Sketsit naurattavat, ja yhdessä nauraminen asettaa kaikki samalle tasolle. Materiaalissa on myös uskonnollisia sketsejä, koska haluamme osoittaa, ettei uskonnon tarvitse olla liian vakava asia.

Materiaaliin on koottu lauluja Nuoren seurakunnan veisukirja 2010:stä, sinisestä Elämän siiville -laulukirjasta ja virsikirjasta. Rippikoulusuunnitelma 2001 ohjeistaa, että rippikoululaisten tulisi osata käyttää virsikirjaa. Iltaohjelma on hyvä ja luonnollinen tilanne opetella yhdessä virsiä ja virsikirjan käyttöä. Virsiä voi säestää kitaralla, jolloin ne saavat aivan uudenlaisen ja nuorekkaan muodon. Säestäjiksi iltaohjelmiin kannattaa kysellä myös soittotaitoisia rippikoululaisia. Se osallistaa rippikoululaisia, millä on paljon hyviä vaikutuksia. Jeesuksen vertauksista tehtävät näytelmät osallistavat kaikkia rippikoululaisia iltaohjelmissa. Tämä edesauttaa sitä, etteivät iltaohjelmat ole vain isosten toteuttamia kokonaisuuksia, joissa rippikoululaiset ovat vain katsojina.

Syvikset käsittelevät muun muassa Jumalaa, uskoa, Raamattua, luomakuntaa, syntiä ja rukousta. Olemme kirjoittaneet jokaisen syviksen jälkeen pienen tekstin. Ne avaavat syvisten keskeisiä näkökulmia ja voivat toimia ajatusten herättäjinä isosille. Jos joku isonen, esimerkiksi näytelmän päähenkilö tai illan juontaja, haluaa, hän voi kertoa näitä ajatuksia näytelmän jälkeen kaikille. Etenkin syvikset saattavat herättää nuorissa, myös isosissa, ajatuksia ja tunteita. Työntekijän kannattaa kertoa, että hänelle saa tulla juttelemaan näistä, ja muista rippikoulussa heränneistä ajatuksista.

Jos käytätte materiaalia, siihen voi tutustua jo isoskoulutuksessa yhdessä isosten kanssa. Materiaali on tehty rippikoululaisia, isosia ja työntekijöitä ajatellen. Toivomme, että materiaalista on iloa ja hyötyä rippikoulussanne! :)

Herran vuonna 2013,
Enni ja Hanna-Katariina

Hei arvon isonen!

Tiedäthän, että olet todella tärkeä? Ja tiedäthän, että työsi isosena on tärkeä? Saat olla esimerkkinä rippikoululaisille. Samalla saat olla kertomassa heille maailman parasta sanomaa rakastavasta Jumalasta.

Pitelet käsissäsi iltaohjelma-materiaalia. Materiaali on koottu siten, että kaikki siinä olevat leikit, sketsit, laulut, luottamusharjoitteet ja syvälliset näytelmät, eli syvikset, tukevat rippikoulun tavoitteita. Syvikset ovat hieman pidempiä näytelmiä, joilla on hengellinen sanoma. Materiaalissa on ohjeet pienryhmien omiin näytelmiin Jeesuksen vertauksista. Niiden kautta rippikoululaisetkin pääsevät osallistumaan iltaohjelman toteutukseen.

Materiaali on koottu teemoittain. Teemat noudattelevat rippikoulussa päivän aikana käsiteltäviä aiheita. Tällä tavoin myös iltaohjelma on helppo rakentaa samojen teemojen ympärille. Yhtenäisissä teemoissa pysyminen myös iltaohjelmissa auttaa sekä Sinua isonen että rippikoululaisia oppimaan jotain uutta yhdessä tekemisen kautta. Leikkien, sketsien, laulujen ja syvisten ohella materiaaliin on koottu luottamusharjoitteita, joiden avulla ryhmän keskinäistä luottamusta on mahdollista kasvattaa. Nämä kaikki on koottu materiaaliin, jotta teidän rippikoulustanne voisi tulla mahdollisimman hyvä.

Iltaohjelman kaikki osuudet kannattaa harjoitella todella hyvin, jotta kaikki osaavat omat osuutensa. Iltaohjelmassa on tarkoitus pitää hauskaa, mutta sen ohjelmanumeroiden ei ole tarkoitus vesittää aiemmin päivällä opittuja asioita eikä pahoittaa kenenkään mieltä. Kun valmistelet iltaohjelmaa, kannattaa pyytää joku rippikoulun työntekijä mukaan, näin voitte saada uusia näkökulmia ja ideoita suunnitteluun. Muistathan, että iltaohjelma tehdään ensisijaisesti rippikoululaisia varten, mutta se ei estä myös Sinua pitämään hauskaa!

Iltaohjelmassa on hyvä olla juontaja. Juontaja kertoo yleisölle, mitä seuraavaksi tapahtuu. Hän voi kuvailla sketsien tapahtumapaikkoja, ja tarvittaessa hahmojakin. Juontaja rauhoittaa ryhmän syviksen alkuun. Illan juontajan olisi hyvä aloittaa iltaohjelma rukouksella. Sinun ei tarvitse pelätä rukoilemista. Isonen toimii rippikoululaisille esimerkkinä uskovasta nuoresta. Sinun rukouksesi voi rohkaista rippikoululaista rukoilemaan - puhumaan Jumalalle.

Isosena olet luomassa rippikoululaiselle ikimuistoista rippikoulua. Voit omalta osaltasi vaikuttaa paljon siihen, millaisia mielikuvia ja muistoja rippikoululaiselle jää. Muista olla läsnä. Rippikoululaiselle voi olla todella merkittävää, jos esimerkiksi istut hänen viereensä iltaohjelmassa.

Viereiselle sivulle olemme vielä koostaneet lyhyen muistilistan, jonka tarkoitus on tukea Sinua iltaohjelmien suunnittelussa ja toteuttamisessa. Materiaalista löydät myös esimerkki-iltaohjelman rungon. Voit ottaa siitä vinkkejä, miten iltaohjelma on hyvä koostaa. Voitte keksiä kokonaisille iltaohjelmille omia aiheita: jokin iltaohjelma voi olla esimerkiksi tv-ilta juontajineen, uutisineen, komedioineen, lastenohjelmineen, säätiedotuksineen, reality-ohjelmineen, mainoksineen, draamoineen jne. Olkaa luovia! Toivomme, että tästä materiaalista on iloa ja apua Sinulle, isonen, iltaohjelmien suunnittelussa.

Pitäkää hauskaa! :)

Antoisia iltaohjelmia toivovat:
Enni ja Hanna-Katariina

HYVÄN ILTAOHJELMAN PELISÄÄNNÖT

Opimme myös iltaohjelmissa! Iltaohjelman tavoitteita ovat: yhteishengen luominen ja parantaminen, yhdessä olemisen opettelu sekä tutustuminen itseen ja toisiin.
Monissa rippikouluissa jokaisella päivällä on oma teema, joka vaikuttaa koko päivän ohjelmaan, myös iltaohjelmaan. Päivä on kokonaisuus: Iltaohjemassa tärkeää ei ole vain hauskanpito, vaan silloinkin voi oppia jotakin! Iltaohjelman tulee tukea päivän aikana opittua, ei vesittää sitä.
Keskustele iltaohjelmista ohjaajien kanssa. Heillä on vastuu rippikoulusta ja siksi oikeus vaikuttaan illan ohjelmaan. Ohjaajilla on rippikoululaisista sellaista tietoa, joka saattaa vaikuttaa iltaohjelmaan.

Suunnittelu:
Aloittakaa iltaohjelman suunnittelu ajoissa ja pyytäkää tarvittaessa apua.
Sopikaa työnjaosta. Ottakaa kaikki isoset mukaan.
Harjoitelkaa sketsit ja syvikset hyvin.
Leikin ohjaaja tutustuu leikkiin etukäteen huolellisesti ja harjoittelee leikin ohjeiden antamista. Tarvittaessa ohjeet voi kirjoittaa muistiin pienelle lapulle.
Muistakaa monipuolisuus: leikit, sketsit, veisut, virret, luottamusharjoitteet, syvis.
Kaikkien isosten ja ohjaajien mielipidettä on kuunneltava.
Miettikää ohjelmaa suunnitellessanne, mitä tarkoitusta se palvelee; miksi otamme tietyn ohjelmanumeron juuri tähän kohtaan.
Huomioikaa rippikouluryhmän henki. Eri ryhmille sopivat erilaiset asiat, se mikä toimii yhdellä ryhmällä, ei välttämättä toimikaan toisella ryhmällä. Iltaohjelma suunnitellaan aina "heikoimman" ehdoilla.

Leikin ohjaaminen:
Selitä säännöt ja leikin kulku selkeästi kuuluvalla äänellä.
Muista turvallisuus! Varmista ettei kukaan loukkaannu.
Leikin ohjaaja ohjaa leikin, muut eivät puutu ohjaamiseen.
Keskeytä leikki, jos se ei toimi ohjeiden mukaisesti.
Lopeta leikki ajoissa, kun kaikilla on vielä hauskaa.
Vapaaehtoisia vaativissa leikeissä ketään ei saa pakottaa vapaaehtoiseksi.

Muista:
Iltaohjelmassa kukaan ei kiroile: ei isonen, rippikoululainen tai ohjaaja.
Kaikilla tulee olla hyvä mieli iltaohjelma jälkeen. Ketään ei nolata tai kiusata.
Rippikoulussa opetellaan elämää, johon kuuluu myös turvallinen ja myönteinen kuva seksuaalisuudesta. Härskiys ja asialla mässäily ei sovi rippikouluun, vaan on muistettava tavoitteet.
Innostu itse ja pidä hauskaa!

Sisältö

HYVÄN ILTAOHJELMAN PELISÄÄNNÖT 3
ESIMERKKI ILTAOHJELMAN RUNGOSTA 2
JEESUKSEN VERTAUKSET 3
LEIKIT 4
Alkuvaiheen leikit -> 4
Keskivaiheen leikit -> 7
Loppuvaiheen leikit -> 11
SKETSIT 15
SYVIKSET 27
LAULUT 51
LUOTTAMUSHARJOITTEET 54

ESIMERKKI ILTAOHJELMAN RUNGOSTA

Esimerkkinä on yksi ehdotus luomispäivän iltaohjelmaksi

Juontaja toivottaa kaikki tervetulleiksi iltaohjelmaan.

Juontaja lukee yhteisen rukouksen, jossa voi vaikkapa kiittää kauniista luonnosta, säistä, vuodenajoista, läheisistä, sekä omasta ainutlaatuisuudesta. Loppuun voi pyytää siunausta leiriporukalle.

Lauletaan rempseästi alkulauluna Suvivirsi.

Sketsi "Tipu" johdattelee aiheeseen.
Sketsi "Mustikanlaskenta" on myös lyhyt, ja sen aihe liittyy luontoon.

Lauletaan "Sama taivas, sama maa".

Leikitään "Riparievoluutio". Se on pidempi leikki, joka on tunnelmaltaan hauska. (Evoluutiohan liittyy myös päivän aiheeseen..)

Lauletaan "Hieno maailma".

Yhden ryhmän oma näytelmä Jeesuksen vertauksesta. "Vehnä ja rikkavilja" voisi olla hyvä tähän iltaan.

Sketsi: "Nooa ongella". Voidaan aloittaa jatkis "Vettä, vettä

Leikitään "Sosiaalikävelyä". – Onhan Jumala luonut meille kaikki ruumiinosatkin. Leikki on lyhyempi kuin illan aiempi leikki, jottei se villitse nuoria niin paljon enää tässä vaiheessa iltaa.

Lauletaan "Tänä aamuna aurinko nousi". (Se on tutustumisesta tuttu laulu, joka liittyy hyvin päivän teemaan.)

Yksi pidempi sketsi, vaikkapa: "Paloauto kadoksissa".

Lauletaan "Katson sinun kättesi töitä". Se rauhoittaa ryhmää ennen syvistä ja johdattelee sanoituksillaan sen aiheeseen.

Syviksenä "Nurja luomiskertomus". Syviksellä on tärkeä sanoma päivän kannalta. Tiedämme, kuinka maailma on luotu, emmekä halua ihmisten tuhoavan sitä.

Mahdollisesti isosen ajatuksia syviksestä.

Loppuun laulu "Niin kaunis on maa". Se on rauhallinen ja pysyy illan aiheessa.

Tämän jälkeen työntekijä antaa ohjeistuksia loppuiltaan.

JEESUKSEN VERTAUKSET

Tämän voi toteuttaa siten, että rippikouluryhmä jaetaan pienempiin ryhmiin tai hyödynnetään jo olemassa olevia pienryhmiä. Ryhmät saavat yhden Jeesuksen vertauksista jonka he lukevat läpi ja sitten keskustelevat vertauksesta ja sen merkityksestä hetken aikaa. Tässä on hyvä olla mukana joku työntekijöistä. Keskustelun jälkeen ryhmä tulee siirtää vertaus nykyaikaan ja tehdä nykyaikaistetusta vertauksesta näytelmä. Näytelmästä tulee kuitenkin ilmetä vertauksen opetus. Halutessaan kyseisen raamatunkohdan voi lukea ääneen, ja joku ryhmästä kertoo kaikille sen keskeiset pointit. Jokaista ryhmäläistä tulee kannustaa osallistumaan. Näytelmä esitetään iltaohjelmassa. Jokainen ryhmä esittää oman näytelmänsä yhden iltaohjelman aikana, näin jokaisessa iltaohjelmassa nähdään yhden ryhmän vertaus. Tämän voi toteuttaa myös niin, että ryhmät esittävä näytelmät yhden iltaohjelman aikana, esimerkiksi silloin kun opetuksissa on käsitelty Jeesusta. Alla on lueteltu muutamia vertauksia. Lisää voit etsiä Raamatusta.

Vertaukset:

1.	Laupias Samarialainen	Luuk. 10:25-37
2.	Tuhlaajapoika	Luuk. 15: 11-32
3.	Suuret pidot (Kuninkaan pojan häät)	Luuk. 14: 15-24 (Matt. 22:1-14)
4.	Eksynyt lammas ja kadonnut hopearaha	Luuk. 15: 1-10
5.	Kylväjä	Mark. 4: 1-9,
6.	Viinitarhan työmiehet	Matt. 20: 1-16
7.	Vehnä ja rikkavilja	Matt. 13: 24-30
8.	Viisaat ja tyhmät morsiusneidot	Matt. 25: 1- 13

LEIKIT

Olemme jakaneet leikit kolmeen osaan: alku-, keski- ja loppurippikoulun leikkeihin. Alkuvaiheen leikit ovat nimi- ja muita tutustumisleikkejä. Hiljalleen leikeissä lähestytään toisia. Loppuvaiheen leikkien kohdalla kannattaa miettiä, mitkä leikit sopivat juuri tälle ryhmälle.

Leikkiä johtaa vain yksi isonen. Kun hän antaa ohjeita, muut ovat hiljaa. Leikkien ohjaaminen kannattaa harjoitella. Voitte vaikka isosporukassa leikkiä illan leikkejä niin, että leikin johtaja ohjaa leikin muille. Jos leikin säännöt tuntuvat vaikeilta muistaa, ne voi kirjoittaa pienelle lapulle.

Leikki pitää lopettaa, kun kaikilla on vielä hauskaa. Ajoissa lopetettua leikkiä voi leikkiä uudestaan vaikkapa vapaa-ajalla. Iltaohjelmia suunniteltaessa on hyvä pitää mielessä, että iltaohjelman kestosta leikkejä ja muuta yhteistä tekemistä on hyvä olla enemmän kuin sketsejä. Monia tuttuja leikkejä voi soveltaa: esimerkiksi Kuka pelkää pastoria?

Alkuvaiheen leikit ->

Oma nimi plus
Jokainen esittelee itsensä. Esittely tapahtuu niin, että jokainen sanoo nimensä, ja kaikilla etunimen kirjaimilla alkavan adjektiivin. Adjektiivien tulee olla myönteisiä, ei pilkkaavia. Esimerkki: Olen Mikko, mukava, iloinen, kesäinen, kiva ja oranssi. Voidaan leikkiä lyhennettynä niin, että adjektiivi keksitään vain etunimen ensimmäisestä kirjaimesta.

Oma nimi ja liike
Seisotaan piirissä. Jokainen kertoo vuorollaan nimensä ja tekee jonkin liikkeen. Tämän jälkeen kaikki sanovat yhdessä "Hei (leikkijän nimi)" ja toistavat tämän tekemän liikkeen. Seuraava leikkijä jatkaa samalla tavalla esitellen itsensä.

Minä tykkään...
Seisotaan piirissä. Jokainen sanoo vuorollaan nimensä ja jotakin mistä pitää. Esim. "Olen Janne, ja tykkään kesästä." Kaikki, jotka pitävät kesästä, menevät kyykkyyn. Jatketaan koko kierros.

WC-paperi
Tarvikkeet: WC-paperirullia
Leikkijät käyvät rinkiin. Leirin työntekijä tulee paikalle kahden WC-paperirullan kanssa. Hän kertoo, että WC-paperi on loppunut, ja jokaisen pitää ottaa sen verran paperia, että sillä pärjää pari tuntia - uusien pakkausten saapumiseen asti. Kun rullat ovat kiertäneet, annetaan ohjeeksi, että jokaisen tulee kertoa itsestään niin monta asiaa, kuinka monta palaa paperia on ottanut. (Lopuksi on hyvä varmistaa, ettei WC-paperi ole oikeasti loppunut...)

Nimiformula
Seisotaan ringissä. Jokainen leikkijä sanoo vuorollaan oman nimensä ja kääntää samalla päänsä myötäpäivään seuraavaa kohti, joka sanoo heti oman nimensä ja kääntää samalla päänsä kohti seuraavaa. Tarkoitus on olla nopea. Parin harjoituskierroksen jälkeen otetaan aikaa. Koko kierros yritetään saada käytyä mahdollisimman nopeasti läpi, esim. alle 20 tai 15 sekuntiin.

Seitti
Tarvikkeet: Suuri lankakerä
Istutaan ringissä. Leikin ohjaajalla on kädessään lankarulla. Hän pitää sen päästä kiinni, sanoo jonkun toisen leikkijän nimen, ja heittää rullan hänelle. Tämä pitää langasta kiinni niin, että se on melko tiukalla, ja heittää rullan taas seuraavalle. Tavoitteena on luoda langasta seitti. Kun seitti on valmistunut, voi leikin vetäjä sanoa muutaman sanan siitä, kuinka lanka ja sen muodostama seitti kuvastavat hyvin sitä, kuinka leirillä ollaan yhdessä. Kaikkien toiminta vaikuttaa kaikkiin. Kaikki ovat samassa seitissä, joten ketään ei saa kiusata. Leiriä on hyvä rakentaa yhdessä kaikille

mukavaksi. Lopuksi lanka kerätään takaisin niin, että kerää heitellään vastaavasti kuin alussa, mutta päinvastaiseen suuntaan.

Kellotreffit
Valmistelut: Jokaiselle leikkijälle kopioidaan paperi, johon on piirretty kellotaulu. Jokaisen tasatunnin kohdalla on tyhjä viiva. Kaikille varataan kyniä. Keksitään 12 yksinkertaista keskustelukysymystä.
Leikin kulku: Paperit ja kynät jaetaan kaikille. Aluksi leikkijät saavat aikaa käydä sopimassa itselleen treffejä. Kun kaksi leikkijää kohtaavat, he yrittävät löytää itselleen tapaamisajan. Kyseisen kellonajan täytyy olla vapaana molempien kellotaulussa. Jos molemmille käy esimerkiksi klo 12, he merkitsevät sen omiin kellotauluihinsa klo 12 kohdalla olevalle tyhjälle viivalle.
Kun kaikki ovat valmiita, leikki jatkuu. Leikin ohjaaja huutaa kellonaikoja. Jos hän sanoo: "Kello on nyt kolme", jokainen etsii sen leikkijän, jonka kanssa hän on sopinut treffit kolmelta. Kun jokainen on löytänyt oikean ihmisen, leikin ohjaaja antaa keskusteluaiheen. Se voi olla esimerkiksi harrastukset, lempivuodenaika, rippikouluun liittyvät fiilikset, paras elokuva jne. Pari saa keskustella ilmoitetusta aiheesta pari minuuttia. Tämän jälkeen leikin ohjaaja kertoo uuden kellonajan ja keskustelunaiheen. Käydään koko kellotaulu läpi samalla tavalla.

Rjparisalaatti
Valmistelut: Tuoleja rinkiin yksi vähemmän kuin leikkijöitä
Leikki kartoittaa leiriläisten mietteitä ja odotuksia rippikoulusta.
Piirissä on tuoleja kasvot keskustaan päin. Tuoleja on yksi vähemmän kuin leikkijöitä. Yksi seisoo ringin keskellä, muut istuvat tuoleilla. Keskellä olija sanoo jonkin asian, jota odottaa rippikoululta. Kaikki, jotka ajattelevat samoin vaihtavat paikkaa. Keskellä ollut koettaa saada itselleen istumapaikan. Ilman tuolia jäänyt on seuraavaksi keskellä. Leikki ei itsessään pääty, vaan leikin ohjaajan tulee lopettaa leikki, kun kaikilla on vielä mukavaa.

Rjparievoluutio
Kaikki liikkuvat rajatulla alueella. Aluksi kaikki ovat leiriläisiä ja kulkevat kädet puuskassa maahan katsellen. Kun kaksi leiriläistä kohtaa toisensa, he pelaavat kivi-paperi-sakset. Voittaja ylenee isoseksi. Isoset kulkevat kädet lanteilla, ylpeinä tehtävästään. Kun kaksi isosta kohtaa, he palaavat taas kivi-paperi-sakset. Häviäjästä tulee taas leiriläinen, ja voittaja ylenee nuorisotyönohjaajaksi. Nuorisotyönohjaaja juoksee kiireisenä kädet ilmassa heiluen ja pitää älämölöä. Kahden nuorisotyönohjaajan kohdatessa kivi-paperi-sakset -ottelun häviäjä palaa isoseksi ja voittajasta tulee pappi. Pappi laittaa käden otsalleen ja katselee leirin menoa voivotellen. Kun kaksi pappia kohtaa, häviäjä palaa nuorisotyönohjaajaksi, ja voittaja pääsee pois pelistä piispaksi – hän on evoluution huipulla, ja juo kahvia leikkialueen ulkopuolella. Leikkiä voidaan leikkiä niin kauan, kuin leikkijöillä näyttää olevan hauskaa. Pelistä pääse pois moni, ei ole vain yhtä voittajaa.

Nimikirjoitusten keruu
Tarvikkeet: Kynä ja paperi jokaiselle
Jokaiselle leikkijälle annetaan kynä ja paperi. Tehtävänä on kerätä omaan paperiin kaikkien leikkijöiden nimikirjoitus. Voittaja on se, jolla on ensimmäisenä kaikkien nimikirjoitukset. Isommalla porukalla nimenselvennökset voivat helpottaa kerättyjen nimmareiden muistamista. Leikkiä voi vaikeuttaa esimerkiksi siten, että nimmareiden pitää olla kirjoitettu vasemmalla kädellä.

Ryhmäjonot
Jakaudutaan isosryhmiin. Ryhmäläisten on tarkoitus muodostaa jonoja ohjeiden mukaan. Leikin ohjaaja sanoo esimerkiksi: "Sisarusten määrä, pienin edessä". Jokaisen ryhmän pitää muodostaa jono siten, että se jolla on vähiten sisaruksia on etummaisena, ja jolla on eniten sisaruksia on takimmaisena. Muita ohjeita voivat olla esimerkiksi pituus, kengän numero, äidin ikä, kotitien nimen mukainen aakkosjärjestys jne... Leikkiä voi leikkiä nopeuskisana, jolloin valmis ryhmä nostaa kädet ylös. Tällöin jonkun täytyy olla tarkkailemassa, mikä ryhmä oli ensimmäisenä valmis.

Tyynyformula
Tarvikkeet: Kaksi eriväristä tyynyä
Leikkijät seisovat piirissä. Tehdään jako kahteen, jotta saadaan kaksi joukkuetta, mutta pysytään samassa järjestyksessä. Molemmille joukkueille annetaan tyyny, vastakkaisille puolille rinkiä. Kun leikki alkaa, leikkijät alkavat kuljettaa oman joukkueen tyynyä myötäpäivään. Esim. 1.-joukkueen tyyny käy vain 1.-joukkueen jäsenillä. Tyynyn täytyy kulkea jokaisen joukkueen jäsenen käsistä, eikä toinen joukkue saa estää. Voittajajoukkue on se, jonka tyyny ohittaa ensimmäisenä toisen joukkueen tyynyn. Kannustus on tärkeää ja luo tunnelmaa.

Janoja
Leiriporukan tulee muodostaa janoja annetun määritteen mukaan: esimerkiksi syntymäpäivä, pituusjärjestys, aakkosjärjestys, kengännumero. Leikin ohjaaja osoittaa, miten jana muodostetaan (esim. kummassa päässä janaa on tammikuu ja kummassa joulukuu). Kontaktia voidaan luoda esimerkiksi siten, että jos haluaa puhua jonkun kanssa, tätä täytyy ensin kätellä. Haastetta leikkiin voi luoda vaikkapa kieltämällä puhuminen.

Ominaisuusbingo
Valmistelut: tehdään jokaiselle bingoruudukko, esim. 4x4 -kokoisena. Jokaiseen ruutuun merkitään jokin ominaisuus, kuten "minulla on kaksi siskoa", "olen käynyt Amerikassa" tai "osaan tehdä pullataikinan".
Leikin kulku: Jokaiselle annetaan bingoruudukko, ja tarkoitus on kerätä se täyteen rippikoulutovereiden nimiä. Yhteisessä tilassa kävellään ja toisilta kysytään esim. "Oletko käynyt Amerikassa?" Jos toinen vastaa, että hän on käynyt Amerikassa, kysyjä saa laittaa hänen nimensä kyseiseen ruutuun. Yhden ihmisen nimi ei saa esiintyä kuin yhdessä ruudussa. Se, joka saa ruudukon ensimmäisenä kokonaan täyteen, on voittaja. Leikkiä on hyvä jatkaa kauemmin, niin että useampi saa ruudukon valmiiksi.

Viittileikki
Tarvikkeet: Viitti
Ryhmä jaetaan kahteen osaan. Kaksi isosta seisoo tuoleilla ja pitävät viittiä kiinni sen yläkulmista. Ryhmät ovat viitin vastakkaisilla puolilla. Molemmat ryhmät päättävät yhden jäsenen, joka menee seisomaan viitin eteen. Isoset laskevat viitin, ja vastakkain seisovien pitää sanoa vastassa olevan toisen nimi. Ensimmäisenä toisen nimen sanonut voittaa, ja lunastaa toisen pelaajan omalle puolelleen. Isoset nostavat viitin uudestaan, ja uudet pelaajat asettuvat sen molemmin puolin. Peli loppuu siihen, että kaikki pelaajat ovat toisella puolella. Jos peli on tasainen, sen voi lopettaa aiemmin. Leikki ei ole parhaimmillaan leirin ensimmäisenä päivänä.

Kutiaminen
Muodostetaan piiri. Leikin aloittaja sanoo nimensä ja näyttää mistä kutiaa. Seuraava ringissä toistaa edellisen leikkijän nimen ja kutiamiskohdan ja sanoo jälkeen oman nimensä ja näyttää sen, mistä kutiaa itse. Jatketaan koko kierros niin, että jokainen kertoo sekö edellisen että oman nimen ja kutiamiskohdan.

Kyykkyleikki
Seisotaan ringissä. Tavoite on, että kaikki leikkijät menevät vuorollaan kyykkyyn sanoen samalla oman nimensä. Jos kaksi leikkijää kyykistyy samaan aikaan, nousevat kaikki ylös, ja leikki aloitetaan alusta. Mitään järjestystä ei saa sopia, vaan vielä seisovien leikkijöiden on itse päätettävä hetki, jolloin kyykistyä. Leikki loppuu, kun kaikki ovat päässeet kyykkyyn.

Muistatko kaikkien nimet?
Seisotaan ringissä. Ensimmäinen sanoo oman nimensä. Toinen sanoo edellisen nimen ja sen jälkeen oman nimensä. Seuraava toistaa kaikkien edellisten nimet, sekä sanoo oman nimensä. Ringin viimeisen tulisi muistaa kaikkien nimet. Viimeisenä olisi hyvä olla isosia. Jos leikkijöitä on paljon, voidaan sopia, että muistaa pitää esim. kymmenen edellisen nimi.

Tehtävä numero x
Valmistelut: Numeroi muutamia yksinkertaisia liikkeitä/toimintoja. Esim.:
1) Taputa käsiä
2) Ota nenästä kiinni
3) Työnnä kieli ulos
4) Pyöritä lantiota
Jne...
Lue lista kerran hitaasti läpi. Tämän jälkeen sano numeroita rauhallisesti, ja leikkijät yrittävät muistaa, mitä kyseisen numeron kohdalla pitää tehdä.

Peukku-nimi -leikki
Istutaan piirissä. Yhdessä otetaan tasainen rytmi: lyödään oikea käsi oikeaan polveen – lyödään vasen käsi vasempaan polveen – oikea käsi peukalo pystyssä olan yli – vasen käsi peukalo pystyssä olan yli. Rytmiä toistetaan, kunnes kaikki ovat mukana. Yksi leikkijä sanoo oikean peukalon liikkeen kohdalla oman nimensä, ja vasemman peukalon kohdalla jonkun toisen leikkijän nimen. Se, jonka nimi jälkimmäisenä sanottiin, jatkaa omalla nimellään ja taas jonkun muun leikkijän nimellä. Leikkiä voi vaikeuttaa nopeuttamalla rytmiä.

Piparileikki
Istutaan piirissä. Taputetaan käsiä vuorotellen polviin ja yhteen. Hoetaan tahdissa:
Kaikki: "Kuka pölli kaikki meidän piparit?"
Leikin johtaja: "Mikko pölli kaikki meidän piparit."
Mikko: "Mitä, minä?"
Kaikki: "Niin, sinä."
Mikko: "Mutta mulla onkin alibi."
Kaikki: "No kukas ne pihisti?"
Mikko: "Eve pölli kaikki meidän piparit."
Eve: "Mitä, minä?"
Jne...

Sosiaalikävely
Leikkijät saavat kävellä vapaasti rajatulla alueella. Toisille ei saa puhua, ja jokainen kulkee omia reittejään. Leikin johtaja huutaa jonkin numeron ja ruumiinosan. Leikkijöiden tulee muodostaa mainitun numeron kokoinen ryhmä ja asetettava yhteen jokaisen leikkijän mainittu ruumiinosa. Täysikokoisten ryhmien ulkopuolelle jääneet putoavat pelistä. Aluksi voi leikkiä niin, ettei kukaan putoa.

Hae isoselle
Valmistelut: Isoset tekevät listan esineistä/asioista, joita rippikoulualueelta voi turvallisesti hakea.
Leikin kulku. Leikkijät jakautuvat isosryhmiin. Jokainen ryhmä muodostaa oman jonon. Isonen on jonon edessä. Leikin johtaja huutaa esimerkiksi: "Hae isoselle käpy!" Jokaisen jonon ensimmäinen lähtee hakemaan käpyä. Kun ryhmäläinen on löytänyt kävyn, hän tuo sen omalle isoselleen ja isonen nostaa kätensä ylös. Leikin johtaja on tuomarina ja antaa pisteen nopeimmalle ryhmälle. Kierroksella käpyä hakeneet menevät jononsa viimeisiksi. Jonon uusi ensimmäinen etsii seuraavan ohjeen mukaisen asian. Leikin loppuessa eniten pisteitä kerännyt ryhmä voittaa. Haettavia asioita voivat olla esimerkiksi: vihreä sukka, rannekello, karkki, vesi, WC-paperirulla, kirja, ruoho, muki, pullo jne.

Keskivaiheen leikit ->

Kaksi kättä, kolme jalkaa
Jakaudutaan isosryhmiin. Leikin johtaja antaa ohjeen, esim. "Kaksi kättä, kolme jalkaa", jolloin ryhmän pitää muodostaa patsas, jossa on maassa kaksi kättä ja kolme jalkaa. Patsaan tulee olla yhtenäinen, niin että kaikki ryhmäläiset koskevat toisiaan. Ohjeet kannattaa miettiä etukäteen, ja niiden toteuttamista voi harjoitella isosporukassa. Ne kannattaa kirjoittaa ylös.

Naurava nenäliina
Tarvikkeet: Nenäliina
Leikin johtajalla on nenäliina. Kun hän pudottaa nenäliinan maahan, on leikkijöiden alettava nauraa – mutta naurun on loputtava heti, kun nenäliina koskettaa maahan. Tämä toistetaan monta kertaa. Voidaan sopia, että henkilö, joka ei naura nenäliinan ollessa ilmassa, tai nauraa sen ollessa kädessä tai maassa, putoaa pelistä. Tällöin viimeisenä mukana oleva henkilö saa olla seuraavalla kierroksella leikin johtaja.

Bussikuski
Tarvikkeet: Jokaiselle leikkijälle kaksi lappua, joihin on kirjoitettu kaupunkien nimet
Leikkijät istuvat maassa sikin sokin. Yksi isosista on bussikuski, ja hän kiertelee ympäri tilaa. Jokaiselle leikkijälle jaetaan kaksi lappua, joissa on eri paikannimet. Lappuja ei saa näyttää muille. Bussi ajelee piirin keskellä ja kuski huutelee eri paikkojen nimiä. Kun kuski huutaa sen paikan nimen, joka omassa lapussa on, tulee leikkijän yrittää hypätä nopeasti bussin kyytiin. Vieressä olijat yrittävät estää bussiin nousemisen koskettamalla lähtijää olkapäähän. Jos vieressä olijat ovat nopeita ja koskettavat lähtijää, tämä jää paikalleen. Muutoin hän pääsee bussiin ja kiertelee bussikuskin perässä. Lähtöpysäkki on Helsinki. Vain parilla leikkijällä on Helsinki-lappu. Seuraava pysäkki on Tikkurila. Se lukee muutaman lapussa. Sitten tulee Lahti, Nastola, Kausala ja Koria. Lappujen määrä lisääntyy. Lopulta päästään Kouvolaan, joka lukee jokaisen toisessa lapussa. Jokaisen tulisi nyt päästä bussin kyytiin. Pysäkkien määrää voidaan vaihdella leikkijöiden määrän mukaan.

Suomalainen bussipysäkillä
Seisotaan ringissä. Taustakertomuksena kuvataan, kuinka juroja me suomalaiset olemme. Ollaan bussipysäkillä, ja kaikki katselevat omia varpaitaan, kuten suomalaiset yleensäkin. Kun leikin vetäjä huutaa: "Hep!", kaikki nostavat päänsä ja katsovat jotakuta kanssapelaajista silmiin. Jokaisen on hyvä miettiä etukäteen, ketä aikoo katsoa. Jos kaksi ihmistä katsovat molemmat toisiaan, heidän tulee huutaa kovaan ääneen ja he putoavat pelistä. Kaikki, jotka katsoivat henkilöä, joka ei "katsonut takaisin" jatkavat uudelle kierrokselle. Voittajia ovat kaksi viimeistä mukanaolijaa.

Matteus, Markus, Luukas ja Johannes
Neljä isosta nimetään evankelistojen mukaan Matteukseksi, Markukseksi, Luukkaaksi ja Johannekseksi. Leikin johtaja sanoo vuorollaan jonkin evankelistan, ja leikkijöiden on mentävä kyseisen isosen luo. Isoset liikkuvat tilassa, mutteivät lähde leikkijöitä karkuun kun heidän nimensä mainitaan.

Kysymyksiä ja vastauksia
Tarvikkeet: Paperi ja kynä jokaiselle
Jokaiselle leikkijälle jaetaan paperilappu. Jokainen kirjoittaa paperin toiselle puolelle jonkin kysymyksen, liittyen esimerkiksi päivän oppitunteihin. Paperin toiselle puolelle kirjoitetaan juuri kirjoitetun kysymyksen ensimmäinen sana, minkä pitäisi olla kysymyssana. Jokainen antaa paperinsa jollekin toiselle. Paperin saanut näkee vain kysymyssanan, ja kirjoittaa sen perään kysymyssanaan vastaavan vastauksen. Paperit kootaan yhteen ja isoset lukevat ääneen kysymykset ja vastaukset.

Tyynyviesti
Tarvikkeet: Tyyny
Leikkijät seisovat piirissä. Yhdelle annetaan tyyny polvien väliin. Musiikki laitetaan soimaan, ja tyynyä siirretään aina järjestyksessä seuraavan polvien väliin. Käsiä ei saa käyttää, paitsi pudonneen tyynyn nostamiseen takaisin omien polvien väliin. Kun musiikki loppuu, se, jolla on tyyny, putoaa leikistä. Välejä ei leikin kuluessa tiivistetä, vaan leikkiin tulee haastetta leikkijöiden tippuessa. Viimeinen mukanaolija on voittaja.

Käkikello
Seistään ringissä, yksi on keskellä. Keskellä olija pyörii ja osoittaa jotakuta ja sanoo jonkun eläimen (eläimet ja kuvaukset kohta). Osoitetun henkilön ja kahden hänen vieressään olevan tulee muodostaa pyydetty eläin. Väärää eläintä matkiva tai liian hitaasti aloittava jää seuraavaksi keskelle. Jos eläin tehdään oikein ja reippaasti, pysyy keskellä olija samana.
Eläimet:
Käkikello: Keskimmäinen seisoo suorana. Hänen kielensä on käki, joka käy ulkona ja palaa sisään. Kun käki (kieli) on ulkona, pitää hänen sanoa "kukkuu". Keskimmäisen vieressä olevat pyörivät ympäri.
Lehmä: Keskimmäinen laittaa kätensä ristiin, ojentaa ne suoriksi ja kääntää peukalonsa alas utareiksi. Vieressä olevat lypsävät pitäen "lypsämisääntä".
Elefantti: Keskimmäinen ojentaa toisen kätensä eteenpäin kärsäksi. Toisen käden hän kiertää kärsän alta ja ottaa nenästään kiinni. Viereiset muodostavat elefantille korvat.
Kissa: Keskimmäinen laittaa kädet tassuiksi ja maukuu. Vieressä olevat tekevät viikset kissalle sormillaan.
Hylje: Keskimmäinen asettaa kätensä kiinni housujensa saumoihin, nostaa katseensa ylä-viistoon ja sanoo: "oink oink". Viereiset tekevät hylkeelle evät.
Apina: Keskimmäinen on gorilla, joka hakkaa nyrkeillään rintaansa. Vieressä olevat ovat apinoita, jotka nyppivät "kirppuja" gorillan turkista ja syövät niitä.
Leikkiin ei kannata ainakaan aluksi ottaa kaikkia eläimiä mukaan. Niitä voidaan lisätä hiljalleen, tai jos leiriläiset pitävät leikistä, lisää eläimiä voidaan opetella toisella leikkikerralla.

Hulavanteen kuljetus
Tarvikkeet: Iso hulavanne
Asetutaan seisomaan rinkiin, otetaan vierustovereita käsistä kiinni. Syntyy suljettu piiri. Leikin johtaja avaa piirin kahden henkilön välistä ja asettaa hulavanteen näiden käsien ympärille. Tämän jälkeen piiri suljetaan. Hulavanne laitetaan kiertämään niin, että jokaisen on mentävä sen läpi. Käsiä ei saa irrottaa. Tarkoitus on, että hulavanne kiertää koko piirin läpi.

Jumalanpalvelussalaatti
Valmistelut: Tuoleja rinkiin yksi vähemmän kuin leikkijöitä
Istutaan piirissä tuoleilla kasvot keskustaan päin. Tuoleja on yksi vähemmän kuin leikkijöitä. Yksi on keskellä. Jokaiselle ryhmäläiselle sanotaan jokin liturginen väri. (Niitä ovat musta, punainen, valkoinen, vihreä ja violetti.) Keskellä olija huutaa jonkin liturgisen värin, ja kaikki, joille on sanottu kyseinen väri, nousevat ylös ja etsivät itselleen uuden istumapaikan. Myös keskellä ollut yrittää saada itselleen tuolin. Ilman tuolia oleva jää keskelle ja huutaa seuraavan värin. Jos huutaja huutaa: "Messu!", kaikkien tulee vaihtaa paikkaa.

Raa-mat-tu
Osallistujat jaetaan pareiksi, vaikkapa jollain parijakoleikillä. Parit saavat kukin oman numeron joka on syytä muistaa. Numeroita tulee siis yhtä monta kuin on parejakin. Parit valitsevat keskenään kumpi aloittaa. Aloittaja sanoo: "RAA", toinen jatkaa: "MAT" ja aloittaja sanoo: "TU" + jonkun toisen parin numero. Kyseisen numeron omaava pari jatkaa samalla tavalla kuin ensimmäinen pari. Näin jatketaan, kunnes joku mokaa. Jos mokaa, putoaa pari leikistä pois. Mokauksia ovat: pari menee sekaisin vuorosanoissa, pari sanoo oman numeronsa, pari sanoo jo pudonneen parin numeron, pari unohtaa aloittaa tai miettii liian kauan.
A= aloittaja T= toinen parista
A: "RAA"
T: "MAT"
A: "TU 3"
Kolmospari jatkaa:
A: "RAA"
T: "MAT"
A: "TU 6"
Kuutospari jatkaa
Jne.

Kuka on johtaja?
Valmistelut: Jokaiselle tuoli rinkiin
Leikkijät istuvat ringissä. Yksi vapaaehtoinen menee tilan ulkopuolelle. Muut valitsevat joukostaan johtajan. Tämä alkaa taputtaa ja muut seuraavat liikettä välittömästi perässä. Vapaaehtoinen kutsutaan takaisin. Johtaja vaihtelee liikkeitä rauhassa, ja muiden tulee seurata häntä mahdollisimman nopeasti, jottei johtaja paljastuisi. Vapaaehtoinen yrittää päätellä, kuka on johtaja. Kun hän tunnistaa oikein, menee edellinen johtaja ulos, valitaan uusi johtaja ja jatketaan leikkiä.

Selkäänpiirtoviesti
Valmistelut: Piirretään paperin kokoisia selkeitä ja yksinkertaisia kuvia. Esimerkkejä: talo, kukka, auto, purjevene, puu, kello...
Tarvikkeet: Papereita ja kynä jokaiselle ryhmälle
Leikin kulku: Pelaajat asettuvat esimerkiksi ryhmittäin (tai kaksi ryhmää yhdistettynä) istumaan jonoon. Jonojen takimmaisille näytetään paperi, jossa on jokin kuva. Takimmaiset piirtävät sormellaan saman kuvan edellä olevan selkään, joka piirtää tuntemansa kuvan seuraavan selkään jne. Etummainen piirtää paperille, mitä hänen mielestään hänen selkäänsä piirrettiin. Kuvia voidaan vertailla, ja etummaisten tulee arvata, mitä kuvassa on ollut. Takimmaisille aluksi näytetty kuva näytetään kaikille. Takimmainen menee jonon etummaiseksi, ja leikki jatkuu samalla tavalla.

Matoleikki
Istutaan piirissä. Jokainen tekee vasemmalla kädellään ns. ok-merkin, eli laittaa peukalon ja etusormen päät yhteen. Näin muodostuu madon kolo. Oikean käden etusormi, eli mato, laitetaan viereisen koloon niin, ettei se kosketa kolon reunoja.
Musiikki alkaa soida. Kun musiikki loppuu, tulee leikkijöiden nostaa oikea sormi pois vieruskaverin kolosta ja samalla puristaa vasen käsi nyrkkiin, jotta toisen mato jäisi sinne loukkuun. Jos leikkijä ei saa oikeaa sormeaan pois kolosta, eikä vasemmalla kädellään vieruskaverin matoa ansaan, hän tippuu pelistä. Rinkiä tiivistetään sitä mukaa, kun leikkijöitä putoaa pelistä.

Keijut ja lima
Valitaan ryhmästä yksi vapaaehtoinen, joka on lima. Hän liikkuu ryömien maassa ja sanoo "Gluk gluk". Loput leikkijät ovat keijuja. He liihottava leikkialueella hyppien ja sanovat "hii, hii". Kun lima koskettaa keijua, tulee keijusta limaa ja hän alkaa ryömiä maassa ja koettaa muuttaa keijuja limaksi. Leikki päättyy, kun kaikki ovat limoja.

Isosvisa
Valmistelut: Jokainen isonen keksii yhden tai kaksi väittämää itsestään. Väittämiin tulee voida vastata "Kyllä" tai "Ei".
Leikin kulku: Kaikki nousevat seisomaan. Vasemmalla oleva seinä nimetään "Ei-seinäksi" ja oikealla oleva "Kyllä-seinäksi". Isoset esittävät vuorollaan väittämiä, ja rippikoululaisten pitää kääntyä sitä seinää kohti, minkä he uskovat olevan oikea vastaus. Isonen paljastaa oikean vastauksen. Väärään suuntaan kääntyneet putoavat pelistä. Voittaja on se, joka seisoo viimeisenä. Jos peli ratkeaa pian, voidaan leikkiä ottaa uudestaan uusilla väittämillä.

Sähkötys
Istutaan piirissä käsi kädessä. Yksi on piirin keskellä tarkkailijana ja yrittää selvittää, missä sähkötys kulkee. Hän sulkee hetkeksi silmänsä, jolloin muut päättävät sähkötyksen, eli käden puristamisen lähtökohdan (aloittaja voi nostaa kätensä ilmaan). Keskellä olija avaa silmänsä. Puristus kulkee ringissä järjestyksessä, ja tarkkailijan tulisi saada selville missä sähkötys menee, ennen kuin se on palannut takaisin aloittajalle.

Äänimuistipeli
Valitaan kaksi vapaaehtoista, jotka viedään kuulomatkan ulkopuolelle isosen kanssa. Isonen kertoo heille, että kun muut ovat valmiit he menevät pelaamaan äänimuistipeliä. Vuorotellen heidän tulee piirissä olevien päätä painamalla löytää ääniparit. Jos löytää parin, saa uuden vuoron. Mikäli paria ei löydy, toinen jatkaa. Tällä välin toinen isonen kertoo saman asian muille leikkijöille, jotka valitsevat parit. Parit sopivat keskenään oman äänen. Ei haittaa vaikka tulisi samoja ääniä, sillä parit muistavat toisensa ja silloin parin oikeellisuus päätetään sen mukaan. Kun parit ovat päät-

täneet äänensä, he menevät sekaisin istumaan. Sekoitetaan pakka. Sitten pelaajat tulevat ja leikki voi alkaa. Pelaajien kannattaa sopia, että löydetyt parit menevät eri puolille tilaa. Siten voidaan lopuksi laskea, kumpi on löytänyt enemmän pareja.

Cheese, Grr, Bang

Leikkijät ovat piirissä. Leikin ohjaaja on myös piirissä ja aloittaa sanomalla "Cheese" ja tekee käsillään liikkeen sivulle siihen suuntaan, johon Cheesen haluaa lähettää. Seuraava jatkaa sanoen "Cheese" ja tekee saman liikkeen. Näin käydään koko kierros läpi. Seuraavaksi leikin ohjaaja kertoo, että halutessaan leikkijät voivat vaihtaa Cheesen suuntaa sanomalla "Grr" ja tekemällä käsistään ikään kuin kynnet. Eli jos Cheese on sanottu myötäpäivään ja yksi leikkijöistä sanoo "Grr" Cheesen kiertosuunta vaihtuu vastapäivään. Sanomalla" Bang" ja osoittamalla jotakuta toista leikkijää kädellä, se jota on osoitettu jatkaa sanomalla Cheese jompaankumpaan suuntaan.

Ravirata

Leikkijät seisovat piirissä niin, että kaikilla on tilaa liikkua. Leikin ohjaaja on piirin keskellä siten, että kaikki näkevät hänet. Jokainen leikkijä alkaa läpsytellä käsiään reisiin vuorotellen, kun ohjaaja antaa luvan. Saadaan aikaan "kavioiden kopse". Leikin ohjaaja kertoo, että matkan varrella on erilaisia esteitä ja katsomo. Ohjaaja näyttää esteen ja siihen liittyvän liikkeen ensin, jotta kaikki leikkijät tietävät mitä tehdä. Ohjaaja huutelee esteiden nimiä leikin aikana, jolloin kaikki tekevät liikkeet yhdessä. Ohjaaja saa huudella liikkeitä missä tahansa järjestyksessä ja kuinka useasti tahansa. Leikki on kuitenkin hyvä lopettaa kun kaikilla on vielä hauskaa.
Oksa: kumarrutaan alas
Este: hypätään ilmaan yhden kerran
Tuplaeste: hypätään ilmaan kahdesti peräkkäin
Vesieste: hypätään ilmaan, levitetään kädet ja sanotaan "Splash"
Turistit: tehdään käsistä neliö kasvojen eteen ja sanotaan nopeasti muutaman kerran: "Klik,klik,klik"
Äiti: vilkutetaan kuvitteelliseen katsomoon ja huudetaan "Hei äiti!"

Raamattuhaku

Valmistelut: Jokainen isosryhmä tarvitsee Raamatun (ylimääräiset Raamatut ovat hyviä, koska sivut saattavat mennä kurttuun). Raamatunkohtia täytyy kirjoittaa ylös.
Leikin kulku: Leikkijät jakautuvat isosryhmiin ja jokaiselle ryhmälle jaetaan Raamattu. Leikin johtaja sanoo yhden raamatunkohdan kerrallaan. Jos on mahdollista, raamatunkohta kannattaa kirjoittaa näkyville isolle paperille. Ryhmän täytyy etsiä kyseinen raamatunkohta, lukea se, ja tuoda isoselle siinä mainittu esine. Ensimmäisenä esineen tuonut ryhmä saa pisteen. Pisteet lasketaan lopussa yhteen. Voittajaryhmä voidaan palkita pienesti. Voitte miettiä, ovatko isoset mukana ryhmässä antamassa vinkkejä, missä kohdassa Raamattua kysytty kirja/kirje on.
Sopivia raamatunkohtia ovat esimerkiksi: San.12:11 (leipä), Luuk.21:6 (kivi), San.26:20 (polttopuu), Luuk.20:24 (raha), Tuom.16:22 (hius), 2.Moos.3:5 (kengät), 1:Kor.1:18 (risti), Joh.1:5 (valo), 4.Moos.12:2 (vettä), 2.Moos.32:3 (kultainen korvakoru).

Loppuvaiheen leikit ->

Hampaattomat eläimet

Ollaan ringissä. Leikin ohjaaja aloittaa. Hän kääntyy viereiseen leikkijään päin ja sanoo jonkin eläimen nimen siten, että hänen hampaansa eivät näy. Tämä tekee samoin seuraavalle. Se joka nauraa, putoaa pelistä. Ideana on keksiä hauskoja eläimiä ja tehdä naurattavia ilmeitä. Jos leikki etenee nopeasti, sitä voidaan jatkaa siihen asti, että viimeinen nauramatta olija voittaa. Jos leikkijöillä on hyvä pokka, leikki kannattaa lopettaa, kun kaikilla on vielä hauskaa.

Taideteos

Valmistelut: Piirretään "taideteos". Sen tulee olla yksinkertainen, mutta siinä voidaan käyttää värejä.
Leikin kulku: Viereisessä huoneessa on taideteos. Tehdään ryhmiä, esimerkiksi yhdistäen kaksi isosryhmää. Ryhmäläisillä on kolmenlaisia rooleja. Osa käy katsomassa taideteosta. He saavat

liikkua kohtaamispaikkaan, jossa toinen osa ryhmästä odottaa. Taideteosta katsomassa käyneet kertovat seuraaville, millainen teos on. Tämä toinen ryhmä menee kolmannen porukan luo ja kertovat näille tietonsa. Kolmannen osan tehtävä on piirtää kuvauksien mukainen taideteos. Jokaisella ryhmällä on kahdeksan yhdensuuntaista "matkalippua", jolla saa liikkua yhden välin. Liikkumiset kannattaa siis miettiä etukäteen. Ryhmän isonen huolehtii matkalipuista. Kun kaikkien työt ovat valmiit, aito taideteos tuodaan kaikkien nähtäville.

Jaakob
Leikkijät seisovat suljetussa tilassa silmät sidottuina. Isosten tai työntekijöiden tulee koko leikin ajan huolehtia, että tila on turvallinen. Kun leikin ohjaaja antaa luvan, he alkavat kulkea huoneessa rauhallisesti. Kun kaksi leikkijää kohtaa toisensa, sanovat he "Moi". Leikin ohjaaja käy sanomassa jollekin leikkijälle "Jaakob", jolloin tämä jähmettyy paikoilleen. Jähmettynyt Jaakob ei vastaa mitään, kun hänelle sanotaan "Moi". Kun leikkijä ei saa vastausta tervehdykseensä, hänenkin tulee jäädä paikoilleen ja toimia samalla tavalla, ollen vastaamatta Moi:hin. Leikki loppuu, kun kaikki ovat jähmettyneet, eikä mistään kuulu enää "Moi".

Käärme vaihtaa nahkansa
Leikkijät ovat jonossa. Jokainen ojentaa vasemman kätensä takana olijalle omien jalkojensa välistä. Samalla otetaan omalla oikealla kädellä edessä olevan vasemmasta kädestä kiinni. Jonon lopusta aloitetaan nahan vaihtaminen, jonka tavoitteena on jono, jossa seistään tavallisesti käsi kädessä. Käsiä ei saa irrottaa missään vaiheessa.
Leikkijöiden tulisi itse oivaltaa, miten tehtävä ratkaistaan. Leikin johtaja voi auttaa, jos ideoita ei synny. Käärmeen nahka vaihdetaan siten, että jonon viimeinen menee edessään olevan jalkojen välistä, ja koko muu jono seuraa perässä.

Kenkä kiertää
Tarvikkeet: Kaksi kenkää
Tämä leikki sopii rippikoulun loppuun. Leikki toimii parhaiten silloin, jos rippikoululaiset ovat tutustuneet toisiinsa hyvin.
Tytöt ja pojat ovat omissa piireissään. Aletaan laulaa rippikoulusta tuttuja lauluja isosen säestämänä. Vaihtoehtoisesti voidaan kuunnella musiikkia soittimesta. Kengät kiertävät kun musiikki soi. Kun musiikki pysähtyy, poika ja tyttö, joille jäi kenkä, siirtyvät piirien ulkopuolelle seisomaan selät vastakkain. Leikin vetäjä sanoo: "N-Y-T-NYT!", jolloin tyttö ja poika nostavat oikean tai vasemman käden ylös. Jos he nostivat molemmat saman puoleisen käden, he halaavat toisiaan. Jos toinen nosti oikean ja toinen vasemman käden, heidän tulee molempien kertoa kolme positiivista asiaa toisistaan. Tämän jälkeen siirrytään takaisin piireihin ja kengät alkavat taas kiertää musiikin soidessa.

Kuka taisteli Goljatin kanssa?
Valmistelut: Kirjoitetaan kuvauksia Raamatun henkilöistä. Esimerkiksi "Kuka taisteli Goljatin kanssa." (Oikea vastaus on Daavid.)
Tarvikkeet: Kynä ja paperia jokaiselle ryhmälle
Leikin kulku: Leikkijät jaetaan ryhmiin ja jokaiselle ryhmälle annetaan kynä ja paperi. Leikin ohjaaja kertoo kuvauksen kerrallaan, ja ryhmän täytyisi tunnistaa, kenestä on kyse. Vastaukset merkitään oman ryhmän paperiin. Tunnistamiseen on aikaa yksi minuutti. Lopuksi ohjaaja kertoo oikeat vastaukset, ja pisteet lasketaan. Jokaisesta oikeasta vastauksesta saa yhden pisteen.

Vessapaperielefantti
Tarvikkeet: WC-paperia
Tämä leikki on hyvä harjoitella ennen kuin se ohjataan ryhmälle.
Kaikille annetaan kolme palaa WC-paperia. Jos jossakin kohdassa tulee virhe, annetaan leikkijälle uusi paperi. Palat tulee repäistä irti toisistaan varovasti. Ensimmäinen pala otetaan käteen. Siihen tehdään hyvin varovasti halkeama pystysuunnassa keskeltä alkaen. Halkeaman tulee ulottua tarkalleen paperin puoleenväliin. Kahta kapeampaa suikaletta pyöritetään niin, että niistä syntyy kaksi "tappia". Odotetaan, että kaikki ovat valmiita, ennen kuin jatketaan.

Otetaan toinen paperi. Toisella kädellä otetaan sen kulmasta kiinni, ja toisella keskeltä. Keskeltä pidetään kiinni, ja toisella kädellä pyöritetään paperia kulmasta alkaen paperin keskelle asti. Kolmannelle paperille tehdään kuten toiselle.
Kun kaikki ovat saaneet kolme osaa valmiiksi, laitetaan ensin tehty osa nenään siten, että "tapit" tulevat sieraimiin ja osasta muodostuu kärsä. Kaksi samanlaista osaa laitetaan korviin norsun korviksi. Tämän jälkeen käydään jonoon, ja edetään laulaen "Monta pientä elefanttia marssi näin..."
Ideana on, että WC-paperipalojen kanssa tehdään todella tarkkaa työtä, ja osista tulee tulla virheettömiä. Lopputulos on kuitenkin aivan muuta kuin vakavaa.

Heitä hymy
Istutaan piirissä. Leikin aloittaja hymyilee leveästi ja katsoo jotakuta muista leikkijöistä silmiin. Sitten hän pyyhkäisee kädellään hymyn kasvoiltaan ja heittää sen valitsemalleen leikkijälle. Tämä ottaa hymyn kiinni ja levittää sen hetkeksi kasvoilleen. Tämän jälkeen hän valitsee leikkijän, jolle heittää hymyn, joka taas levittää sen kasvoilleen jne. Kukaan muu ei saa hymyillä, kuin se, jolla hymy on. Heittäjän kasvoille ei saa jäädä jälkeäkään hymystä. Tämä leikki onnistuu silloin, kun se epäonnistuu.

Hihitys
Kaikki käyvät selin makuulle lattialle niin, että jokaisen pää on edellisen vatsan päällä. Muodostuu kalanruodon/traktorin renkaan näköinen kuvio. Ensimmäinen aloittaa: "Hah." Seuraava jatkaa: "Hah-hah." Kolmas: "Hah-hah-hah." Yritetään olla nauramatta. Pyritään mahdollisimman moneen hah-hah-haahan niin, ettei kukaan naura. Tämä tietenkin epäonnistuu. Leikki kannattaa aloittaa alusta eri kohdasta kuin ensimmäisellä kerralla.

Pidän sinusta
Ollaan piirissä. Aloittaja sanoo vieressään olevalle: "Pidän sinusta, koska..." jatkaen lausetta jollakin viereisen henkilön positiivisella ominaisuudella. Kohteliaisuuden kuullut kertoo seuraavalle, mistä hän tässä pitää. Lopputeiristä tätä voi leikkiä useampana päivänä, kun leiriläiset tutustuvat toisiinsa päivä päivältä paremmin.

Adjektiivikertomus
Valmistelut: Isoset kirjoittavat tarinan kuluneesta rippikoulusta ja sen tapahtumista niin, että kertomuksesta puuttuvat kaikki adjektiivit, niiden kohdalla on tyhjä viiva. Tarinaan voi varata tilaa tavallista useammille adjektiiveille
Leikin kulku: Leikin johtaja kysyy vuorollaan leikkijöiltä adjektiivin, ja kirjaa ne järjestyksessä (ja oikeassa muodossa) tarinan tyhjille viivoille. Lopuksi tarina luetaan ääneen.

Aatami ja Eeva
Valitaan kaksi vapaaehtoista, joista molempien silmät sidotaan. Muu ryhmä seisoo tiiviissä piirissä. Piirin keskellä olevat vapaaehtoiset sopivat kumpi on Aatami ja kumpi Eeva. Sitten vapaaehtoiset sijoitetaan eri puolille piiriä. Aatami ja Eeva lähtevät liikkeelle ja Aatami huutelee: "Eeva missä olet?" Eevan tulee vastata: "Täällä olen!". Aatami yrittää saada Eevan kiinni. Piirissä olevat varmistavat keskellä olevien turvallisuuden ottamalla heidät hellästi vastaan, jos he meinaavat törmätä ja ohjaavat heidät uudestaan piirin keskelle. Kun Eeva on saatu kiinni, voidaan valita uudet vapaaehtoiset.

Kiertävä syli
Valmistelut: Tuoleja rinkiin yksi vähemmän kuin leikkijöitä
Tämä leikki on hyvä, jos ryhmä on muotoutunut turvalliseksi.
Istutaan tuoleilla piirissä katse keskustaan päin. Leikin ohjaaja sanoo jonkin värin ja heittää noppaa. Kaikki, joilla on vaatteissaan kyseistä väriä, liikkuvat nopan osoittaman määrän verran tuoleja myötäpäivään. Jos tuolilla istuu jo joku, siirtyjä istuu hänen syliinsä. Kun ihmisiä istuu päällekkäin, vain päällimmäinen voi liikkua, jos hänen vaatteensa väri sanotaan. Voittaja on se, joka saa ensimmäisenä kierrettyä koko ringin ja pääsee takaisin omalle tuolilleen. Sylissä istumista helpottaa, jos kaikki istuvat jalat 90° kulmassa.

Luutatanssi

Ryhmä jaetaan poika-tyttö -pareiksi. Jos parit eivät mene tasan voidaan tehdä tyttö-tyttö- tai poika-poika -pareja. Pääasia on, että jokaisella leikkijällä on pari. Parit asettuvat valssiasentoon ympäri tilaa ja yhdelle parille annetaan luuta. Luuta on tarkoitus antaa eteenpäin seuraavalle parille musiikin soidessa taustalla. Ojennettaessa luuta on pakko ottaa vastaan eikä sitä saa tahallaan tanssia pakoon. Kun musiikki loppuu pari jolla luuta on, putoaa pois. Aluksi voidaan ottaa muutama harjoituskierros.

Rakastan salaisesti

Leikkijät istuvat kukin tuolilla piirissä. Tuoleja on yksi enemmän kuin leikkijöitä, tyhjä tuoli on myös piirissä. Yksi leikkijöistä aloittaa sanomalla "Istun" ja siirtyy tyhjälle penkille, Seuraava jatkaa sanomalla "penkillä" ja siirtyy samalla ensimmäisen paikalle. Kolmas jatkaa sanomalla "ja" ja siirtyy tyhjälle penkille. Neljäs siirtyy tyhjälle penkille ja sanoo "Rakastan". Viides liikkuu taas tyhjälle penkille ja sanoo "salaisesti" Kuudes siirtyessään tyhjälle tuolille sanoo jonkun leikkijän nimen esimerkiksi "Eikka". Eikan täytyy nousta omalta paikaltaan ja yrittää ehtiä tyhjälle tuolille. Eikan vieressä istuvat yrittävät estää Eikkaa pääsemästä tyhjälle tuolille. Jos Eikka onnistuu, jompikumpi Eikan vieressä istuneista aloittaa siirtymällä Eikan vanhalle paikalle ja sanoo "Istun" näin jatketaan uudestaan. Mikäli Eikkaa onnistutaan estämään, jatkaa se leikkijä, joka ei ole vielä siirtynyt yhtä tuolia eteenpäin.

SKETSIT

Sketsit ovat iltaohjelman hauskuuttava osa. Yhdessä nauraminen ryhmäyttää rippikouluporukkaa. Sketsien hahmoihin kannattaa panostaa. Hahmoista voi tehdä itsessäänkin hauskoja. Vanhoja tuttuja sketsejä voi muokata itse. Niistä voi tulla entistä hauskempia, jos luotte esimerkiksi hahmoille uusia luonteenpiirteitä. Pidempi sketsi, jonka vitsi tulee vasta lopussa voi olla yleisön mielestä hieman tylsä. Hahmoihin panostamalla hymy pysyy rippikoululaisten huulilla koko sketsin ajan.

Jos jonkun sketsin vuorosanat on vaikea muistaa, ne voi piilottaa rekvisiittaan. Epäonnistumista ei kannata pelätä. Muista puhua kuuluvalla äänellä. Näin valmistamanne esitykset eivät mene hukkaan sen vuoksi, että yleisö ei kuullut vuorosanoja.

Sketsit on jaettu eri osa-alueisiin rippikoulun teemojen mukaan. Voitte katsoa rippikoulunne päiväohjelmaa, ja valita kyseisen päivän aiheisiin sopivia sketsejä. Materiaalissa on myös sketsejä vailla suoranaista teemaa, niitä voitte hyödyntää milloin vain.

Jumala:Isä

<u>Halleluja!</u>
Kaksi henkilöä, mummo ja nuori mies, istuvat penkillä. Mummo lukee Raamattua.
Yht´äkkiä mummo ponkaisee pystyyn huutaen: "Halleluja!"
Mies ihmettelee tätä ja utelee, mikä mummolle tuli.
Mummo vastaa: "Halleluja! Herra on suuri! Täällä Raamatussa lukee, että Jumala auttoi koko Israelin kansan meren yli, ilman että heidän jalkansakaan kastuivat!"
Mies toteaa: "Eihän tuo mitään. Se on moneen kertaan todistettu, että siinä meressä ei ole ollut silloin kuin muutama senttimetri vettä."
Mummo hieman lannistuu ja istahtaa takaisin penkille. Hetken taas Raamattua luettuaan hän nousee ylös huutaen: "Halleluja!"
Mies kummastelee mummoa ja kysyy: "No mitä nyt taas?"
Mummo vastaa: "Halleluja! Kyllä Herra on suuri! Hän hukutti koko Egyptin sotaväen vain muutamaan senttiin vettä!" (Viimeistä kommenttia voi tehostaa näyttäen sormilla muutaman sentin suuruuden.)

<u>Kalastaja</u>
Kalastaja saapuu lavalle, asettaa tuolin maahan, ja käy onkimaan.
Ääni: "Täältä ei saa kalaa."
Kalastaja vaihtaa paikkaa ja jatkaa onkimista.
Ääni: "Täältä ei saa kalaa."
Kalastaja vaihtaa ärtyneenä paikkaa.
Ääni: "Täältä ei saa kalaa."
Kalastaja: "Miten niin ei saa kalaa? Mikä Jumala sä luulet olevas?"
Ääni: "En ole Jumala. Olen tämän jäähallin vahtimestari."

<u>Älä leiki valokatkaisijalla</u>
Kaksi isosta istuu selkä yleisöön päin, toisella on selässä lappu jossa lukee "Jumala" ja toisella lappu jossa lukee "Paholainen". He aloittavat seuraavan keskustelun:
Jumala: "Tulkoon valo!"
Paholainen: "Tulkoon pimeys!"
Jumala: "Tulkoon valo!"
Paholainen: "Tulkoon pimeys!"
Hetken kuluttua isonen, jolla on"Pietari"-lappu selässään, tulee lavalle ja sanoo tiukalla äänellä "Antakaa nyt pojat sen valokatkaisijan olla!"

The knight rider
Henkilöt: Saarnaaja (kursivoitu teksti) ja tulkki (normaali teksti)
Rippikouluun on saapunut englantia puhuva saarnaaja opettamaan nuoria. Tulkkikin on kutsuttu varmuuden vuoksi paikalle. Tulkki oli halvin, joka Internetistä löytyi. Saarnaajan on puhuttava selkeästi.

Long time ago... there was a knight.
Kauan sitten... o.. oli yö.
He was alone.
Hänen nimensä oli Maloun.
He was standing near the Missouri city.
Hän opiskeli Missourin yliopistossa.
All his horses had gone.
Hänen hevosensa olivat karanneet... siis vetoketju oli... tiedättehän.
And there was no food left.
Hänen vasemmalla puolellaan ei ollut yhtään metsää... tai siis puita.
He couldn´t go back to the city.
Hän ei voinut mennä istumaan laukkuunsa... exkjuus mii, kud juu pliis ripiit evripati juu sei!
Of course. Long time ago there was...
Nou, nou, öpaut tö bääg!
Oh well, he couldn't go back to the city.
Ai, hänen laukkunsa oli jäänyt yliopistoon.
You know why he couldn't go back there?
Tiedättekös mitä siellä laukussa oli?
There was a man... who was looking for him.
Siellä oli nainen, joka katseli häntä.
The knight was to be killed by that man.
Tuona yönä mies aikoi tappaa naisen.
The man was afraid.
Miehen nimi oli Alfred.
In that moment the knight had no past.
Tuona yön hetkenä ei kylläkään ollut passia...
But he had future.
Mutta hänellä oli huonekaluja.
In God!
Ja hyvät olikin!
How about you?
Entäpä sinä?
Are you like that knight? Are you afraid?
Tunnetko sinä olevasi öisin jonkinlainen Alfred?
Don't be afraid!
Älä oli kuin Alfred!
Don't think you have no future.
-Älä ajattele vain huonekalujasi.
Because God really loves you.
Sillä Jumala tosiaan rakastaa sinua.
And he will give you good future, too!
Ja hän antaa sinulle hyvät huonekalutkin

Luominen

Tipu
Ollaan rippikoulun oppitunnilla. Opettaja puhuu luomisesta, ja kuinka erilaisia eläimiä Jumala loi. Opettaja ihmettelee ääneen: "Miettikää nyt niitä pieniä tipujakin. On se vaan ihmeellistä, kuinka ne pääsevät ulos kuorestaan."
Luokasta kuuluu vastaus: "Mun mielestä on paljon ihmeellisempää, miten se tipu pääsee sinne kuoren sisälle."

Nooa ongella
Sketsi tapahtuu rippikoululuokassa, jossa on opettaja ja oppilaita.
Opettaja: "Niin, Nooa vietti perheensä ja eläinten kanssa kauan aikaa arkissa, kunnes tulva loppui. Mitä veikkaatte, mitähän hän mahtoi arkissa tehdä?"
Oppilas viittaa ja puheenvuoron saatuaan vastaa: "Hän varmaan onki."
Opettaja hymyilee ja toteaa: "Niinhän hän saattoi tehdä."
Oppilas kommentoi: "Mutta ei kyllä kauaa."
Opettaja kummastelee kommenttia ja pyytää perusteluja.
Oppilas vastaa: "Eihän hänellä ollut kuin kaksi matoa."

Oikea ja väärä

Syyllinen?
Henkilöt: Poliisi, 5 pidätettyä
Poliisi on pidättänyt viisi henkilöä epäiltynä ryöstöstä. Salapoliisi käskee pidätettyjä sanomaan nimensä. Henkilöt vastaavat vuorotelleen sukunimillään, esim. Virtanen, Korhonen, Jokinen, Nieminen ja Järvinen. (Nimet voivat olla mitkä tahansa.)
Seuraavaksi poliisi pyytää pidätettyjä vastaamaan "Jep", kun hän sanoo kunkin nimen. Näin käydään kierros läpi. (Esim.: Poliisi: "Virtanen?", Virtanen: "Jep.")
Seuraavaksi poliisi ohjeistaa, että tehdään sama uudestaan. Hän aloittaa: "Virtanen?", Virtanen vastaa: "Jep." Poliisi: "Korhonen?"
Korhonen sanoo: "Jep." Poliisi: "Syyllinen?"
Syylliseksi päätetty hahmo vastaa: "Jep."

Omenavarkaissa
Henkilöt: 2 lasta, tilan omistaja
Kaksi lasta kerää omenoita puusta. Tilan omistaja yllättää heidät ja syyttää heitä omenavarkaudesta. Tilan omistaja ihmettelee, miten pojat ovat lähteneet väärille, varkauden poluille, kun heidän isänsäkin on niin tunnollinen mies. Pojat ovat noloina ja yrittävät selitellä tilannetta tilan omistajan sättimisen välissä. Tilanomistaja kysyy, missä tämä isä onkaan, hän aikoo viedä lapset suoraan tämän luo. Pojat hiljenevät, ja lopulta vastaavat varovasti: "Isä on tuolla viereisessä puussa..."

Ovikello
Henkilöt: pikkupoika, vanha mies
Vanha mies tulee kepin kanssa hissistä ja näkee pienen pojan kurottelemassa yhden asunnon ovikelloa. Poika ei aivan yletä ovikelloon. Vanhan miehen käy poikaa sääliksi ja hän menee pojan avuksi ja painaa ovikelloa.
Poika sanoo: "Ja nyt juostaan karkuun!" ja lähtee juoksemaan pois.

Monia rikkeitä
Tuoleista rakennetaan auto, jossa istuu neljä henkilöä. Näyttelijät voivat esittää hieman hölmöjä suomalaisia. Virkailija pysäyttää heidät sillalla – heidän autonsa on miljoonas sillan ylittävä ajoneuvo. Palkinnoksi perhe saa 5 000 euroa. Virkailija kysyy, mihin rahat aiotaan käyttää. Kuljettaja vastaa: "No, jos sitä niillä sen ajokortin nyt hankkisi.." Vaimo keskeyttää sanoen: "Älä tuota kuuntele, se puhuu aina humalassa kummia." Takapenkillä mummo kommentoi: "Minä arvasin, että jotain käy, kun ollaan varastetulla autolla liikenteessä. Minähän sanoin teille..." Autoilleet poistuvat lavalta mummon mäkättäessä, virkailija jää ihmeissään katselemaan.

Tunnustus
Henkilöt: Rikollinen, poliisilaitoksen henkilökuntaa
Ohjeet voivat olla aivan mahdottomia, rikollinen kulkee pitkiä matkoja laskien käytäviä, ovia jne.
Rikollinen saapuu poliisilaitokselle. Hän kävelee ensimmäiselle luukulle ja sanoo virkailijalle: "Haluan tunnustaa rikoksen."
Virkailija 1: "Tunnustaa? Teidän pitää kääntyä tämän käytävän päästä oikealle ja mennä siellä kolmannelle luukulle."

Rikollinen löytää kyseisen luukun. Hän sanoo "Haluan tunnustaa rikoksen."
Virkailija 2: "Minkä rikoksen olet tehnyt?"
Rikollinen: "Varkauden."
Virkailija 2: "Menkää kolmanteen kerrokseen ja siellä huoneeseen 79."
Rikollinen kyseisessä huoneessa: "Haluan tunnustaa varkauden."
Virkailija 3: "Varastitteko liikkeestä vai yksityishenkilöltä?"
Rikollinen: "Yksityishenkilöltä."
Virkailija 3: "Sitten teidän täytyy mennä kolme kerrosta ylöspäin, E-käytävälle, huoneeseen 349."
Rikollinen löytää huoneen ja sanoo siellä: "Haluan tunnustaa rikoksen."
Virkailija 4: "Olitteko suunnitelleet varkauden ennalta?"
Rikollinen: "En."
Virkailija 4: "Sitten teidän täytyy mennä 3-kerrokseen, vihreän käytävän huoneeseen 93."
Juuri kun rikollinen pääsee tähän huoneeseen, virkailija 5 vetää oven kiinni sanoen: "Olen pahoillani, mutta virastoaika loppui, ja suljemme poliisilaitoksen. Olkaa hyvä ja palatkaa asiaan maanantaina. Hyvää viikonloppua!"

Jeesus

<u>Lähetyskäsky</u>
Koolla rippikouluryhmä oppitunnilla.
Opettaja kysyy: "Muistatteko, miten kuuluu Lähetyskäsky?"
Innokas rippikoululainen viittaa ja vastaa: "Paikoillanne – valmiit – HEP!"

<u>The lost sheep</u>
Henkilöt: Saarnaaja (kursivoitu teksti) ja tulkki (normaali teksti)
Rippikouluun on saapunut englantia puhuva saarnaaja opettamaan nuoria. Tulkkikin on kutsuttu varmuuden vuoksi paikalle. Tulkki oli halvin, joka Internetistä löytyi. Saarnaajan on puhuttava selkeästi.

Once upon a time there were a hundred sheep.
Kerran lantti heitettiin sadan nukkuvan joukkoon.
They were eating grass in the field.
Ne törmäilivät pellolla.
One of them was thinking.
Yksi heistä oli laiha kuningas.
He was wondering what the grass is like in other places.
Hän vaelteli kaikenlaisissa palatseissa.
He said: "It´s hardly worse, I´m gonna take a look."
Hän sanoi: "Nämä ovat kovia sanoja, mutta aion muuttaa tyyliäni."
He left alone to the wide, open world.
Hän jätti vaimonsa yksin auki... tiedättehän... P.A...
He found a beautiful pond.
Hän kohtasi Bondin, siis James Bondin.
At first he just looked around.
Hänen ranteensa kääntyi ympäri.
Then he tried to cross it.
Hän itki silmät ristissä.
He wasn´t a very good swimmer.
Hän ei ollut hyvä pyörtymään.
He was too weak.
Viikko oli liian pitkä.
He started to sink.
Hän alkoi etsiä sinkkiä.
But then came the shepherd.
Hän tuli Sherwoodiin.
He lifted the sheep up, out of the water.
Hän liftasi halvan kyydin säästä huolimatta.

The sheep was saved.
Lampaalta ajeltiin villat.
Are you like the sheep?
Menetkö sinä yhtä helposti lankaan?
Are you lost on the dark?
Oletko yhtä eksyksissä kuin ankka?
Let Jesus save you as well!
Anna Jeesuksen pelastaa sinunkin takapuolesi!
He will be there for you.
Viljamikin tulee teillä käymään.
It´s up to you!
Ja hän tulee roikkumaan sinussa!

Rakkaus

Tykkäätsä mansikoista?
Poika ja tyttö istuvat samalla puistonpenkillä, kaukana toisistaan. Kastelevat toisiaan ujosti. Poika rohkaistuu kysyy: "Tykkäätsä mansikoista?" Tyttö vastaa hymyillen: "Joo, tykkään mä." Poika hymyilee ja siirtyy penkillä hieman lähemmäs tyttöä. Poika kysyy: "Tykkääks sun äiti mansikoista?" Tyttö vastaa taas myöntävästi ja poika siirtyy hieman lähemmäs. Poika käy perheenjäseniä ja sukulaisia läpi (isä, sisko, veli, setä, täti, mummo, pappa), ja tyttö vastaa kaikkiin myöntävästi. Lopulta poika on melkein tytön vieressä. Hän miettii kovasti, ja tyttö huomaa tämän. Tyttö sanoo: "Ois mulla vielä yks serkku, tuolla Suonenjoella..." Poika ottaa tytön kainaloon, ja he kävelevät hymyillen yhdessä pois.

Yes, please
Suomalainen pariskunta istuu junassa. Heitä vastapäätä istuu tyylikäs englantilainen herrasmies. Suomalainen mies ja vaimo haluaisivat jutella englantilaisen kanssa. He alkavat välipalalle ja haluavat tarjota siitä englantilaisellekin. Vaimo ottaa kassista leivän ja pyytää miestään tarjoamaan sitä vastapäiselle herrasmiehelle. Mies ojentaa leipää englantilaista kohti sanoen: "Bread?" Englantilainen sanoo: "No, thank you." Mies ja vaimo pohtivat, mitä englantilainen mies voisi haluta. Vaimo sanoo, että tällä voi olla jano. Suomalainen mies tarjoaa englantilaiselle maitoa, sanoen: "Milk?" Englantilainen katsoo häntä ja sanoo: "No, thank you." Vaimo ihmettelee moista toimintaa. Sitten hän tajuaa: he eivät ole esittäytyneet! Aviomies sanoo: "Excuse me, my wife", osoittaen samalla vaimoaan. "Yes, please!", englantilainen vastaa ottaen vaimon käsipuoleensa ja kävellen pois.

Synnytyssalin odotusaulassa
Kolme miestä istuu synnytyssalin odotusaulassa hermostuneina. Hoitaja ensimmäisen luo sanoen: "Onneksi olkoon! Te saitte kaksoset." Mies vastaa: "Ohhoh, sepäs sattui, koska olen Tuplalla töissä!" Mies ja hoitaja lähtevät. Kaksi muuta jatkavat odottelua. Hetken kuluttua hoitaja tulee ja sanoo toiselle miehistä: "Onneksi olkoon! Vaimonne synnytti juuri kolmoset." Mies sanoo: "No jopas, minä kun satun olemaan Maikkarilla kuvaajana." Kolmas mies on kuunnellut keskusteluja ja hän on kauhuissaan. Hoitaja kysyy, mikä miehellä on hätänä. Mies vastaa: "Minä olen SevenUp:lla pullottajana!"

Ihmisenä Jumalan maailmassa

Pepsodent
Kuolemaantuomittua raahataan kohti tuomion toteutuspaikkaa. Kun perille on päästy, tuomitulta kysytään hänen viimeistä toivomustaan. Tuomittu vastaa: "Haluan Pepsodent-hammastahnatuubin." Tuubi toimitetaan hänelle, ja hän levittää sitä runsaasti otsaansa. Tämän jälkeen hän ilmoittaa olevansa valmis tuomioon. Muut poistuvat, paikalle jäävät vain teloittaja ja tuomittu. Teloittaja ampuu laukauksen tuomitun otsaan, ja tämä kaatuu maahan. Ampuja poistuu. Hetken kuluttua tuomittu nousee ylös, nostaa hammastahnatuubin näkyville ja toteaa: "Pepsodent ehkäisee reikiintymistä."

Pitkän iän salaisuus
Sketsi sopii parhaiten päivään, jolloin on käsitelty päihteitä
Henkilöt: Toimittaja, 3 pirteää mummoa, todella huonokuntoinen mies (henkilöiden nimet voi muuttaa)
Toimittaja mikrofoni kädessään: "Hyvät radion kuuntelijat, olen saapunut palvelukeskukseen ja saanut muutaman vanhuksen haastateltavakseni. Puhumme tänään siitä, mikä on pitkän iän salaisuus. Täällä vanhukset ovat kyllä todella pirteitä. Kysynpä talon vanhimmalta asukkaalta muutaman kysymyksen. (tauko) Hei, mikäs teidän nimenne on?"
Mummo 1: "Mie olen Hilda."
Toimittaja: "Jaaha. Kuinkahan vanha Hilda mahtaa olla?"
Mummo 1: "Ikkää on kertynny 102 vuotta, huhtikuussa justiinsa täytin."
Toimittaja: "Onpa kunnioitettava ikä. Mikäs mielestänne on teidän pitkän ikänne salaisuus?"
Mummo 1: "Noo, eiköhän se ole tuo liikunta. Keppijumppaa ja vesijuoksua mie harrastan nyttenkin useamman kerran viikossa. Aina mie olen ulkona viihtynyt, liikunta tekee hyvää."
Toimittaja: "Hyvältä kuulostaa, kiitos, Hilda. Siirrytään seuraavan haastateltavan luo. Hei, mikäs se teidän nimenne on, ja kuinka vanha olette?"
Mummo 2: "Mää oon Aili, 97-vuotias."
Toimittaja: "No, Aili, mikäs on teidän pitkän ikänne salaisuus?"
Mummo 2: "Kaipa se on tuo ruokavalio. Kesäisin ja syksyisin mää oon keränny marjoja ja niitä ja hetelmiä syöny ahkerasti talvellakin. Nykyään hössötetään kaikista vitamiineista ja pillereistä, mutta kyllä kaiken tarpeellisen saa ihan luonnosta, mää sen tiedän."
Toimittaja: "Niinpä. Kiitos, Aili. Kukahan meillä istuu täällä seuraavana? Ja paljonkos teillä on ikää kertynyt?"
Mummo 3: "Leenahan se minä oon. 92 vuotta on ikää."
Toimittaja: "Mikäs, Leena, on teidän pitkän ikänne salaisuus?"
Mummo 3: "Se taitaa olla minun oma ukko-kulta. Se on minun rinnalla kulkenut jo melkein 70 vuotta. Ilot ja surut on yhdessä jaettu, ei oo mitään tarvinu yksin murehtia. Ja kyllä se halaus päivässä pitää lääkärin loitolla, sitä mieltä minä oon."
Toimittaja: "Kiitos, Leena. Niin, kuulijat, täältä on tullut hyviä vinkkejä pitkään elämään: liikunta, ruoka suoraan luonnosta ja oma rakas. No, vielä yksi haastateltava meillä on. Hei, kukas sinä olet?"
Mies: "Masa."
Toimittaja: "Ahaa.. No, Masa, mikäs teidän elämässänne on ollut tärkeätä?"
Mies: "No, viinaa ja tupakkaa on kulunut. Monissa juhlissa olen kiertänyt. Kaksi kertaa olen ollut avioliitossakin."
Toimittaja hieman hämillään: "Jaaha-jaaha.. No tuota, Masa, paljonkos teillä olikaan ikää?"
Mies: "32 vuotta."

Pyhä Henki, seurakunta, usko, rukous

Taivaan portilla
Pappi tulee taivaan portille ja meinaa vaan painella sisään. Portilla seisova Pietari estelee sanoen "Katsotaan ensin löytyykö nimi kirjasta". Pappi kertoo nimensä. Pietari ei löydä papin nimeä listasta. Paikalle saapuu bussikuski Möttönen, ja Pietari toivottaa hänet tervetulleeksi ja ohjaa sisään. Pappi ihmettelee miksi bussikuski pääsee taivaaseen noin vain ja hänen nimeään ei löydy listasta. Pietari vastaa: "Asia on sillä lailla, että kun te saarnaatte, kaikki nukkuvat, mutta kun Möttönen ajaa bussia, niin kaikki rukoilevat!"

Moses and the burning bush
Henkilöt: Saarnaaja (kursivoitu teksti) ja tulkki (tavallinen teksti).
Tulkki kertoo, että rippikouluun on saapunut englantia puhuva saarnaaja, joka aikoo kertoa jotakin Jumalasta. Saarnaaja saapuu paikalle ja alkaa puhua. Tulkki kääntää puhetta "parhaan taitonsa mukaan". Saarnaajan on puhuttava mahdollisimman selkeästi.

There was a day when Moses was in a desert.
Yhtenä päivänä Mooses oli kauttaaltaan jälkiruoassa.

He was taking care of the lambs.
Hän... otti vaihteistosta lamput.
Suddenly he saw a bush.
Presidentti syytti häntä siitä.
Moses was very afraid.
Mooses oli tosi Alfred.
Though the bush was flaming, it didn´t burn down.
Presidentin syytöksistä huolimatta hän ei polttanut päreitään – tiedättehän, burn-out.
He came to the bush.
Presidentti pelasi likaista peliä.
He heard some words.
Hän satutti joitakin miekallaan.
Someone called him by name.
Puhelin... siis nimi... ostaa... Puhelinmyyjä yritti saada häntä ostamaan uuden nimen.
It was the God´s voice.
Siitä syntyi ihan hyvä meteli.
He told Moses to take His chosen people out of Egypt and to their Promised Land, Israel.
Jaahas, nyt en saanut ihan selvää, mutta Lähi-idän kriisien katsotaan kai saaneen alkunsa näistä tapahtumista.
And so Moses did.
Ja niin Mooses teki.
He went through the desert with his people.
Jälkiruoan märkä totuus paljastui ihmisille.
And they discovered the Promised Land.
Ja he peittelivät Rooman maan.
Why don´t you do the same?
Etkö yhtään häpeä?
Follow the Lord´s advice.
Noudata Jumalan ohjeita.
He knows what´s really best for you.
Hänen kanssaan olet varsinainen peto.

<u>Kivien paikat</u>
Kolme uskovaista istuu veneessä. Yksi lukee Raamatusta Psalmin 23 neljättä jaetta: "Vaikka minä kulkisin pimeässä laaksossa, en pelkäisi mitään pahaa, sillä sinä olet minun kanssani. Sinä suojelet minua kädelläsi, johdatat paimensauvallasi." Kaksi muuta soutavat samalla. Yht'äkkiä Raamattua lukenut pudottaa kirjan ja huomaa veneessä reiän. Myös molemmat soutajista huomaavat lisää reikiä. Raamattua lukenut kaappaa Raamatun mukaansa ja huutaen: "Mähän en tänne jää", ja hyppii rantaan. Toinen soutajista nousee, tekee ristinmerkin ja hyppii edellisen perään. Kolmas jää veneeseen ja näyttää hätääntyneeltä. Rannalla olevat kannustavat viimeistäkin tulemaan rantaan. Viimeinen nousee, tekee ristinmerkin mutta putoaa ja hukkuu. Rannalla olevat painavat päänsä ja laittavat kädet ristiin. Toinen sanoo "Veljemme/Sisaremme usko oli vahva, mutta hän ei tiennyt kivien paikkoja..."

Jatkikset eli jatkosketsit, joita voidaan esittää useana päivänä

<u>Vettä, vettä</u>
Lavalla on vesilasi. Yksi isonen kävelee janoisena kohti vesilasia huutaen: "Vettä, vettä!". Hän kuitenkin lyyhistyy alkumatkasta. Toinen isonen seuraa ensimmäistä. Eleet ja repliikit ovat samat. Hän jaksaa hieman edellistä pidemmälle ennen voimiensa loppumista. Tämä toistuu vielä pari kertaa. Viimeinen isonen tulee muiden jälkeen, kaivaten hänkin vettä. Isonen pääsee vesilasin luo ja pysähtyy. Hän kaivaa taskustaan kamman ja kampaa hiuksensa taakse.

Sketsiä voi esittää jatkosketsinä useampana iltana. Muita ideoita viimeiselle isoselle ovat esimerkiksi: isonen harjaa hampaansa, kurlaa vedellä, laittaa kukkia lasiin, juo vettä mutta sylkäisee sen pois sanoen: "Yök, se on lämmintä!", kaataa vesilasin vahingossa.

Jalkojen pesu
Tämä on jatkosketsi, johon tarvitaan joka ilta sama isonen. Voidaan toteuttaa esimerkiksi laulun aikana. Sketsissä lavalla olisi hyvä olla jonkinlainen näköeste.
Isonen tulee lavalle vesivadin ja pyyhkeen kanssa. Hän astuu vatiin ja pesee jalkansa. Isonen nousee vadista, laittaa vadin luonnollisesti näköesteen taakse ja kuivaa jalkansa. Tämän jälkeen hän ottaa vadin, ja kaataa siinä olevan veden pois (ovesta/ikkunasta/ulkona ollessa suoraan maahan). Tämä toistuu joka ilta.

Viimeisenä iltana näköesteen takana on oltava toinen samanlainen vati, jossa on paperipäällysteisiä karkkeja. Kun isonen on pessyt jalkansa vesivadissa ja kuivannut ne, sekä laittanut vadin näköesteen taakse, hän ottaakin karkkivadin näköesteen takaa. Isonen heittää karkit yleisöön. Yleisö luulee tietenkin, että heitä heitetään vedellä. Heittoa olisi hyvä harjoitella, mutta varmuuden vuoksi heiton jälkeen kannattaa laittaa karkkipussit kiertämään yleisöön, jotta jokainen saa varmasti karkin.

Kolme cowboyta
Henkilöt: 3 Cowboyta
Taustalla soi Bonanza-teema. Sitä soitetaan pätkä, jonka jälkeen pidetään tauko yhdelle repliikille, ja taas soitetaan musiikkia pätkä.

Kolme cowboyta ratsastaa lavalle.
Cowboy 1 kysyy Cowboy 3:lta: ”Paljonko on 1 + 1?”
Cowboy 3: ”Viisi.”
Cowboy 1 ampuu Cowboy 3:sen.
Cowboy 2 sanoo Cowboy 1:lle: ”Ammuit miehen.
Cowboy 1: ”Niin tein.”
Cowboy 2: ”Miksi?”
Cowboy 1: ”Hän tiesi liikaa.”
Cowboyt ratsastavat pois.

Variaatioita:

Cowboy 1 ampuu Cowboy 3:sen.
Cowboy 2: “Ammuit miehen.”
Cowboy 1: ”Niin tein.”
Cowboy 2: ”Miksi?”
Cowboy 1 kaivaa Tupla-patukan taskustaan näyttäen sitä yleisölle sanoen: ”Koska Tuplasta riittää vain kahdelle.”

Cowboy 1 ampuu Cowboy 3:sen.
Cowboy 2: “Ammuit miehen.”
Cowboy 1: “Niin tein.”
Cowboy 2: “Miksi?”
Cowboy 1: “Koska hän oli kolmas pyörä.”

Cowboy 1 kysyy Cowboy 3:lta: ”Onko sinulla ruuvimeisseliä?”
Cowboy 3: ”On.”
Cowboy 1 ampuu Cowboy 3:sen.
Cowboy 2: “Ammuit miehen.”
Cowboy 1: “Niin tein.”
Cowboy 2: “Miksi?”
Cowboy 1: “Hän olisi voinut kiristää minua.”

Cowboy 1 ampuu Cowboy 3:sen.
Cowboy 2: ”Ammuit miehen.”
Cowboy 1: ”Niin tein.”
Cowboy 2: ”Miksi?”

Cowboy 1: "Koska tämä on huono sketsi."

Cowboy 1 ei ammu Cowboy 3:sta.
Cowboy 2: "Et ampunut miestä."
Cowboy 1: "En niin."
Cowboy 2: "Miksi?"
Cowboy 1: "Koska Jeesus kuoli meidän kaikkien puolesta."

Telepatialaatikko
Fläppitaululle piirretään suuri 3x3 -ruudukko. Yksi isosista kertoo osaavansa lukea ajatuksia, ja tietävänsä, minkä ruudun ryhmä valitsee. Hän menee tilan ulkopuolelle, ja muu ryhmä valitsee jonkun yhdeksästä ruudusta. "Ajatustenlukija" pyydetään takaisin Yksi isonen osoittaa ruutuja vuorotellen kysyen: "Onko se tämä?" Ajatustenlukija vastaa myöntävästi tai kieltävästi. Merkki valitusta ruudusta on se, että leikin vetäjä osoittaa ruudusta vastaavaa kohtaa, missä ruutu on ruudukossa. Eli, jos valittu ruutu on vasemmassa yläkulmassa, tulee leikin vetäjän sen kohdalla osoittaa ruudun vasenta ylänurkkaa. Osoittajan on oltava muissa ruuduissa tarkkana, ettei hän anna väärää merkkiä. Ajatustenlukija voi arvata esimerkiksi yhden ruudun yhdessä iltaohjelmassa. Välipäiviä voidaan pitää. Rekvisiitta ja valaistus ovat tärkeitä.

Muut sketsit

Tuhannesti terveisiä
Muutama isonen käy lattialle nukkumaan. Yhden puhelin soi, ja hän juttelee hetken äitinsä kanssa, kertoen kuulumisiaan. Puhelun lopetettuaan hän kömpii vaivalloisesti muiden yli ja käy herättämässä siskonsa kertoen tälle äidiltä terveisiä. Palattuaan omalle paikalleen hän kiipeää uudestaan siskon luo kertomaan äidiltä terveisiä. Sama toistuu muutaman kerran, jonka jälkeen sisko kommentoi kiukkuisena, että toinen kertoi jo terveiset äidiltä. Viestin tuoja sanoo, että äiti lähettikin tuhannesti terveisiä.

Virtahevonpelätin
Yksi isonen haahuilee lavalla. Hänellä on kädessään vekotin, johon on kiinnitetty kaikkea mahdollista kengännauhoista silmälaseihin ja helistimiin. Toinen tulee paikalle ja utelee, mikä vekotin on.
Henkilö 1 vastaa: "Etkö näe, se on virtahevonpelätin.
Henkilö 2 toteaa: "Mutta eihän täällä ole virtahepoja..."
Henkilö 1: "Siinäs näet, se toimii!!"

Paljonko kello on?
Turisti on saapunut kaupunkiin, eikä hänellä ole yösijaa. Hän löytää itselleen ilmaislehden peitoksi ja käy puistonpenkille nukkumaan. Ohikulkija herättää hänet ja kysyy kellon aikaa. Turisti vastaa, ettei tiedä. Hetken päästä toinen ohikulkija kysyy häneltä, paljonko kello on. Turisti vastaa ärtyneesti, ettei hän tiedä, eikä häntä kiinnosta, koska hän yrittää nukkua. Kyselyistä ärsyyntyneenä turisti kirjoittaa peittonaan käyttämäänsä sanomalehteen: "En tiedä, paljonko kello on." Tämän jälkeen hän jatkaa uniaan. Hetken päästä tulee ohikulkija, joka kummastelee lappua, katsoo kelloaan, herättää turistin ja sanoo tälle senhetkisen kellon ajan.

Paloauto kadoksissa
Henkilöt: Palomies, palopäällikkö, kauppias
Palomies tulee juosten palopäällikön luo ja sanoo: "Palasin paloautolla onnettomuuspaikalta. Kävin pikaisesti kaupungilla, enkä muista enää, mihin jätin paloauton."
Palopäällikkö moittii palomiestä ja käskee tämän etsimään autoa.
Palomies lähtee paikalta.
Palopäällikkö toteaa, että hänen on lähdettävä palomiehen perään, jotta auto voisi löytyä. Hän jää pukemaan takkia yllen.
Palomies kohtaa kauppiaan, joka on selvästikin hukannut jotakin. Palomies kysyy kauppiaalta tilanteesta.
Kauppias vastaa: "Olen kadottanut avaimeni. Jätän sen aina tuon ovimaton alle, mutta nyt ne eivät ole siellä."

Palopäällikkö saapuu juuri kaupan viereen.
Palomies kyyristyy ja nostaa ovimattoa sanoen: "Ei, se ei kyllä ole täällä."

Valikoiva kuulo
Henkilöt: Äiti, pikku-Sami, Samin kavereita
Sami on ulkona pelaamassa kavereidensa kanssa.
Äiti huutaa parvekkeelta: "Sami!"
Äiti ei saa vastausta. Hän huutaa kovempaa uudestaan. Kolmannella kerralla hän karjaisee: "Saaamiiii!!" Tämän jälkeen hän palaa sisälle.
Hetken päästä Sami tulee sisälle. Äiti on kiukkuinen ja kysyy, miksei poika tullut sisään heti kun hän huusi.
Sami vastaa: "Mie kuulin vasta sen kun sie huusit kolmannen kerran."

Bussissa
Henkilöt: Mummo, kaksi nuorta miestä, muita matkustajia
Miehet istuvat täydessä bussissa. Voivat jutella siitä, kuinka siihen aikaan päivästä bussit ovat aina täynnä.
Mummo astuu sisään bussiin ja pysähtyy miesten penkkien kohdalle. Hän pyytää: "Voisikohan nuori mies nousta ylös?"
Toinen miehistä sanoo toiselle: "Älä vaan nouse. Mä tiedän tän jujun. Kun sä nouset, se istuu siihen sun paikalle!"

Tärkeä työpaikka
Henkilöt: Kertoja, Joonatan, pomo, hammaslääkäri
Kertoja: Joonatan on saanut uuden työn. Sellaista hän onkin tarvinnut, sillä hän on ollut jo jonkin aikaa työttömänä. Joonatan on innoissaan, koska nyt hän voi itse maksaa vuokransa ja ostaa itselleen auton. Pari ensimmäistä työviikkoa ovat sujuneet hyvin. Seuraava viikko on kuitenkin aamu-uniselle Joonatanille vaikeampi, koska aamuvuoro alkaa jo kuudelta. Joonatan on myöhästynyt töistä jo muutamana aamuna tällä viikolla.
Joonatan rientää töihin ja pyytää pomoltaan anteeksi, että on taas myöhässä. Herätyskello ei soittanut.
Pomo: "Sinun koneesi on seissyt jo tunnin ylimääräistä, ja siitä on aiheutunut tehtaalle ylimääräisiä kuluja. Jos myöhästyt vielä kerrankin, saat potkut."
Kertoja: Joonatan menee työpäivän jälkeen surullisena kotiin. Hän ostaa matkalla itselleen monta herätyskelloa, jotka hän virittelee soimaan eri puolille kotiaan. Seuraavana aamuna hän herää kuitenkin taas myöhässä.
Joonatan: "Voi ei, nyt menetin työpaikkani. En saanut olla enää myöhässä, mutta olen jo taas myöhässä. Mikähän olisi tarpeeksi hyvä syy myöhästymiseen..? Nyt keksin! Jos pomo näkee, että olen ollut hammaslääkärissä, hän ei voi erottaa minua! Yhden hampaan menettäminen ei ole niin iso asia työpaikan menettämisen rinnalla."
Kertoja: "Joonatanin naapurissa on hammaslääkäri, jonka vastaanotolle Joonatan juoksee."
Hammaslääkäri: "Mikäs Joonatania vaivaa?"
Joonatan: "Älä kysele mitään, vedä minulta yksi hammas irti."
Kertoja: "Hammaslääkäri ihmettelee Joonatanin toivetta, koska tämän hampaissa ei ole mitään vikaa. Hän kuitenkin irrottaa hampaan."
Joonatan: "Kiitos todella, todella paljon! Paljonko olen sinulle velkaa?"
Hammaslääkäri: "Hmm, hampaanpoisto maksaa 50 euroa. Mutta koska tänään on lauantai, hinta on kaksinkertainen, eli 100 euroa."
Joonatan: "Mitä? La-lauantai? Onko tänään lauantai? Sehän on vapaapäivä." Joonatan pyörtyy.

Kestääkö silta?
Henkilö 1: "Kestääkö silta?"
Henkilö 2: "Kyllä kestää."
Henkilö 1: "Kiitos."
Henkilö 2: "Eipä kestä."

Henkilö 1: "Siis kestääkö se silta?"
Henkilö 2: "Kestää kestää."
Henkilö 1: "Kiitos."
Henkilö 2: "Ei kestä."

Keskustelua voidaan jatkaa niin kauan kuin yleisöllä on hauskaa.

Elokuvissa
Kaksi henkilöä menee elokuvateatteriin katsomaan toimintaelokuvaa. Henkilö 1 sanoo: "Tarjoan sinulle kokiksen, jos leffan pahis ei yllätä Bondia leffan aikana kertaakaan." Henkilö 2 vastaa: "Se sopii."
Elokuvista palatessaan kaverukset keskustelevat. Henkilö 1 toteaa: "Olet minulle kokiksen velkaa. Minun täytyy kuitenkin paljastaa sinulle yksi juttu. Kävin katsomassa tämän elokuvan jo viime viikolla, ja tiesin, että pahis yllättää Bondin, parikin kertaa." Henkilö 2 vastaa: "Ei se haittaa. Minäkin olen nähnyt tämän elokuvan jo. Minä vain oletin, että Bond olisi ollut tällä kertaa viisaampi."

Ugh!
Kolme henkilöä istuu ringissä tai vierekkäin "keskustelemassa". Jokainen sanoo vuorollaan: "Ugh!" Tätä jatkuu muutaman kierroksen ajan, kunnes yksi sanoo: "Ugh, ugh!". Muut toteavat yhteen ääneen närkästyneesti: "Älä vaihda puheenaihetta!"

Mustikanlaskenta
Ä= Äiti P= Poika
Äiti tulee kotiin ja huomaa kauhukseen, että hänen pieni poikansa on keittiön pöydällä ja tiputtelee pakastemustikoita rasiasta pöydälle.
Ä: "No voi hyvä tavaton Erkki, mitä sinä oikein teet?!"
P: "Lasken mustikoita."
Ä: "Minkä takia, eihän siinä ole mitään järkeä?"
P: "Mutta kun sä olet kirjoittanut purkin kanteen 2013 mustikkaa."

Joko nyt?
Isosia istuu penkeillä vierekkäin jalat ristissä. Kaikkien jalkojen tulee olla samoin päin ristissä, eli esim. vasen jalka oikean päällä. Toisesta päästä riviä yksi isonen aloittaa ja kysyy vieressä istuvalta: "Joko nyt?" Tämä kysyy hänen vieressään olevalta saman ja näin kysymys kulkee toiseen päähän riviä, jossa istuva vastaa "Ei vielä". Viesti kulkee uudestaan ensimmäiselle kysyjälle. Hetken kuluttua ensimmäinen kysyy uudestaan samaa, ja saa jälleen vastauksen "Ei vielä". Lopulta ensimmäinen kysyy jo kyllästyneellä äänellä: "Joko nyt?", ja saa viimeiseltä vastaukseksi: "Nyt!". Silloin kaikki vaihtavat jalat toisin päin ristiin, eli esim. oikea jalka vasemman päälle. Vaihto kannattaa tehdä suurieleisesti, jotta vitsi ymmärretään.

Ongintavinkit
Poika istuu ongella. Ohikulkija kysyy, mitä tällä on syöttinä. Poika vastaa: "Kastemato." Ohikulkija sanoo: "Ei, eivät kalat kastematoihin tartu. Sinun täytyy etsiä ruohikosta paksuja toukkia, niistä etenkin isot kalat tykkäävät." Poika etsii toukan, kiinnittää sen koukkuun ja jatkaa onkimista. Toinen ohikulkija kysyy pojan syötistä. Poika vastaa koukussa olevan paksun toukan. Ohikulkija sanoo kalan syövän mielellään leipää tai pullaa. Poika kaivaa eväskoristaan palan pullaa ja pujottaa sen ongenkoukkuun. Hetken kuluttua seuraava ohikulkija on kiinnostunut pojan syötistä. Poika kertoo laittaneensa koukkuun pullanpalan. Ohikulkija kertoo pitkien kastematojen olevan syöteistä parhaimpia. Poika nostaa ongen vedestä ja ujuttaa koukkuun jotakin. Kun onginta jatkuu, pojan isä tulee kysymään, kuinka kalastus sujuu. Hän kysyy, mitä pojalla on koukussa syöttinä. Poika vastaa: "Laitoin koukkuun euron kolikon, niin kala voi itse käydä ostamassa, mitä se sitten haluaakin.

Mummon kirkkomatka

Mummo on kävelemässä sunnuntai-aamuna kirkkoon. Matkalla on todella kova vastatuuli, ja mummon matka on raskas. Hän pohtii luovuttavansa, mutta jatkaa päättäväisesti matkaansa. Lopulta hän pääsee kirkkoon ja istuu penkkiin. Penkissä hän rukoilee: "Herra, anna tuulen kääntyä." Rukouksen pyyntö toteutuu, ja mummo kävelee kirkosta kotiinkin kovassa vastatuulessa.

Kirje Ouluun

Nainen seisoo kirjekuoren kanssa postilaatikoilla. Posteljooni saapuu paikalle. Nainen kyselee 1.- ja 2.-luokan postilaatikoiden eroista. Posteljooni kertoo, että 1.-luokan kirje on viimeistään ylihuomenna perillä missä vain Suomessa, 2.-luokan kirjeellä voi mennä päivän verran pidempään. Nainen kysyy: "Eli jos laitan kirjeeni nyt 1.-luokan postilaatikkoon, se on viimeistään ylihuomenna vaikka Oulussa?" "Kyllä, juuri näin", posteljooni vastaa ja lähtee pois. Nainen kummastelee: "Hassua, kun kirjeeni osoite on Porissa."

SYVIKSET

Syvälliset näytelmät, eli syvikset, ovat sanomallisia näytelmiä iltaohjelman loppuun. Juontajan on hyvä kertoa, kun on illan syviksen vuoro. Samalla juontaja kehottaa rippikoululaisia rauhoittumaan ja keskittymään. Ennen syvistä on hyvä laulaa jokin rauhoittava laulu, joka johdattelee syviksen aiheeseen. .Syvikset tulee harjoitella hyvin. Hahmoihin kannattaa panostaa. Ei haittaa, jos jokin syviksissä naurattaa yleisöä, mutta turhaa hauskuuttamista kannattaa välittää, jotta ajatuksen pysyvät syviksen tarkoituksessa. Pantomiimi-syviksien taustalle voi laittaa jonkin rauhallisen kappaleen soimaan. Kannattaa huomioida, ettei yksi isonen ole kaikissa näytelmissä Jeesuksen roolissa, jottei hän profiloidu leirillä sen mukaan. Näiden näytelmien kautta sinä saat opettaa. Sinä itsekin voit oppia syvisten kautta jotakin, esimerkiksi Jumalasta.

Syvisten loppuun on kirjoitettu muutama ajatus siitä, mistä näytelmä kertoi. Joku isonen, esimerkiksi näytelmän päähenkilö, voi näytelmän lopuksi sanoa muutaman sanan näytelmän ideasta, jos koette sen tarpeelliseksi. Usein syvisten kaltaiset näytelmät herättävät nuorissa paljon ajatuksia ja tunteita, eikä niitä välttämättä tarvitse selittää. Valmiiksi kirjoitettuja vinkkejä saa käyttää, mutta ne eivät tietenkään ole pakollisia. Kertojan kannattaa muotoilla asiat niin, että ne ovat hänen suuhunsa sopivia. Syviksen aiheesta voi pitää myös iltahartauden. Syviksen jälkeen kannattaa ottaa jokin rauhallinen laulu, jolloin rippikoululaisella on aikaa miettiä syvistä ja sen sanomaa.

Luominen

Nurja luomiskertomus

Henkilöt: 7 lukijaa (L1-7)
Tarvikkeet: 7 kynttilää, tulitikut, vähintään yksi Raamattu

Lukijat seisovat rivissä. Reunimmainen aloittaa sytyttämällä kynttilänsä ja lukemalla pätkän luomiskertomuksesta. Seuraava tekee samoin jne. Kun kaikki ovat lukeneet osansa, ensimmäinen aloittaa uudestaan lukien pätkän tuhoamiskertomuksesta ja sammuttaen sen jälkeen kynttilänsä. Muut toistavat perässä. Lopuksi lukijat seisovat pimeässä. Tekstit luetaan rauhallisesti, jotta kuulija ehtii miettiä kuulemaansa.

L1: 1. Moos. 1:1–5.

L2: 1. Moos. 1:6–8.

L3: 1. Moos. 1:9–13.

L4: 1. Moos. 1:14–19.

L5: 1. Moos. 1:20–23.

L6: 1. Moos. 1:24–31.

L7: 1. Moos. 2:1–4.

L1: Kuten kuulimme, alussa Jumala loi taivaan ja maan. Mutta monien vuosimiljoonien kuluttua oli ihminen lopulta kyllin viisas. Ihminen sanoi: "Kuka täällä puhuu Jumalasta? Minä otan tulevaisuuden omiin käsiini." Hän teki niin, ja siitä alkoivat maapallon viimeiset seitsemän päivää.

Ensimmäisen päivän aamuna ihminen päätti olla vapaa ja hyvä, pyrkiä kauneuteen ja onneen. Hän ei halunnut olla enää Jumalan kuva, vaan vain ihminen. Koska ihmisen täytyi kuitenkin uskoa johonkin, uskoi hän vapauteen ja onneen, rahaan ja menestykseen, suunnitteluun ja omaan turvaansa. Sillä turvallisuutensa takeeksi hän oli varustanut maan jalkojensa alla raketein ja ydinkärjin.

L2: Toisena päivänä kuolivat kalat teollisuusvesistöissä, linnut hyönteisten tuhoksi tarkoitettuun kemialliseen valmisteeseen, jänikset kadun lyijypilviin, sylikoirat punaiseen makkaraväriin, sillit meren öljyyn ja merenpohjan jätteisiin.

L3: Kolmantena päivänä kuihtui ruoho maassa ja lehdet puissa, sammal katoilla ja kukat puutarhoissa. Sillä ihminen sääti säät itse, ja jakoi sateen tarkan suunnitellusti. Tuli vain pieni virhe mittariin, joka jakoi sateen. Kun ihmiset huomasivat virheen, makasivat laivat kauniin Reinin kuivassa uomassa.

L:4 Neljäntenä päivänä tuhoutui viisi miljardia ihmistä kuudesta, toiset tauteihin, joita ihminen oli viljellyt, sillä yksi oli unohtanut sulkea säiliöt, jotka olivat seuraavaa sotaa varten valmiina. Ja heidän lääkkeensä osoittautuivat tehottomiksi. Niiden oli täytynyt jo liian kauan auttaa ihovoiteissa ja harmillisissa pikkuvaivoissa. Toiset kuolivat nälkään, koska jotkut olivat kätkeneen viljasäiliöiden avaimen. Ja he kirosivat Jumalan, joka toki oli heille onnen velkaa. Tuo rakas Jumala!

L5: Viidentenä päivänä painoivat eloonjääneet punaista nappia, sillä he tunsivat itsensä uhatuiksi. Tuli verhosi maapallon, vuoret paloivat, meret haihtuivat, ja betonirauniot seisoivat kaupungeissa mustina ja sauhuten. Enkelit katsoivat taivaasta, kuinka sininen planeetta muuttui punaiseksi, sitten likaisen ruskeaksi, ja lopulta tuhkanharmaaksi. Enkelit keskeyttivät laulunsa kymmeneksi minuutiksi.

L6: Kuudentena päivänä tuli pimeys. Pöly ja tuhka peittivät auringon, kuun ja tähdet. Viimeinen keittiötorakka, joka oli elänyt rakettibunkkerissa, kuoli liialliseen lämpöön, joka ei tuntunut siitä lainkaan hyvältä.

L7: Seitsemäntenä päivänä oli rauha. Vihdoin maa oli autio ja tyhjä ja oli pimeää. Kuvaan maankuoreen oli halkeillut repeämiä ja rotkoja. Ihmisen henki harhaili kaaoksen yllä. Mutta syvällä alhaalla, helvetissä, kerrottiin tarinaa ihmisestä, joka otti tulevaisuuden omiin käsiinsä, ja nauru kajahti ylös enkeleiden kuoroihin.

- - -

Ihmisellä on vastuu luonnosta. Jumala antoi luonnon ihmiselle, mutta ihmisen pitäisi pitää siitä huolta. Jumala loi meille kauniin maailman. Hän loi kaiken hyväksi, ihmisenkin. Meidän pitäisi muistaa se jokapäiväisessä elämässämme.

<u>Kädet</u>

Henkilöt: A, B, Jeesus, kertoja
Tarvikkeet: Kukkia

Kertoja lukee kursivoidut tekstit rauhallisesti. Ei-kursivoidut kohdat kertovat, mitä näyttelijät tekevät. Kertoja lukee ensin tekstin, jonka jälkeen A ja B näyttelevät kohdan. Eleet saavat olla suuria, jotta ne näkyvät kaikille. Jokaisen kohtauksen jälkeen A ja B laskevat kätensä alas, jonka jälkeen kertoja lukee seuraavan kohdan.

Alkuasetelma: A ja B seisovat näyttämöllä vierekkäin, katse maahan. Jeesus seisoo taustalla selkä yleisöön päin.

Kädet
Lavalla seisovat nostavat kätensä koukkuun, kämmenet yleisöön päin.
Jumala antoi meille kädet.
A ja B ihmettelevät käsiään.
Kädet, joilla rakentaa.
A ja B ottavat "palikoita" maasta, ja rakentavat niillä yhdessä "tornia".

Kädet, joilla rakastaa.
Tarttuvat toisiaan käsistä ja katsovat toisiaan hymyillen silmiin.
Kädet, joilla auttaa.
A kaatuu, ja B ojentaa kätensä ja nostaa A:n ylös.
Kädet, joilla antaa.
A poimii maasta kukan ja ojentaa sen B:lle, joka ottaa sen vastaan hymyillen.
Kädet, joilla puolustaa.
A on peloissaan, ja B menee A:n eteen suojellakseen ja puolustaakseen tätä.

Mutta me olemme käyttäneet käsiämme väärin.

Kädet, jotka luotiin rakentamaan, tuhoavat nyt.
A rakentaa "palikoilla", B rikkoo "rakennelman" huitaisemalla sitä.
Kädet, jotka luotiin rakastamaan, vihaavat nyt.
A ojentaa kättään hymyillen, mutta B tönäisee sen pois ja kääntää selkänsä.
Kädet, jotka luotiin auttamaan, hylkäävät nyt.
A kaatuu, mutta B vain katsoo halveksuen, eikä auta.
Kädet, jotka luotiin antamaan, repivät nyt.
A poimii kukan ja ojentaa sen B:lle, joka repii sen ja heittää maahan.
Kädet, jotka luotiin puolustamaan, pettävät nyt.
A tulee pelokkaana etsimään turvaa B:n luota, mutta B tönäisee A:n maahan kaatuen samalla itsekin.

Jumala ojensi rakastavat kätensä itseään tuhoavalle maailmalle.
Hän lähetti oman Poikansa heille.
Jeesus kääntyy ja kävelee kohti maassa olevia henkilöitä.
Hän nosti ylös langenneen luomakunnan ja laittoi kätensä heidän ympärilleen.
Jeesus ojentaa kätensä A:lle ja B:lle nostaen heidät maasta. Jeesus laittaa kätensä heidän hartioilleen.
Mutta he ottivat hänet vangiksi ja löivät ristille.
A ja B ottavat Jeesusta käsistä kiinni, työntävät hänet seinää vastaan ja lyövät hänet ranteistaan kiinni "ristille".
He pilkkasivat häntä.
A ja B osoittelevat Jeesusta, nauravat tälle ja "sylkevät" hänen päälleen. Kääntyvät pois.

Jeesus kuoli, ja hänet haudattiin.
Mutta Jeesus ei jäänyt hautaan.
Hän nousi ylös ja elää.
Jeesus lähtee ristiltä kohti A:ta ja B:tä.
Tänään Hän kulkee keskuudessamme,
Naulojen lävistämät kädet ojennettuina,
odottaen, että joku tulee Hänen luokseen.
Jeesus ojentaa käsiään A:ta ja B:tä kohti, jotka katsovat Jeesusta ihmetellen.

- - -
Taivaan Isä on luonut maailman ja ihmisen hyviksi. Hän on antanut meille läheisiä, jottei meidän tarvitse olla yksin. Meidän tulee välittää lähimmäisistämme. Taivaan Isä lähetti Jeesuksen maailmaan. Jeesus opetti ihmisille, kuinka maan päällä tulisi elää.

Jumala: Isä

Tulva

Henkilöt: päähenkilö, 1-2 soutajaa, 1-2 moottoriveneilijää, 1-2 henkilöä helikopterissa, Pyhä Pietari, Jeesus/Jumalan ääni

Voidaan toteuttaa joko niin, että kertoja lukee kertomusta ja näyttelijät vain näyttelevät, tai mahdollisesti sanovat omat repliikkinsä, tai siten että näyttelijät puhuvat ja kertovat, mitä tapahtuu.

Kylään on tullut tulva. Kaikki ovat lähteneet sitä karkuun, mutta yksi hurskas mies istuu talonsa rappusilla ja odottaa, että Jumala pelastaa hänet. Soutuvene lähestyy häntä, ja sieltä huudetaan: "Vesi nousee koko ajan! Tule kyytiin!" Mies vastaa: "Ei kiitos, menkää vain. Kyllä Jumala minut pelastaa."

Vesi nousee, ja mies joutuu kiipeämään toisen parvekkeelle, jotta hän on turvassa. Pelastajat lähestyvät häntä moottoriveneellä ja huhuilevat häntä kyytiin. Mies vastaa, ettei tarvitse heitä, koska hän luottaa Jumalan pelastavan hänet. Pelastajat koettavat saada miehen mielen muuttumaan, mutta mies pitää lujasti vakaumuksestaan kiinni. Auttajat luovuttavat ja moottorivene katoaa horisonttiin.

Vesi nousee koko ajan, ja lopulta mies seisoo talonsa katolla, jottei vesi veisi häntä. Taivaalla lentää helikopteri, josta huudetaan miehelle: "Heitämme sinulle tikkaat, nouse tänne niitä pitkin." Mies ei ota tarjousta vastaan, vaan viittilöi, että Jumala kyllä pelastaa hänet.

Vesi tulvii enemmän ja enemmän, ja lopulta se vie miehen mukanaan. Mies hukkuu.

Mies on taivaan porteilla. Hän pyytää päästä Jumalan puheille. Hän kysyy Jumalalta, miksei tämä pelastanut häntä, vaikka hän on koko elämänsä uskonut Jumalaan ja tulvassakin antoi koko elämänsä Jumalan varaan. Jumala vastasi: "Minä halusin pelastaa sinut. Sen vuoksi lähetin ensin soutuveneen, sen jälkeen moottoriveneen, ja lopulta vielä helikopterinkin sinua auttamaan."

- - -

Jumala rakastaa ihmisiä, ja Hänellä on suunnitelmia meidän varallemme. Me emme välttämättä aina ymmärrä näitä suunnitelmia. Jumala voi käyttää meitä ihmisiä apunaan ja käsinään, ja toimia siten tavallisen arjen keskellä. Jumala johdattaa meitä. Hän johdattaa myös ihmisiä meidän ympärillämme.

Sokeat ja norsu

Henkilöt: Kertoja, joka kertoo kursivoidut tekstit. Neljä "sokeaa" näyttelijää, jotka selvittävät millainen norsu on. K= kertoja S1= sokea 1 S2= Sokea 2 S3=Sokea 3 ja S4= Sokea 4

K: Eräässä kylässä kaukana tältä, kaikki ihmiset olivat sokeita. He olivat tottuneet eloonsa ja kun kaikki olivat sokeita, kukaan ei kärsinyt asiantilasta. Eräänä päivänä lähelle kylää saapui Kuningas, jonka saattueen mukana kulki jotain erikoista: suurikokoinen norsu. Kylän asukkaat kuulivat tästä, ja neljä rohkeita lähtivät selvittämään millainen norsu on. Jokainen koski norsua eri kohdasta ja näin muodosti käsityksen norsusta.
Kylään palatessaan ensimmäinen sokea kertoi norsusta näin:

S1: Se muistuttaa suurta putkea, mutta on lämmin ja pehmeä!
K: Ensimmäinen oli koskenut norsun kärsää. Toinen sokea kertoi seuraavaa:
S2: Ei, siinä mitään putkea ollut. Se oli kuin suuri viuhka tai matto!
K Toinen oli koskenut norsun korvaa. Kolmas kertoi norsusta näin:

S3: Ei siinä ollut putkea tai viuhkamaisia osia! Minä tunnustelin sitä aivan läheltä; norsu on paksun pylvään tai tukin muotoinen!
K Kolmas oli koskenut norsun jalkaa. Neljäs kertoi oman versionsa
S4: En tuntenut putkia, suuria viuhkamaisia tai pylväsmäisiä osia. Minusta norsu on kuin valtava valtaistuin, joka on korkealla maanpinnan yläpuolella.
K: Neljäs oli koskenut norsun selkää. Jokainen sokea oli varma omasta käsityksestään millainen norsu on. Jokainen kertoi sen mitä oli norsusta kokenut.

- - -
Näin me puhumme myös Jumalasta. Jokainen tuntee Jumalasta vain osan, emme koskaan tiedä hänestä kaikkea. Hän on paljon suurempi kuin pystymme käsittämään.

Nuorallakävely

Henkilöt: Nuorallakävelijä, pieni lapsi, juontaja, yleisöä
Tarvikkeet/valmistelut: Köysi maassa "nuorana"

Paljon yleisöä on kerääntynyt katsomaan nuorallakävelijän suoritusta. Juontaja selittää ihmisille, mitä on tapahtumassa. Nuoralla kävelijä aikoo ylittää pauhaavan kosken. Koskessa veden voima on todella kova, ja veden pohjalla on teräviä kiviä. Jos koskeen putoaa, ei siitä voi selvitä hengissä. Yleisö on kauhuissaan. Joku yleisöstä sanoo, että hänen ystävänsä on käynyt katsomassa ohjelmanumeroa aiemmin.

Nuorallakävelijä venyttelee ja valmistautuu suoritukseen. Yleisö odottaa kauhuissaan. Nuorallakävelijä kysyy, haluaisiko joku yleisöstä ylittää kosken hänen kanssaan, hänen hartioillaan. Väkijoukko hiljenee: eihän kukaan halua lähteä leikkimään hengellään. Pieni lapsi huutaa yleisön joukosta: "Minä haluan!" Muuta katsovat tätä kummeksuen.

Nuorallakävelijä nostaa lapsen harteilleen ja nousee varovasti nuoralle. Kosken ylitys tapahtuu varman näköisesti, vaikka kaksikko välillä hieman huojuukin. Katsojat seuraavat tapahtumaa aivan hiljaa ja hengitystään pidättäen. Kaksikko pääsee kosken toiselle puolelle. Yleisö taputtaa ja hurraa.

Kun nuorallakävelijä ja lapsi pääsevät takaisin ihmisjoukon luo, juontaja kysyy lapselta: "Miten sinä uskalsit lähteä nuorallakävelijän mukaan? Eikä sinua pelottanut?"
Lapsi vastaa: "Tietenkään minua ei pelottanut. Nuorallakävelijähän on minun isäni!"

- - -
Vaikka meidän elämässämme tapahtuisi mitä, meidän ei tarvitse pelätä, koska meidän Taivaan Isämme on meidän kanssamme. Me voimme luottaa Jumalan rakkauteen ja varjeluun, koska Jumala on meidän Taivaan Isämme.

Oikea ja väärä

Tuoli

Henkilöt: Päähenkilö, urheilija, juoppo, joogaaja, uskova
Tarvikkeet: Tuoli (mielellään selkä- ja käsinojallinen), lappu, jonka toisella puolella lukee "Älä koske" ja toisella puolella "Synti", pullo sekä Raamattu

Taustalla soi jokin rauhallinen kappale, näytelmä näytellään pantomiimina

Alussa näyttämöllä on tuoli, jonka päällä on näkyvästi lappu, jossa lukee: "Älä koske". Päähenkilö tulee lavalle, kävelee huolettomasti ja saapuu tuolin luo. Sen huomatessaan hän ottaa lapun,

naureskelee sitä ja näyttää sitä yleisölle. Hän heittää lapun maahan niin, ettei se käänny. Päähenkilö katselee ympärilleen: näkeekö kukaan. Hän hipaisee tuolia. Mitään ei tapahdu. Hän koettaa tuolia uudestaan, ja katselee käsiään, kun mitään ei käy. Henkilö laittaa kätensä tuolin käsinojalle ja nojailee siihen. Hetken kuluttua hän on lähdössä, muttei pääsekään irti. Hän yrittää repiä kättään irti, mutta se ei irtoa. Tärkeää on, että repiminen tapahtuu niin, ettei tuoli kolistele paljoa. Henkilö hätääntyy.

Paikalle saapuu hölkkäjä, joka viittilöi päähenkilöä tulemaan kanssaan lenkille. Päähenkilö ei voi lähteä mukaan, ja yrittää näytellä olevansa väsynyt ja kieltäytyy lenkkiseurasta. Urheilija huomaa, että päähenkilö on kiinni tuolissa. Hän näyttää hauistaan päähenkilölle ja yrittää kiskoa tämän irti tuolista. Päähenkilö laittaa jalan tuolille, jotta saisi paremmin revittyä itseään irti. Päähenkilö ei irtoa, ja hölkkäjä luovuttaa ja jatkaa lenkkiään. Päähenkilö huomaa, että jalkakin jäi tuoliin kiinni.

Juoppo saapuu paikalle ja tarjoaa pullostaan myös päähenkilölle. Päähenkilö näyttää, että on kiinni tuolissa ja pyytää apua. Juoppo vain tarjoaa pulloa. Lopulta päähenkilö juo pullosta ja hänellä on hetken aikaa hauskaa. Sitten hän oksentaa. Juoppo turhautuu tähän ja lähtee, tönäisten päähenkilön istumaan tuolille. Päähenkilö on epätoivoinen, koska nyt hän on täysin jumissa penkissä.

Joogaaja tulee näyttämölle syvään hengitellen. Päähenkilö pyytää tältä apua. Joogaaja käy ristiistuntaan maahan ja kehottaa päähenkilöä samaan. Joogaaja laittaa etusormensa ja peukalonsa yhteen. Päähenkilö tekee samoin, nojaten kätensä tuolin käsinojiin. Joogaaja hengittää syvään, päähenkilö matkii tätä. Hetken päästä joogaaja nousee ylös ja kehottaa päähenkilöäkin nousemaan. Kun tämä ei kuitenkaan pääse tuolista ylös, joogaaja tuhahtaa ja lähtee pois. Päähenkilö riuhtoo itseään penkistä hetken, mutta purskahtaa sitten itkuun.

Uskova saapuu Raamattu kainalossaan. Hän koskettaa tuolissa istuvaa, joka pelästyy, ja koettaa esittää kaiken olevan hyvin. Uskova kuitenkin ymmärtää, mistä on kyse. Hän miettii hetken, ja avaa sitten Raamatun ja näyttää jotakin kohtaa päähenkilölle. Päähenkilö pudistaa päätään epäuskoisena. Uskova näyttää ristittyjä käsiä ja osoittaa taivasta, kehottaen tätä rukoilemaan. Uskova polvistuu rukoilemaan Raamattu sylissään. Päähenkilö katselee uskovan toimintaa hetken, katsoo pohtien taivaalle, ja painaa päänsä alas ristien kätensä ja hiljentyy rukoukseen. Vähän ajan kuluttua hän katsoo käsiään ja huomaa niiden irtoavan tuolista. Hän koputtaa uskovaa olalle, joka ei välitä, vaan jatkaa rukoustaan. Innoissaan päähenkilö nousee tuolista, ja näyttää uskovalle olevansa vapaa. Uskova nousee ylös, näyttää uudestaan raamatunkohtaa päähenkilölle, ja osoittaa taivasta ja päähenkilöä kuvaten: "Jumala rakastaa sinua". Päähenkilö riemuitsee. Uskova poimii maassa olevan lapun, ja näyttää sen toista puolta päähenkilölle siten, että yleisö näkee "Älä koske" -tekstin. Päähenkilö ottaa lapun ja näyttää yleisölle toista puolta, jossa lukee "Synti". Uskova antaa päähenkilölle Raamatun ja poistuu lavalta.

Musiikkia hiljennetään ja päähenkilö lukee rauhassa Raamatusta Joh.3:16:
"Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan Poikansa, jottei yksikään, joka häneen uskoo, joutuisi kadotukseen, vaan saisi iankaikkisen elämän."
Toinen sopiva raamatunkohta on 1.Joh.1:9:
"Jos me tunnustamme syntimme, niin Jumala, joka on uskollinen ja vanhurskas, antaa meille synnit anteeksi ja puhdistaa meidät kaikesta vääryydestä."
Päähenkilö poistuu paikalta. Musiikin annetaan soida vähän aikaa voimakkaammin.

- - -

Synti on Jumalan tahdon vastaisia tekoja. Se erottaa ihmisen Jumalasta. Monet synnit ovat meistä houkuttelevia. Jumala on antanut ihmiselle omatunnon, joka kertoo meille oikeasta ja väärästä. Rukouksessa me voimme kertoa Jumalalle pahat tekomme ja pyytää niitä anteeksi. Jumala rakastaa meitä ja Jeesuksen tähden me saamme syntimme anteeksi. Syntien anteeksisaaminen helpottaa ihmisen omaa oloa.

Risti on valttia

Henkilöt: Korttien jakaja, Ahneus, Laiskuus, Himo, Viha, Mässäily, Kateus, Ylpeys, kellon/triangelin soittaja
Tarvikkeet: Pöytä jonka ympärillä tuoli jokaiselle, korttipakka, kello/triangeli/muu vastaava, jotakin syötävää (sipsejä/popcorneja/tmv.)
Jokainen synti toteuttaa koko näytelmän ajan omaa luonnettaan. Laiskuus makaa tuolillaan, viha puhuu vihaisesti jne. Repliikkejä voi soveltaa, kunhan niistä tulee pointti esille. Kun hahmojen ei tarvitse olla liikkumatta, ryhmä "pelaa korttia", eli laittavat kortteja pöydälle jakajan kerätessä niitä pois ja antaen pelaajille uusia.

Kaikki istuvat pöydän ääressä. Jakaja on selkä yleisöön päin, korttipakka kädessään. Kello soi seitsemän kertaa. Valot syttyvät. Jakaja sanoo: "Kello on seitsemän, aloitetaan." Jakaja jakaa kaikille kortit.

Laiskuus: "Mitä me pelataan?"
Viha: "Tyhmä! Maijaa tietenkin!"

Kello lyö kerran. Kaikki pysähtyvät. Ahneus nousee ylös ja alkaa puhua: "Ihan mahtavaa, kun mä oon voitolla. Mä nautin tästä pelistä. Mä voitin eilenkin ja mä aion voittaa tänäänkin. Mä saan paljon rahaa, kun mä voitan. Mä haluan rahaa, mä haluan kaikkea, mä haluan enemmän!" Ahneus istuu tuolilleen ja kaikki jatkavat pelaamista normaalisti.

Kello lyö kerran, kaikki pysähtyvät. Laiskuus puhuu: "Mä en millään jaksais keskittyä. Mä haluaisin vaan nukkua. En mä jaksaia pelata, mut kun en mä millään jaksa siirtyäkään. Töitä mä olin menossa ettimään, mut mä vaan pysähdyin tähän. Mikään ei kiinnosta. Ei jaksais mitään." Kun Laiskuus lopettaa repliikkinsä, peli jatkuu.

Kello lyö kerran ja kaikki pysähtyvät. Himo nousee ja kiertelee ihmisiä heitä ihaillen. Hän unelmoi: "Nää kaikki pelaajat on niin ihania! Mä en oo keskittyny tähän peliinkään ollenkaan, kun mä vaan kattelen näitä kauniita naisia ja komeita miehiä. Mä ottasin näistä kenet vaan kotiini ens yöks. Onhan mulla oma tyttö-/poikaystäväkin, mutta ei se haittaa. Mä vaan haluan kaikkia!" Himon istahtaessa paikalleen peli jatkuu taas.

Kello lyö kerran, kaikki pysähtyvät. Viha nousee ylös ja huutaa: "Mä vihaan tätä peliä! Mä vihaan näitä ihmisiä! Toi yksikin on niin laiska, se ei oo noussut tosta tuolilta varmaan viikkoon. Ja toi yks on niin voitontahtonen. Mä en kestä! Mä vihaan kaikkia!" Viha istuu ja peli jatkuu.

Kello lyö kerran, kaikki pysähtyvät. Mässäily nousee ylös sanoen: "Onpa ihanaa kun täällä on näin hyvät tarjoilut. Niiden takia mä pelaamaan tulinkin. Niin hyviä sipsejä, just mun lemppareita. Mä voisinkin ottaa nää ihan tähän mun viereen, et mä saan syödä niitä yksin. Loput voisin viedä kotiin." Mässäily täyttää suunsa sipseillä ja istuu alas. Kaikki jatkavat pelaamista.

Kello lyö, kaikki henkilöt jäävät paikoilleen. Kateus nousee ylös ja kiertelee pöytää katsellen toisten kortteja, koruja jne. Hän haaveilee: "Mun kortit on niin huonot. Kaikilla muilla on niin paljon paremmat. Voi kun mullaki olis tollaset. Näillä muilla menee muutenkin niin paljon paremmin. Niillä on kivoja koruja ja vaatteita. Mäkin haluaisin sellasia." Kateus istuu ja peli jatkuu.

Kello lyö kerran ja kaikki pysähtyvät. Ylpeys nousee ylös katsellen muita nenänvarttaan pitkin. Hän sanoo: "Nää kaikki on ihan luusereita. Miksköhän mä pelaan näitten kanssa. Mä ansaitsisin paljon parempaa peliseuraa. Eikä mun kuuluis pelata mitään Maijaa, se on ihan lastenpeli. Oon mä kyl paljon näitä muita parempi." Ylpeys istuutuu ja kaikki jatkavat peliä.

Ahneus kysyy: "Mikä on valttia?" Jakaja näyttää valtin hänelle (kortti ei näy yleisöön), kaikki pysähtyvät. Ahneus nouse ylös pohtien: "Miten musta on tullut näin ahne? Ei mun tarvi aina saada

kaikkea itelleni. Ei omistaminen tee mua onnelliseksi. Paljon vähempikin riittäis. Mä voisin antaa osan mun paljosta omaisuudesta pois, sellasille, joilla ei oo paljoa." Ahneus poistuu ja peli jatkuu.

Laiskuus kysyy: "Mikä sitä valttia nyt oikein oli?" Jakaja näyttää tälle valtin, kaikki muut pysähtyvät. Laiskuus nousee sanoen päättäväisenä: "Ei tää elämä voi mennä näin. Miten musta on tullut näin laiska? Mähän en saa mitään aikaseksi. Mä lähen nyt lenkille, ja huomenna mä haen oikeesti niitä töitä. Pitäähän tää elämä saada raiteilleen." Laiskuus lähtee, ja peli jatkuu.

Himo kysyy flirttaillen: "Mikä on valttia?" Jakajan näyttäessä valttia muut pysähtyvät ja himo nousee ylös hämmästellen: "Mitä ihmettä mä ajattelin? Mä meinasin pettää mun tyttö-/poikaystävää. Eihän se oo oikein. Eikä se oo mikään syy, et mä himoitsen muita. Ja vaikka mulla ei olis kumppania, ei yhden yön suhteet silti oo oikein. Ne vaan vahingoittaa ihmisiä." Himo poistuu, muut jatkavat peliä.

Viha kysyy äkäisesti: "Mikä on valttia?" Jakaja näyttää valttia ja kaikki pysähtyvät. Viha nousee ja miettii: "Mun pitäis varmaan vähän miettiä, mitä mä ajattelen ja sanon ääneen. Vihaaminen tuntuu oikeesti pahalta, enkä mä edes haluaisi vihata ketään. Vaikka joku on erilainen kuin mä, ei mun tarvii sitä vihata. Mä meen pyytämään ihmisiltä anteeks mun pahoja sanoja." Viha lähtee ja muiden peli jatkuu.

Mässäily kysyy suu puolillaan: "Mikä on valttia?" Jakajan näytettyä valtin Mässäilylle muut jäävät paikoilleen ja Mässäily nousee. Hän katsoo sipsikulhoa inhoten ja sanoo: "Nyt riittää! En mä voi aina vaan syödä. Mähän en oo pitkään aikaan muuta ajatellutkaan kuin ruokaa ja herkkuja. Onhan syöminen ihan hauskaa, mutta ei se saa olla kaikki mun elämässä." Mässäily työntää sipsikulhon pöydän keskelle ja lähtee pois. Peli jatkuu.

Ylpeys kysyy: "Mikä on valttia?" Jakaja näyttää valtin hänelle. Ylpeys nousee ylös sanoen: "Enhän mä oo yhtään sen parempi kuin kukaan muukaan. Miten musta on tullut näin ylpeä? Nää pelikaveritkin oli oikeestaan ihan hyviä tyyppejä. Mut enhän mä nauttinu koko pelistä, kun mä vaan mietin omaa paremmuuttani. Ei tää toimi näin." Ylpeys lähtee pois.

Kun jakaja on yksin lavalla, hän nousee, kääntyy yleisöön päin näyttäen ristiässää, ja sanoo kuuluvasti: "Risti on valttia."

- - -

Ihmisillä on tapana tehdä asioita, jotka hän näkee itse hyviksi. Jumala tietää, mikä meille on hyvästä. Hän antoi Jeesuksen kuolemaan meidän puolestamme, jotta meidän syntimme annetaan anteeksi. Jumala ei halua, että ihminen tekee syntiä. Raamattu antaa meille ohjeita hyvään ja oikeanlaiseen elämään.

<u>Hyvä ja paha ihmisessä</u>

Henkilöt: Päähenkilö, Hyvä, Paha, Vartija, Vanhus, Pultsari
Tarvikkeet: muutama cd-levy, lompakko, paperirahoja

Hyvä ei saa olla varovainen, vaan hänen on oltava päättäväinen. Paha on luonteeltaan ja puheiltaan viekas. Hyvän ja Pahan välinen keskustelu on nopeatempoista, kun he antavat päähenkilölle neuvoja.

1.Kohtaus
Päähenkilö kävelee kaupan levyosastolla levyjä katsellen. Vartija seisoo sivummalla katsellen ympärilleen. Päähenkilö ottaa yhden levyn käteensä huudahtaen: "Vau! Tää on mun lempibändin uusin levy! Voi että, kun tää on niin kallis: 20 euroa." Hän kaivaa taskujaan ja toteaa: "Mulla ei oo kuin euro.."

Paha tulee päähenkilön toiselle puolelle sanoen: "Sinähän voit aivan hyvin varastaa sen levyn. 20 euroa ei merkitse tämän kaupan liikevaihdolle yhtään mitään. Eikä se sitä levy-yhtiötäkään haittaa, koska tota levyä on ostettu jo tuhansia kappaleita."

Hyvä tulee päähenkilön toiselle puolelle. Se sanoo päähenkilölle: "Ei tässä ole kyse rahasta. Varastaminen on väärin. Ei kenenkään toisen omaa saa ottaa. Miltä sinusta tuntuisi, jos joku varastasi sinulta jotakin?"

Paha sanoo, ettei sillä ole mitään väliä: Päähenkilön farkkujen valmistamiseenkin on käytetty satoja litroja vettä turhaan. Eihän kukaan ajattele muita – tärkeintä on, että itsellä on hyvä olla. Näin ollen päähenkilö voisi hyvin ottaa levynkin itselleen.

Hyvä puolustaa: "Kahdesta pahasta teosta ei synny yhtä hyvää. Jos olet tehnyt kerran väärin, ei se oikeuta sinua toimimaan niin uudestaankin."

Paha tokaisee: "Jos haluat sen levyn, sinun on otettava se. Vartijakaan ei katsele nyt tännepäin."

Päähenkilö laittaa levyn paitansa alle ja juoksee pois. Lähtiessään hän tönäisee Hyvän maahan. Paha juoksee päähenkilön mukaan. Vartija johdattaa Hyvän ulos liikkeestä, koska tämä riehui siellä.

2. Kohtaus
Päähenkilö juoksee katsellen taakseen, seuraako vartija häntä. Juostessaan hän seuraa vastaan kävelleeseen vanhukseen, joka kaatuu ja satuttaa itsensä. Päähenkilö kumartuu auttaakseen vanhusta. Paha saapuu paikalle ja sanoo: "Miksi sinä häntä autat? Vie hänen rahansa. Hänellä on varmasti paljon käteistä lompakossaan."

Hyvä tulee päähenkilön luo sanoen: "Et voi viedä toisen rahoja! Muistathan, mitä kultainen sääntö opettaa? Sinun tulee tehdä muille, kuten haluaisit itsellesi tehtävän. Vanhusta sattuu, sinun pitää auttaa häntä."

Paha keskeyttää Hyvän: "Muistathan senkin mummon, joka etuili sinua kassajonossa viime viikolla. Samanlainen tämäkin vanhus on. Maailmassa pitää olla itsekäs ja kova, jotta täällä selviää."

Hyvä yrittää vielä: "Jeesus opetti: ´Rakasta lähimmäistä kuin itseäsi. ´Ei maailmassa voi elää etsien vain omaa parastaan. Kuuntele omaa sydäntäsi."

Paha kieltää päähenkilöä kuuntelemasta Hyvää. Päähenkilö ottaa vanhuksen lompakosta rahat taskuunsa ja tönäise maassa makaavaa vanhusta. Paha tönäisee Hyvää. Päähenkilö ja Paha lähtevät pois. Hyvä jää auttamaan vanhusta.

3. Kohtaus
Päähenkilö ja Paha istuvat penkillä. Päähenkilö ihailee varastamaansa levyä ja laskeskelee vanhukselta viemiään rahoja. Pultsari nuokkuu viereisellä penkillä. Paha kommentoi päähenkilölle, kuinka huonoon kuntoon pultsari on elämänsä päästänyt. Päähenkilö nyökyttelee.

Päähenkilö menee pultsarin luo ja huutelee tälle jotakin ilkeää tämän juomisesta. Pultsari nousee ylös ja lyö päähenkilöä. Päähenkilö kaatuu maahan tuskissaan. Hän pyytää Pahaa avuksi. Paha huutaa: "Sähän halusit olla paha! Tuntuuko nyt pahalta?" Paha lähtee pois vieden mukanaan päähenkilön cd:n ja rahat.

Hyvä tulee paikalle. Hän auttaa päähenkilön ylös ja taluttaa tämän pois.

- - -

Jumala on antanut ihmiselle vapaan tahdon. Jumala on kuitenkin antanut ihmiselle myös omatunnon, joka auttaa ihmistä tunnistamaan oikean ja väärän. Jumala on hyvä ja Hän toivoo myös ihmisen tekevän hyviä tekoja. Raamattu antaa ohjeita hyvään ja Jumalan tahdon mukaiseen elämään.

Jeesus

Minä

Henkilöt: Mies, nainen, pappi, (kuoro laulamaan vihkimistilaisuuteen), lapsi, Jeesus
Näytelmän ainoa repliikki (viimeistä lukuun ottamatta) on "Minä", joka sanotaan tunnelmaan ja mielentilaan sopien.

Kaikki henkilöt seisovat rivissä lavan takaosassa, selkä yleisöön päin. Jokaiseen kohtaukseen lähdetään rivistä, ja kohtauksen jälkeen henkilöt palaavat omille paikoilleen.

1. Kohtaus
Nainen ihastelee itseään peilistä meikkailleen, pöyhien hiuksiaan jne. Samalla hän sanoo välillä itseensä tyytyväisenä: "Minä". Paikalle ajaa itsetietoinen mies autollaan hokien: "Minä". Mies flirttailee naiselle sanoen "Minä", ja nainen vastaa flirttiin hymyillen, sanoen "Minä". Mies pyytää naisen autoonsa, ja nainen astuu kyytiin. Ajavat yhdessä pois keskustellen sanalla "Minä".

2. Kohtaus
Mies ja nainen ovat pelaamassa sulkapalloa/tennistä. Ei tarvita mailoja tai palloa. Kun jompikumpi lyö palloa, sanoo hän: "Minä". Aluksi peli on mukavaa ja leppoista, ja äänensävy sen mukainen. Pelin edetessä lyönnit ja ääni muuttuvat vihaisemmiksi, kunnes toinen huutaa vihaisesti: "Minä", ja lyö mailansa rikki reittään vasten. Poistuvat paikalta.

3. Kohtaus
Pappi seisoo alttarilla. Pariskunta kävelee käytävää pitkin onnellisina. Kuoro laulaa jonkin häämusiikin säveltä sanalla "Minä". Pappi kysyy vihittäviltä tahtovatko he rakastaa toisiaan kuolemaan asti, käyttäen vain Minä-sanaa. Nainen ja mies vastaavat myöntävästi "Minä". He poistuvat käytävää pitkin kuoron laulaessa häämusiikkia.

4. Kohtaus
Pariskunta riitelee kotona. Pieni lapsi seuraa riitaa surullisena lattialla istuen. Nainen näyttää, kuinka hän aina siivoaa koko kodin. Hän esittää pölyjen pyyhkimistä ja lattioiden luuttuamista. Mies vastaa tähän osoittaen, että hän korjaa kaiken, ja ikään kuin nakuttaa naulaa seinään. Nainen osoittaa lasta ja kuvaa hoitavansa tätä kaikki päivät. Mies vastaa ikään kuin hypistellen seteleitä, kertoen, että hän käy töissä ja tuo kaiken rahan taloon. Molemmat suuttuvat ja poistuvat paikalta. Pieni lapsi katselee ihmeissään vanhempien poiskävelyä, ja kysyy sitten surullisesti "Minä?"

5. Kohtaus
Jeesus tulee lavalle valkoisessa albassa. Hän nostaa kätensä kuin ristille. Jeesus seisoo rauhassa katsoen yleisöä, ja yrittäen katsoa jokaista vuorollaan silmiin. Lopulta hän sanoo: "Sinä", kuuluvalla äänellä ja rauhassa. Sitten hän painaa päänsä, kuin kuollessaan ristillä.

- - -
Ihminen on epätäydellinen. Ihmiselle oma itse on usein muuta tärkeämpi. Jeesus tuli maailmaan ja kuoli ristillä meidän jokaisen vuoksi, olemmepa millaisia hyvänsä. Jumala on täydellinen ja Hänen rakkautensa on täydellistä. Jeesus opetti meitä rakastamaan lähimmäisiämme. Meidän tulisi rakastaa kaikkia muita yhtä paljon kuin itseämme.

Jeesus takakontissa

Henkilöt: Kuski, Jeesus, tyttö, kolme liftaria
Valmistelut: Rakennetaan tuoleista auto, jossa on kaksi etupenkkiä, kolme takapenkkiä ja yksi tuoli takakonttina.

Vuorosanat näytelmään voi kehittää itse, ja improvisoida. Olennaisin on kuitenkin Jeesuksen viimeinen repliikki.

Kuski ajelee autolla, ja huomaa Jeesuksen tien vieressä. Hän pyytää Jeesuksen kyytiinsä. Jeesus tarjoutuu ajamaan autoa, mutta kuski ohjaa tämän apukuskin paikalle.

Kuski ja Jeesus ajelevat hetken, kunnes kuski huomaa kauniin tytön tienposkessa. Hän pyytää tytön kyytiin. Poika haluaa tytön viereensä, joten hän pyytää Jeesusta siirtymään takapenkille. Jeesus tarjoutuu taas kuljettajaksi, mutta kuski osoittaa takapenkkiä.

Kun kolmikko on ajellut jonkin aikaa, tien reunalla on kolme liftaria. Kuski pysäyttää ja kyselee kolmikon määränpäätä. Koska heidän määränpäänsä on sama, hän ottaa heidät kyytiin. Liftarit hieman empivät, koska takapenkillä ei ole tilaa heille kaikille. Kuski pyytää Jeesusta siirtymään takakonttiin. Jeesus nousee autosta ja pyytää saada ajaa. Kuski avaa takakontin Jeesukselle, ja Jeesus asettuu sinne.

Ajomatka jatkuu ja porukka autossa rupattelee mukavia. Yht´äkkiä kuski menettää auton hallinnan ja kaikki huutavat, koska he tajuavat auton törmäävän. Kaikki nytkähtävät, ja jäävät istumaan päät painuksissa.

Hetken päästä kuski nousee autosta. Hän ymmärtää kuolleensa. Hän ihmettelee tilannetta. Hän kävelee takakontin luo, mistä Jeesus on jo noussut ylös. Kuski kysyy Jeesukselta, miten näin saattoi käydä – olihan Jeesuskin kyydissä. Jeesus katsoo kuskia ja sanoo: "Olisit antanut minun ajaa."

- - -

Sillä on merkitystä, missä roolissa Jeesus on meidän elämässämme. Onko hän kuljettaja, vai takakontissa? Kysymystä Jeesuksen roolista omassa elämässä kannattaa pohtia.

<u>Jeesus elämässämme</u>

Henkilöt: Päähenkilö, Jeesus, päähenkilön kavereita
Tarvikkeet: Raamattu, kotirekvisiittaa

Päähenkilö herää aamulla kotonaan. Aamutoimien lomassa hän juttelee Jeesukselle kaikenlaista, esimerkiksi tulevasta koulupäivästään ja seuraavan viikon kokeista. Hän pohtii ääneen Jeesukselle myös sitä, kuinka Raamattu olisi mukava lukea aamuisin, edes vähän. Jeesus vain kuuntelee. Tulee aika lähteä kouluun, päähenkilö ja Jeesus lähtevät sinne yhdessä.

Päähenkilö ja Jeesus palaavat koulusta. Päähenkilö höpöttelee taas Jeesukselle kaikenlaista, Jeesus kuuntelee. Päähenkilö tekee läksyt, ja miettii sen jälkeen, josko hän nyt lukisi sitä Raamattua. Päähenkilön puhelin soi. Soittaja on kaveri, joka haluaa päähenkilön tulevan kanssaan kaupungille. Päähenkilö lupaa lähteä. Puhelun voi toteuttaa yksinpuheluna.

Päähenkilö valmistautuu lähtöön, jutellen pieniä asioita Jeesukselle. Jeesus on koko ajan lähellä, muttei tiellä. Kaverit tulevat hakemaan päähenkilöä. Hän on astumassa ulos, kun hän huomaa Jeesuksen seuraavan. (Kukaan muu ei näe Jeesusta.) Päähenkilö käskee Jeesusta jäämään kotiin. Jeesus vain seuraa häntä. Päähenkilö käskee useamman kerran, mutta Jeesus tulee perässä. Päähenkilö huikkaa kavereilleen tulevansa aivan pian.

Päähenkilö taluttaa Jeesuksen sisään, mutta Jeesus ei jää sinne. Päähenkilö hermostuu ja nostaa Jeesuksen kädet ja "naulaa" ne ristin muotoon. Jeesus laskee päänsä. Silloin päähenkilö ymmärtää, mitä hän teki (ilmeet ovat tässä kohtaa tärkeitä). Päähenkilö alkaa itkeä lohduttomasti.

- - -

Me emme voi pitää Jeesusta mukana vain osassa elämäämme. Hän haluaa olla mukana kaikessa. Jeesus haluaa olla meidän veljemme, ystävämme. Hän haluaa, että me muistamme koko elämämme, että hän kuoli ristillä antaakseen meille elämän.

Kivet

Henkilöt: päähenkilö, 3-4 kiusaajaa, Jeesus
Tarvikkeet: Jokaisella kiusaajalla on iso kivi

Päähenkilö viettää aikaa rauhassa ulkona. Kiusaaja 1 tulee hänen luokseen ojentaen tälle kiveä. Hän sanoo: "Kai muistat tämän? Minä en unohda sitä koskaan. En koskaan! Häpeäisit." Päähenkilö ottaa kiven käteensä hämmentyneenä ja pahoillaan. Kivi on raskas, hänen täytyy kannatella sitä kaksin käsin. Päähenkilö selittää: "Mutta... En minä... Olen yrittänyt pyytää anteeksi..." Kiusaaja lähtee pois, kuuntelematta koko repliikkiä.

Päähenkilö seisoo kiven kanssa. Kivi painaa, mutta niin painaa myös suru. Kiusaajat 2 ja 3 tulevat paikalle. Heillä on kivet mukana. He ojentavat ne päähenkilölle sanoen: "Nämä saattavat näyttää kevyiltä, mutta tässä tapauksessa ulkonäkö pettää. Sinä kannat näitä mukanasi koko loppuelämäsi. Ota ne!" Päähenkilö ottaa kivet. Nyt hänen taakkansa on jo hyvin painava ja hän ei jaksaisi seistä. Hän painaa päänsä onnettomana. Kiusaajat lähtevät naureskellen päähenkilölle.

Hetken kuluttua kiusaaja 4 kävelee päähenkilön luo. Hän on vihainen ja katkera. Hänelläkin on kädessään iso kivi. Päähenkilö katsoo kiusaajaa aavistaen, mitä tämä aikoo sanoa. Kiusaaja huutaa: "Tämä kuuluu sinulle! Muistat varmasti, mitä teit. Sinun täytyy kantaa taakkasi!" Kiusaaja antaa kiven päähenkilölle ja lähtee pois.

Viimeisen kiven paino on päähenkilölle liikaa. Hän ei jaksa kantaa kiviä enää, vaan hän lyyhistyy polvilleen. Hän luovuttaa, ja painaa päänsä alas.

Tuokion päästä Jeesus kävelee päähenkilön viereen. Hän sanoo: "Anna minulle nuo kivet." Päähenkilö ei reagoi ensin mitenkään. Kohta hän nostaa päätään varovasti, ja Jeesus toistaa: "Anna minulle nuo kivet." Jeesus kumartuu päähenkilön luo ja auttaa tätä nostamaan kivet. Jeesus ottaa ne kaikki käsiinsä ja vie ne alttarille. Jeesus jää alttarin luo seisomaan.

Päähenkilö nousee ja ihmettelee hyvää ja kevyttä oloaan. Hän on kiitollinen: joku toinen otti hänen kivensä. Päähenkilö kävelee varovasti alttarille, polvistuen sen viereen. Jeesus siunaa häntä käsillään. Hetken kuluttua kaikki kiusaajat kävelevät nöyrinä alttarin ääreen, ja hekin polvistuvat. Jeesus siunaa heistä jokaista vuorollaan.

Lopuksi Jeesus kääntyy, kulkee lavan keskelle, nostaa kätensä siunatakseen ja lukee Herran siunauksen koko ryhmälle.

- - -

Mikään paha teko, synti, ei ole niin suuri, ettei Jeesus olisi sitä kantanut ristille ja kuollut sen puolesta. Me voimme luottaa siihen, että jos me katuen pyydämme syntejämme anteeksi, ne meille anteeksi annetaan.

Suutarin joulu

Henkilöt: suutari, kadunlakaisija, äiti, poika, Jeesuksen ääni
Näytelmän voi toteuttaa myös niin, että kertoja lukee tarinan muiden sitä näytellessä.
Tarvikkeet: kenkiä rekvisiitaksi "hyllyille", yhdet lasten kengät, pari mukia, pari lautasta

Joulu on tulossa aivan pian. Suutari lueskelee liikkeessään Raamatusta jouluevankeliumia. Tietäjistä ja heidän lahjoistaan lukiessaan suutari pohtii, mitähän hän antaisi Jeesukselle lahjaksi. Suutari keksii, ja kaivaa esille pienet nahkaiset kengät. Suutari ihastelee: "Nämä ovat kauneimmat koskaan valmistamani kengät. Ne minä antaisin Jeesukselle." Hän laittaa kengät takaisin laatikkoonsa ja käy nukkumaan.

Suutari näkee kummallista unta. Hän kuulee unessaan Jeesuksen sanovan: "Minä tulen huomenna sinun luoksesi. Sinun täytyy olla tarkkana, koska en kerro, kuka olen."

Aamulla suutari on innoissaan unestaan. Hän toivoo sen toteutuvan. Suutari pohtii, millainen Jeesus olisi. – Hän on varmaan suuri kuningas. Suutari menee ulos katsomaan, joko hän näkisi Jeesuksen. Jeesusta ei näy, mutta suutari huomaa kadunlakaisijan olevan kylmissään. Hän kutsuu kadunlakaisijan sisään lämmittelemään ja tarjoaa tälle kuumaa teetä. Kadunlakaisija ottaa kutsun vastaan iloisena. Suutari ja kadunlakaisija istuvat teekupposten ääressä jutellen. Kadunlakaisija nauttii lämmöstä. Lopulta kadunlakaisija kiittää suutaria ja lähtee jatkamaan töitään sanoen: "Tämä oli hieno alku päivälle." Suutari jatkaa töitään. Monet ovat tilanneet kenkiä jouluksi ja tehtävää riittää. Välillä suutari kurkistaa ikkunasta, joko Jeesus tulisi.

Päivällä suutari keittää itselleen keittoa. Hän käy vilkuilemassa pihalle Jeesusta odotellen. Suutari huomaa naisen, joka kulkee väsyneenä. Hänen vierellään kävelee lapsi, joka näyttää myös väsyneeltä ja nälkäiseltä. Suutari pyytää äidin ja lapsen liikkeeseensä lepäämään. Äiti ja lapsi suostuvat tarjoukseen helpottuneina. Suutari keittää lapselle kaakaota. Suutari oli onneksi keittänyt keittoa ison kattilallisen ja hän antaa siitä kupilliset naiselle ja lapsellekin. Kolmikko syö yhdessä. Nainen kertoo olevansa työtön ja etsivänsä töitä. Suutari huomaa, ettei lapsella ole lainkaan kenkiä. Äiti vastaa, ettei hänellä ole ollut varaa ostaa sellaisia. Suutari miettii hetken, ja käy hakemassa kauneimmat kenkänsä ja laittaa ne lapsen jalkaan. Kengät ovat juuri sopivat. Suutari sanoo lapselle: "Saat ne joululahjaksi." Äiti kiittää suutaria monta kertaa. Lapsikin on iloinen. Lähteissään äiti sanoo suutarille: "Kiitos vielä! Kauniista kengistä ja lämpimästä ruoasta. Jumala siunatkoon sinua."

Suutari jatkaa töitään iloisella mielellä. Äidin ja lapsen ilo tarttui häneenkin. Päivä kuitenkin kuluu, eikä Jeesusta näy. Suutari on hieman surullinen ja pettynyt. Hän istahtaa keinutuoliin ja muistelee päivän tapahtumia. Suutari nukahtaa tuoliinsa. Hän kuulee unessaan Jeesuksen äänen sanovan: "Minä kävin tänään sinun luonasi. Etkö tunnistanut minua? Olin kadunlakaisija, jolle tarjosit lämmintä juotavaa. Olin äiti jolle annoit ruokaa. Olin myös lapsi, jonka teit onnelliseksi kaakaolla ja kengillä. Sinä annoit kauneimmat kenkäsi minulle. Kun välitit tänään ihmisistä ja autoit heitä, autoit samalla minua. Minä olin luonasi." Suutari herää unestaan onnellisena. Jeesus oli ollut hänen luonaan. Ja hän oli saanut antaa hienoimmat kenkänsä Jeesukselle. Suutari meni tyytyväisenä nukkumaan.

- - -

Jeesus opettaa ihmisiä rakastamaan lähimmäisiään. Matt. 25:34–36, 40 kuuluu: "Kuningas sanoo oikealla puolellaan oleville: ´Tulkaa tänne, te Isäni siunaamat. Te saatte periä valtakunnan, joka on ollut valmiina teitä varten maailman luomisesta asti. Minun oli nälkä, ja te annoitte minulle ruokaa. Minun oli jano, ja te annoitte minulla juotavaa. Minä olin koditon, ja te otitte minut luoksenne. Minä olin alasti, ja te vaatetitte minut. Minä olin sairas, ja te kävitte minua katsomassa. Minä olin vankilassa, ja te tulitte minun luokseni. - - Totisesti: kaiken minkä olette tehneet yhdelle näistä vähäisimmistä veljistäni, sen te olette tehneet minulle.´"

Jeesus ristillä

Henkilöt: Jeesus, muutama ohikulkija

Jeesus on ristillä lavalla. (Isonen seisoo kädet sivuilla.) Ohikulkijat kulkevat yksi kerrallaan. He osoittelevat Jeesusta ja nauravat hänelle. Ohikulkijat katselevat Jeesusta hetken, sanovat repliikkinsä ja kävelevät pois.

Ohikulkijoiden kommentteja voivat olla esimerkiksi: "Sielläkhän sinä nyt roikut!", "Olet ansainnut paikkasi!", "Jos olet Jumala, tule sieltä alas!", "Onko nyt mukavaa?"

Viimeinen ohikulkija pysähtyy surullisena Jeesuksen viereen ja katselee ristillä roikkuvaa miestä. Hän kysyy: "Minunko puolestani?" Jeesus vastaa: "Sinun."

- - -
Jeesus kuoli ristillä meistä jokaisen puolesta. Jeesuksen kärsimys on seurausta Jumalan suuresta rakkaudesta meitä ihmisiä kohtaan.

Ihmisenä Jumalan maailmassa

Kynttilä

Henkilöt: Kaikki isoset
Tarvikkeet: Kynttilä kaikille, tulitikut, kaikilla vaaleat vaatteet, yhdellä aivan valkoiset vaatteet, yhdellä vaaleiden vaatteiden päällä musta viitta/takki/tmv.
Huone saa olla pimeä tai hämärä koko näytelmän ajan.
Taustalle hyvä kappale on: Heaven up – Sun ristis voimaan. Tummalla hahmolla voi olla oma synkempi musiikki, jota voimistetaan kun tumma hahmo on "vallalla".

Kaikki, paitsi musta ja valkoinen hahmo seisovat rivissä lavalla kynttilät käsissään.
Valkoinen hahmo saapuu, ja sytyttää vuorollaan jokaisen kynttilän. Kun hän on saanut kaikkien kynttilät sytytettyä, tulee musta hahmo, joka sammuttaa puhaltaen kaikkien kynttilät järjestyksessä. Kun isosen oma kynttilä sammuu, hän painaa päänsä alas. Musta ja valkoinen hahmo kulkevat alussa aina samasta suunnasta. Valkoisen hahmon kynttilä ei sammu missään vaiheessa.

Valkoinen hahmo aloittaa kynttilöiden sytyttämisen. Ennen kuin hän on saanut sytytettyä kaikkien kynttilät, musta hahmo alkaa sammuttaa kynttilöitä. Kun valkoinen hahmo on päässyt rivin loppuun, palaa hän alkuun ja aloittaa sytyttämisen uudestaan. Vastaavasti musta hahmo alkaa sammuttamisen alusta, kun hän on päässyt rivin loppuun. Toistetaan kolme kertaa niin, että sytyttäjä ja sammuttaja koettavat olla toistaan nopeampia. Sytyttäminen on hitaampaa, joten mustan hahmon täytyy hieman hidastella. Musta hahmo voi olla myös ovela: Hän voi koputtaa henkilöä vasemmalle olalle, ja henkilön kääntyessä puhaltaa kynttilä oikealta sammuksiin. Tämän jälkeen hän voi osoittaa jotakuta muuta, jolloin se, jonka kynttilä on juuri sammunut, sammuttaa kyseisen henkilön liekin jne.

Kolmen kierroksen jälkeen valkoinen hahmo alkaa taas sytyttää kynttilöitä, tällä kertaa aiempaa nopeammin. Musta hahmo alkaa olla epätoivoinen, ja hän yrittää sammuttaa kynttilöitä epäjärjestyksessä, keskeltä aloittaen. Henkilöt, joilla on kynttilä, alkavat sytyttää toistensa kynttilöitä ojentaen liekkiään sellaiselle, jonka kynttilä on sammunut. Kilpailu jatkuu hetken aikaa. Lopulta kaikkien kynttilät palavat, ja musta hahmo lyyhistyy maahan. Hän riisuu mustan vaatteensa, jonka alla on vaaleat vaatteet nousee ylös. Hänellä on kynttilä, jonka hän sytyttää jonkun kynttilästä. Henkilöt muodostavat rivin ja jäävät lavalle. He seisovat paikoillaan taustakappaleen kertosäkeen yli, kuin sitä laulavana kuorona. Sen jälkeen henkilöt poistuvat, ja musiikki jää vielä soimaan.

- - -

Hyvä ja paha taistelevat maailmassa. Ne taistelevat myös yksittäisessä ihmisessä. Jumala on suuri, ja me voimme luottaa Häneen. Jos joskus pelottaa, rukoileminen voi auttaa. Jumala rakastaa juuri sinua. Kaikki päättyy hyvin, ja me saamme viettää ikuisia juhlia taivaan kodissa.

Maanpäällinen omaisuus

Henkilöt: Kertoja, rikas mies, pappi, seurakuntalaisia
Kun kertoja kertoo tarinaa, muut näyttelevät tarinaa pantomiimina

Kertoja: "Olipa kerran rikas mies. Hänellä oli hyvin paljon omaisuutta. Mies uskoi Jumalaan, ja kävi sunnuntaisin kirkossa. Eräänä sunnuntaina pappi saarnasi ihmisen maallisesta omaisuudesta."

Pappi: "Me ihmiset emme loppujen lopuksi omista mitään. Kaikki mitä me täällä maan päällä omistamme, on vain lainaa."
Kertoja: "Rikkaan miehen oli vaikea uskoa ja hyväksyä papin sanoja. Jumalanpalveluksen päätyttyä hän kutsui papin kotiinsa syömään. Rikas mies ja pappi kävelevät miehen kotiin ja istuvat ruokapöytään. Jonkin ajan päästä rikas mies aloittaa keskustelun."

Rikas mies: "Pastori hyvä, tiedättekö kuinka paljon minulla on maata?"
Pappi: "Kyllähän sinulla taitaa sitä melkoisen paljon olla."
Rikas mies: "Sitä on monia hehtaareja. Olen perinyt ison osan siitä isältäni, joka peri sen omalta isältään. Lisäksi olen rakentanut omat ja lasteni talot itse. Minulla on traktoreita ja muita koneita. Huonekalutkin ovat ehtaa antiikkia. Enkö minä omistakin nämä kaikki? Eikö tämä kaikki olekin minun?"
Pappi: "Hyvä ystävä, kysy tuota minulta uudestaan sadan vuoden päästä."

- - -

Omaisuutemme tässä elämässä on katoavaista. Meidän ei tulisi ajatella sitä kaikkein tärkeimpänä asiana elämässämme. Uskovan tulisi pitää katseensa suunnattuna taivaaseen vieville tielle.

Passi taivaaseen

Henkilöt: Isä, 3 poikaa, 2 muuta henkilöä
Tarvikkeet: 3 kpl A4-paperia

Vanha mies on sairas ja tietää kuolevansa pian. Hän kutsuu kolme poikaansa luokseen.
Isä sanoo pojilleen: "Te tiedätte, ettei minulla ole koskaan ollut paljon omaisuutta, eikä minulla ole paljoa jättää teille perinnöksi. Voin kuitenkin antaa teille kaikkein tärkeimmän: passin taivaaseen. Pitäkää näistä todella hyvää huolta. Niitä tarvitaan taivaan portilla." Isä antaa jokaiselle pojalleen A4-paperin.

Isän hautajaisten jälkeen pojat juttelevat. He ovat surullisia. Vanhin veli on kuitenkin vihainen ja sanoo toisille: "En voi ymmärtää tätä! Isä jätti perinnöksi vain tämän tyhjän lappusen!" Hän repii paperinsa veljien edessä heittäen roskat maahan lähtiessään pois. Kaksi nuorempaa veljeä taittelevat paperinsa taskuunsa.

Monien vuosien kuluttua vanhin veli tulee nuorimman luokse. Hän sanoo: "Minulla ei ole enää paljoa aikaa täällä maan päällä. Nyt olen alkanut ajatella sitä isän antamaa passia. Sinullahan on omasi vielä tallessa. Anna minulle siitä pala." Nuorin veli epäröi, mutta repäisee paperinsa kulmasta palan veljelleen.

Jonkin ajan kuluttua keskimmäinen veli tulee nuorimman luo. Hän kertoo: "Veljeni, olen vanha, ja kuolen pian. Isä antoi meille passit taivaaseen. Säilytin omaani taskussani. Kävin nuoruudessani ahkerasti kasinolla, ja menetin rahani sinne. Kerran tarvitsin paperia velkakirjaa varten, eikä muuta paperia ollut, kuin se passi. Voisitko sinä antaa osan omasta passistasi minulle?" Nuorin veli epäröi taas kovasti, mutta repäisee passistaan palan, ja antaa sen velipojalleen.

Nuorimman veljen luo tulee vielä kaksi henkilöä sanoen: "Sinä puhuit joskus kauan sitten sellaisesta passista taivaaseen. Muistatko, silloin kun olimme nuoria? Olit saanut sen isältäsi. Onko sinulle sitä vielä? Meidän matkamme maan päällä alkaa olla lopuillaan, ja ajattelimmekin, voisimmeko saada palan siitä sinun passistasi?" Nuorin veli kuuntelee ystäviään, ja heltyy. Hän repäisee näillekin molemmille palat passistaan.

Lopulta koittaa päivä, kun nuorin veli kuolee ja saapuu taivaan portille. Pyhä Pietari on häntä vastassa ja kysyy, onko miehellä passia. Nuorin veli on hieman peloissaan ja kaivaa revityn passin taskustaan häpeillen. Hän sopertaa: "Tämä nyt on enää tällainen riekaleinen... Siitä puuttuu osia... Ehkä tämä ei enää kelpaa..."

Pyhä Pietari ottaa passin käteensä ja tarkastelee sitä. Hän sanoo: "Lapseni, juuri tällainen passi on oikeanlainen. Tervetuloa taivaaseen!" Pietari avaa passin yleisölle. Se on ristin muotoinen.

- - -

Jeesus ja hänen ristintyönsä on ihmisen ainoa tie taivaaseen. Ihminen ei voi itse lunastaa paikkaansa taivaassa – Jeesus on sen tehnyt.

Kastematoja

Henkilöt: Pieni poika ja äiti

On sateinen aamu. Pieni poika on matkalla päiväkotiin äitinsä kanssa. Äiti hoputtaa poikaa, sillä äidillä on kiire töihin. Poika pysähtelee vähän väliä ihmettelemään asfaltille ilmestyneitä kastematoja ja koettaa saada äidinkin ihmettelemään. Äiti hoputtaa poikaa eteenpäin.

Hetken kuljettuaan poika pysähtyy ja nostaa yhden kastemadon asfaltilta multaiselle nurmikolle. Äiti hoputtaa yhä ja sanoo: " Älä koske niihin kastematoihin, kätesi likaantuvat." Poika pyyhkii kädet housuihin ja kävelee äidin perässä.

Pian poika pysähtyy uudelleen ja nostaa kastemadon multaan. Nyt äiti on jo hieman hermostunut ja sanoo: " Tuo ei auta mitään, turha vaiva. Kastematoja on täällä satoja, emmekä me voi pysähtyä pelastamaan jokaista". Poika katsoo äitiään vakava ilma kasvoillaan, nostaa vielä yhden kastemadon sanoen: " Se ei ole turhaa tälle kastemadolle", ja laskee madon multaan.

- - -

Näin meidänkin kuuluisi kultaisen säännön mukaan toimia. Tee toiselle niin kuin tahtoisit itsellesi tehtävän. Kaikki ihmiset ovat meidän lähimmäisiämme ja apua tarvitsevaa tulisi auttaa... What would Jesus do?

Entäs sitten?

Henkilöt: Kaksi vanhaa koulukaveria

Kaverukset tapaavat pitkästä aikaa kahvikupin äärellä ja vaihtavat tervehdykset ja toivotukset. Toinen alkaa sitten kysellä kuulumisia ja tulevaisuuden suunnitelmia. Toinen alkaa kertoa kunnianhimoisista tavoitteistaan ja kyselijä aina kysyy välillä: "Entäs sitten?". Keskustelussa käydään

läpi opiskelut, perheen perustamiset, hankinnat (auto, talo vene yms.), työpaikka, yleneminen, matkustelu ja lopulta eläkkeelle siirtyminen suunnitelmineen. Lopuksi vastaaja kertoo kaiken tämän jälkeen varmaan sitten kuolevansa, johon toinen toteaa aprikoiden: "Entäs sitten?"

- - -

Me voimme kristittyinä luottaa siihen, että meille on varattu paikka taivaassa kuoleman jälkeen. Kuolema ei ole lopullinen tila, sillä Jeesus on luvannut herättää meidät viimeisenä päivänä. Kuolemaa ei tarvitse pelätä, koska se on osa Jumalan suunnitelmaa meidän taivasmatkallamme.

Kaksi tietä

Henkilöt: Leveän tien edustaja, kapean tien edustaja, urheilija, liikemies, nuorisojengi, pultsari (hahmoja voi muuttaa tai kehittää itse uusia)

Kahden eri tien edustajat seisovat lavalla "teidensä" suulla. Ihmisiä kulkee ohi, ja teiden edustajat koettavat saada heidät omalle tielleen. Leveän tien esittelijä on innokas ja kovaääninen. Hän kertoo ihmisille helposta elämästä, rahasta, itsekeskeisyydestä, uralla etenemisestä jne. Kapean tien edustaja on rauhallinen ja viisas. Hän puhuu rakkaudesta, armosta ja pelastuksesta. Hän ei lupaa mitään, mutta kertoo tässä elämässä tehtyjen ratkaisujen kantavan tuonpuoleiseenkin.

Muut henkilöt saapuvat lavalle omaa tahtiaan. Heitä voi olla lavalla pari yhtä aikaa, mutta tärkeää on, ettei toisten päälle puhuttaisi. Urheilija haluaa olla paras ja voittaa kilpailuja. Hän haluaa saada ihailua osakseen. Leveän tien esittelijä saa hänet puolelleen, ja hän lähtee kulkemaan sitä pitkin pois. Nuorisojengiläiset kertovat pinnallisista haaveistaan, joihin leveän tien edustaja tarttuu: juuri tätä kaikkea hänen edustamallaan tiellä on tarjolla. Kuitenkin kapean tien esittelijä saa jengin puolelleen. Ensin paremmasta tulevaisuudesta voi kiinnostua yksi jengiläinen, joka perustelee valinnan muille. Jengi poistuu kapeaa tietä pitkin. Liikemies haluaa menestyä. Hän ei välitä kapean tien esittelijän puheista rakkaudesta, vaan valitsee leveän tien, jota kulkemalla hän voi menestyä. Pultsari tulee lavalle pussikaljoineen. Hän keskustelee teiden edustajien kanssa jonkin aikaa. Lopulta hän toteaa kokeilleensa lähes kaikkea, mitä leveällä tiellä on tarjota. Hän haluaa vihdoin muuttaa elämänsä ja lähtee kapealle tielle jättäen kaljakassinsa risteykseen.

Näytelmän edetessä suulas leveän tien edustaja muuttuu hieman hiljaisemmaksi. Alussa hän on röyhkeämpi kapean tien edustajaa kohtaan, mutta hän alkaa kuunnella tämän puheita ja rauhoittuu itse. Kun muut henkilöt ovat poistuneet, hän kyselee kapean tien esittelijältä lisää tästä tiestä. Kapean tien edustaja kertoo, ettei tie ole välttämättä helpoin kulkea, mutta se palkitsee lopulta. Hän puhuu rakkaudesta ja lämmöstä. Lopuksi leveän tien edustaja haluaa lähteä kulkemaan kapeaa tietä. Teiden esittelijät lähtevät yhtä matkaa kulkemaan kapeaa tietä pois.

- - -

Elämä ei ole aina helppoa. Ihmiset kohtaavan monenlaisia vastoinkäymisiä: pettymyksiä, surua, yksinäisyyttä jne. Uskossa vaeltavat voivat kuitenkin luottaa siihen, että Jumala on meidän kanssamme. Hän tuntee meidät ja meidän elämämme. Hän haluaa antaa meille hyviä asioita. Hän johdattaa meitä ja me saamme luottaa Häneen. Jumala näkee meidän elämämme kokonaisuutena ja Hän näkee tarkoituksen myös vastoinkäymisille. Uskovan tie ei ole välttämättä helpoin, mutta se vie taivaaseen ja ikuiseen elämään Jumalan kanssa.

Unelmat

Henkilöt: Jeesus, tyttö, Paholainen
Tarvikkeet: Läpinäkyvä lasipurkki, paljon kukkia, omena, peili, paperirahoja
Näytelmä on pantomiimi

Tyttö kulkee onnellisena Jeesuksen vierellä. Tytöllä on kädessään lasipurkki, jossa on sisällä kukkia. Kukat kuvastavat tytön unelmia. Hän katselee niitä ja haaveilee onnellisena. Jeesus on läsnä tytön onnessa.

Paholainen saapuu paikalle ja tarjoaa tytölle omenaa. Tyttö kiinnostuu omenasta ja lähestyy Paholaista. Hän ottaa omenan käteensä. Hän on juuri puraisemassa omenaa, mutta työntääkin sen takaisin Paholaiselle palaten Jeesuksen vierelle. Paholainen ottaa esiin peilin. Hän aikoo houkutella tytön luokseen kauneudella. Ensin tyttö ei kiinnitä peiliin huomiota, mutta hiljalleen hän haluaa nähdä kuvansa siinä. Nähtyään itsensä peilistä hän lähtee kulkemaan kohti kuvajaistaan. Hän jää ihastelemaan kuvaansa. Hetken kuluttua hän muistaa Jeesuksen ja peräntyy takaisin tämän luo. Hän ihastelee taas unelmiaan purkissa.

Paholainen tarjoaa tytölle rahaa. Tyttö lähestyy Paholaista ojentaen kätensä. Paholainen osoittaa unelmapurkkia: hän haluaa sen vastineeksi rahoista. Tyttö empii hetken, mutta antaa purkin Paholaiselle. Hän jää odottamaan rahoja, mutta Paholainen ei annakaan niitä, vaan tönäisee tytön lattialle. Hän heittelee rahat ympäriinsä. Sen jälkeen hän avaa lasipurkin ja kaataa tytön unelmat maahan. Paholainen heittää purkin maahan (niin, ettei se mene rikki) ja lähtee ilkeästi naureskellen pois.

Tyttö keräilee epätoivoisena unelmiaan ja rahoja, mutta hän on liian voimaton. Hän jää maahan itkemään. Jeesus on seurannut kaikkia tapahtumia surullisena. Hän kävelee tytön luo ja kumartuu tämän vierelle. Jeesus antaa tytön itkeä kainalossaan. Jeesus lohduttaa tyttöä. Hän nostaa lasipurkin maasta ja täyttää sen uusilla, kauniilla unelmilla. Tyttö katselee Jeesuksen toimia onnellisena ja ottaa purkin vastaan. Tyttö ja Jeesus kävelevät käsi kädessä pois.

- - -
Joh.14:27 kuuluu: "Minä jätän teille rauhan. Oman rauhani minä annan teille, en sellaista jonka maailma antaa. Olkaa rohkeat, älkää vaipuko epätoivoon." Näin Jeesus meille lupaa. Jumalaan uskoen me saamme elää Häneen luottaen. Jumala on meidän kanssamme lohduttaen meitä. Hänen läheellään me saamme olla omana itsenämme. Me saamme osoittaa Jumalalle hyvyytemme, mutta Hänelle me saamme näyttää myös heikkoutemme. Jumala antaa ihmiselle oman rauhansa. Rauha antaa ihmiselle luottamusta, turvaa ja hyvää oloa.

Armo

Henkilöt: Vanha mies, Pyhä Pietari

Pyhä Pietari seisoo taivaan portilla. Vanha mies saapuu hänen luokseen. Pyhä Pietari kertoo miehelle: "Kysyn sinulta muutamia kysymyksiä elämästäsi maan päällä. Saat pisteitä vastustesi mukaan. Taivaaseen pääsee, kun on saanut 100 pistettä." Vanha mies nyökyttelee.

Pyhä Pietari kysyy: "Aloitellaanpas sitten. Oletko ollut uskollinen vaimollesi?"
Vanha mies: "Olen ollut täysin uskollinen. Olimme onnellisesti avioliitossa yli 40 vuotta."
Pyhä Pietari: "Onpa mukava kuulla, hienoa. Saat tästä kaksi pistettä."
Vanha mies kummastelee saatujen pisteiden vähyyttä.

Pyhä Pietari: "Seuraavan kysymyksen vuoro. Oletko käynyt kirkossa?"

Vanha mies: "Kävin kirkossa etenkin aina suurimpina juhlapyhinä. Nyt vanhempana kävin talvisaikaan muutenkin melko ahkerasti jumalanpalveluksissa. Kesäisin kävin harvemmin, koska olimme mökillä. Kirkossa käyminen on ollut minulle tärkeää."
Pyhä Pietari: "Hyvä. Saat yhden pisteen."
Vanha mies ihmettelee, miksi sai vain yhden pisteen.

Pyhä Pietari: "Kolmas kysymys: Oletko rakastanut lähimmäisiäsi?"
Vanha mies: "Parhaani olen yrittänyt. Olen osallistunut hyväntekeväisyyteen ja ollut mukana monissa kirkon keräyksissä. Lisäksi olen pyrkinyt kohtelemaan ihmisiä, kuten haluaisin heidän kohtelevan minua."
Pyhä Pietari: "Kuulostaa hyvältä. Ansaitsit kaksi pistettä."

Vanha mies: "Ei voi olla totta! Tämä onkin todella vaikeaa. Tätä vauhtia pääsen taivaaseen vain Jumalan armosta!"
Pyhä Pietari: "Nimenomaan. Tervetuloa taivaaseen!"
Pietari avaa portin ja kävelevät yhdessä pois.

- - -
Ihminen on vajavainen. Jumala on täydellinen. Jumala rakastaa meitä, mutta Hänen surukseen me emme toimi, kuten Hän haluaisi. Ihminen on syntinen, eikä voi päästä taivaaseen omien tekojensa avulla. Jumala on armollinen, ja rakastaa ihmistä, vaikkemme sitä ansaitsikaan. Voimme päästä ikuisen elämään Jumalan kanssa ainoastaan Hänen suuren rakkautensa ansioista.

<u>Jumalan taltta</u>

Henkilöt: Mies (M), Jumala (J)
Tarvikkeet: Vasara, taltta, koroke lattialla, paperinpala

Näytelmä on ihmisen ja Jumalan välinen keskustelu. Yksi isonen näyttelee Jumalaa. Lavalla on koroke, jolle Jumala pyytää miestä nousemaan. Jumala "talttaa" miestä asettaen taltan miehen lähelle ja lyö sitä vasaralla. Taltta ei oikeasti osu mieheen, vaan kilahdus on olennainen. Kilahduksen kuullessaan mies säpsähtää "kivusta". Jumalaa näyttelevän on tärkeää olla rauhallinen.

M: Me olemme Jumalan tekemiä, pohjimmiltaan Hänen mestariteoksiaan. En tiedä sinusta, mutta kun minä herään aamulla ja katson peiliin, en näe mestariteosta. Mutta haluan olla mestariteos. Haluan olla kaikkea miksi Jumala on minut luonut olemaan. Ja siis pyydän Häneltä (hiljentyy rukoukseen): "Jumala, mä tiedän, että mä en ole täydellinen. Mun elämässä on paljon turhia asioita. Sä olet luonut musta hyvän, ja mä haluaisin olla hyvä. Opeta mua olemaan sun mestariteos. Jeesuksen nimessä, aamen."
J: "Hei."
M: "Kuka sä oot?"
J: "Olen Jumala."
M: "Etkä ole."
J: "Joo, olen kyllä. Sanoit rukouksen joten tässä olen. Niin se toimii."
M: "Okei, okei. Jos sä oot Jumala, tee lumisade."
J: "Jos täällä sataisi nyt lunta, niin olisi kylmä ja märkää. En siis luo lumisadetta."
M: "Joo, et sä oo Jumala."
J: "Miksi sanot niin?"
M: "Kyllä Jumala tykkää lumesta."
J: "Tykkään mä, mut nyt on kesä."
M: "Ai. No, jos sä oot Jumala, niin mitä Valitusvirret 15:9 sanoo?"
J: "Valitusvirret on tosi lyhyt kirja. Siinä on vain 5 lukua."
M: "Miks se on niin lyhyt?"
J: "Kyllästyin valittamaan."
M: "Ai. No jos sä oot Jumala, niin kuka voittaa SM-liigan tänä vuonna?"

J: "Tiedätkö mitä? Mä en ole kova pelaamaan pelejä. Miksi sinä olet niin kova pelaamaan pelejä?"
M: "Sä oot Jumala."
J: "Mistä tiesit?"
M: "Vastasit mun kysymykseen kysymyksellä."
J naurahtaen: ´"Teinkö niin? Okei, nyt siihen jalustalle." Valmistautuu talttaamaan.
M: "Hei, mitä varten nää on?" Osoittaa vasaraa ja talttaa.
J: "Näitä käytän muovatakseni sinut minun alkuperäiseksi mestariteokseksenі."
M: "Hei, hei, hei. Mistä sä tiedät, mitä talttaat pois ja mitä jätät?"
J: "Otan pois kaikki asiat elämästäsi joiden ei kuulu olla siinä.
M: "Ota vähän rasvaa pois, ja tee mulle sixpack."
J: "Ootpa sä hauska."
M: "Sä loit mut tällaiseksi."
J: "Yleensä, kun mä aloitan talttaamisen, ihmiset haluavat vain puhua. Haluatko sä puhua, vai saanko mä taltata? Puhutaan, taltataan, puhutaan, taltataan?"
M: "Mä valitsen taltan!"
J: "Pyhän Henkeni kautta aion näyttää sinulle asioita, joita haluan sinun työstävä. Niin kuin viha." Jumala vasaroi miehen käsivartta ja rupeaa hitaasti siirtymään hänen taakseen. "Minä tein sen tunteen mutta käytät sitä väärällä tavalla."
M: "Ai..."
J: "Olet laiska" Jumala siirtyy miehen toiselle puolelle hän talttaa taas selkää. "Kuitenkin näyttelet, että olisit tosi kiireinen." Talttaaminen jatkuu.
M: "Hei, odotas hetki. Voitaisko pitää tauko? Mietin vaan, että mun mielestä mulla menee ihan hyvin."
J: "Sinulla menee kyllä aika hyvin. Mutta on sinulla ongelmiakin."
M: "Sun kanssa on vaikeaa jutella. Sä tiedät kaiken mitä mä ajattelen. Sä oot tehny mun kohdalla hyvää työtä jo nyt. Mut voisko olla tauon paikka? Mä en mee mihinkään."
J: "Se on just se ongelma, että et tee mitään. Sä et jatkuvasti hakeudu mun lähelleni. Sitä kutsutaan kontrolloimiseksi. Haluatko kontrolloida asioita elämässäsi vai saanko minä taltata? Kontrolloit, talttaan, kontrolloit, talttaan?"
M: "Ei, ei! Talttaa!"
J: "Okei, jatketaan."
M: "Mutta voidaanko taltata siitä, mistä mä haluan?"
J: "Kontrolloit taas!"
M: "Okei, okei."
Jumala alkaa taas taltata. "Tämä! Tämä on se kohta, joka vie sut kauemmaksi musta! Talttaanko sen pois elämästäsi?"
M: "Joo..." Jumala talttaa, mies irvistää.
J: "Tässä on kyse isoista asioista. Niitä ei muuteta hetkessä, vaan se on elämän pituinen prosessi. Mietit liikaa, mitä muut sinusta ajattelevat. Toisten ilkeitä kommentteja ei kannata kuunnella. Tärkeintä on, että kuulet minun ääneni elämässäsi. Vaikka muut ajattelisivat sinun olevan roskaa, minä en ajattele niin."
Mies huudahtaa tuskasta: "Se sattuu!"
J: "Se sattuu minuun enemmän kun sinuun."
M: "Niin varmaan." Jumala talttaa ja mies vetäytyy kivun takia pois. "Sä et taida ymmärtää tätä kipua."
J: "Anteeksi, mitä?"
M: "Sä pyydät mua uhraamaan paljon."
J: "Minä tiedän paljon uhrauksista. Minä lähetin Poikani kuolemaan ristillä syntien puolesta. Tein sen myös toisesta syystä: antaakseni sinulle vapauden."
M: "Okei, mä vaan ajattelin että ehkä..."
Jumala keskeyttää miehen: "Sinun ajatuksesi ei ole minun ajatuksiani."
M: "Mä en voi!"
J: "Mitä et voi?"
M: "Olla hyvä. Mä en voi olla hyvä."
J: "Se on aina sinun selityksesi: et voi olla hyvä."
M: "Ei se oo selittelyä. Mä en vaan voi."

J: "Voi lapseni! Luodessani maailmaa sanoin, että kaikki oli hyvää. Minä olen tehnyt sinut hyväksi. Olet hyvä!"
Mies aikoo sanoa jotain
J: "Mitä?"
M: "Ei mitään. Et sä ymmärtäis."
J huokaisten: "Minä, koko maailmankaikkeuden Herra, en ymmärtäisi jotain mitä yhdellä minun lapsellani on sanottavana? Yritä."
M: "Mä oon tuottanu sulle pettymyksen niin monta kertaa."
J: "Ei se haittaa. Minä kannattelen sinua käsilläni. Älä unohda sitä."
M: "Se on lohduttavaa. Taittaa vaan. Ole kuitenkin varuillasi, mitä tulet minusta löytämään. Muhun kohdistuu niin paljon vaatimuksia, joita mä en voi täyttää. Mä en oo edes sellanen, millainen mä itse haluaisin olla, saati sitten että olisin sellainen, millainen sä haluaisit mun olevan."
J: "Olet kuunnellut viime aikoina enemmän muita kuin minua. Ajattelet olevasi roskaa, eikö niin? Minä en käytä aikaani tehdäkseni roskaa. Mitä se minusta kertoo? Mitenhän voisin kertoa sinulle, kuinka paljon välitän sinusta... Keksin! Laita kätesi taskuusi.
M: "Voi hyvä luoja..."
J: "Sanoit nimeni turhaan, käytit sitä väärin."
M: "Se on vaan sanonta."
J: "Se on yksi nimi ylitse kaikkien muiden. Se on enemmän kuin sanonta. Haluan opettaa sinulle jotain nimestäni. Laita kätesi taskuusi."
Mies laittaa kätensä taskuunsa ja vetää sieltä taitellun palan paperia ja avaa sen.
J: "Tiedätkö mikä se on?"
M: Siinä on ajatuksiani, jotka kirjoitin muutama vuosi sitten. Miten sä sait sen?"
J: "Haloo?"
M: "Ai, joo."
J: "Lue se."
Mies lukee paperista: "Maitoa, leipää..."
J: "Toiselta puolelta."
Mies kääntää paperin ja lukee: "Rakas Jumala, kuulinko tänään oikein mitä sanoit? Sanoitko, että sä rakastat mua? Vaikka me molemmat tiedetään, että mä oon mokannu niin monta kertaa? Kuulinko sun sanovan että sä haluat käyttää mua? Mulla on niin avuton olo, ja tuntuu että musta ei oo mihinkään. Mä annan sulle kaiken mitä oon. Mä rakastan sua."
J: "Minäkin rakastan sinua. Ja rakastan sinua liikaa jättääkseni sinut siihen missä nyt olet. Haluan auttaa sinua ongelmissasi. Suunnitelmani voivat joskus tuntua sinusta haastavilta, mutta niillä on tarkoitus.
M: "Tiedän. Se vain on niin vaikeaa."
J: "Niin on. Sinulla voi olla raskasta, mutta ole turvallisella mielellä: minä olen sinun kanssani! Haluan sinun tekevän yhden asian. Katso tuonne (osoittaa yleisöä) ja sano: "Minä olen Jumalan mestariteos."
Mies mutisee: "Minä olen..."
Jumala keskeyttää hänet sanoen: "Ei, ei noin. Sanoessasi älä ajattele omia tai muiden ihmisten mielipiteitä, vaan yritä nähdä itsesi minun silmilläni."
Mies pohtii hetken ja sanoo varmasti ja luottavaisesti yleisölle:" Minä olen Jumalan mestariteos."
J: "Niin olet."
Mies katsoo yleisöä ja sanoo: "Ja niin olet sinäkin. Jumala ei tee roskaa. Sinä olet Jumalan mestariteos.

- - -

Jumala on luonut ihmisen, eli jokaisen, hyväksi. Elämä uskovana ei ole välttämättä aina helppoa, mutta Jumala lupaa kulkea elämänpolkua ihmisen rinnalla. Jumala näkee meistä jokaisen arvokkaana ja omina lapsinaan. Siksi meidänkin tulee nähdä toiset ihmiset arvokkaina ja kohdella meitä sen mukaisesti.

Rakkaus

Sydän

Henkilöt: Päähenkilö-tyttö, meikkaaja, bilettäjä, poika, "toinen tyttö", uskova
Tarvikkeet: Kaksi paperisydäntä, Raamattu, (mahdollisesti meikkejä, pullo ym.)
Näytelmä on pantomiimi, taustalla voi soida jotakin rauhallista musiikkia.

Päähenkilö-tyttö kävelee onnellisena pitäen paperisydäntä rintansa kohdalla. Meikkaaja tulee lavalle, joka ehostaa itseään hetkisen. Tyttökin haluaa kaunistautua, ja hän osoittaa kysyvästi meikkejä. Meikkaaja osoittaa sydäntä: hän haluaa sen vastalahjaksi. Päähenkilö epäröi hetken, mutta antaa sitten sydämensä toiselle ja saa meikit vastineeksi. Hän koettaa meikata itseään ja pöyhiä hiuksiaan, muttei oikein tiedä, mitä pitäisi tehdä. Meikkaaja nauraa pilkallisesti, ottaa meikit tämän kädestä ja heittää tytön sydämen lattialle lähtiessään. Tyttö poimii sydämen maasta surullisena.

Bilettäjä saapuu paikalle juoden alkoholia. Hän tarjoaa sitä tytölle, joka epäröi. Bilettäjä tyrkyttää pulloa, jolloin päähenkilö myöntyy. Kun päähenkilö on ottamassa pulloa, bilettäjä osoittaa tytön sydäntä, jonka hän haluaa vastineeksi. Tyttö myöntyy, koska bilettäjällä näyttää olevan niin hauskaa. Tytöt juovat pullosta vuorotellen ja tanssivat. Vähän ajan kuluttua tytölle tulee paha olo, ja hän hoipertelee ja kaatuu lopulta maahan. Bilettäjä katsoo tätä väheksyen, rypistää sydämen ja heittää sen maahan, ja poistuu lavalta. Päähenkilö yrittää suoristaa sydäntään silitelleen sitä kyyneleet silmissään.

Poika tulee lavalle. Hän huomaa tytön, ja flirttailee tälle. Tyttö hymyilee ujosti ja tarjoaa sydäntään pojalle. Poika ottaa sen ja tarttuu tyttöä kädestä kiinni. Kävelevät vähän aikaa käsi kädessä onnellisina. Toinen tyttö saapuu paikalle ja poikaa huomaa tämän. Päähenkilö koettaa pitää pojan itsellään, mutta lopulta poika lähtee toisen tytön mukaan. Tyttö huutaa sydäntään takaisin. Poika repii sen silpuksi ja lähtee pois. Tyttö kerää sydämen palasia lohduttomasti itkien.

Uskova lähestyy päähenkilöä. Hän yrittää puhutella tätä, mutta tyttö ei kiinnitä häneen huomiota. Hänen sydämensä on rikottu jo niin monta kertaa, ettei hän uskalla luottaa kehenkään. Uskova huomaa sydämen palaset ja pyytää niitä. Tyttö kieltäytyy. Uskova osoittaa tyttöä ja taivasta, kertoen Jumalan rakkaudesta. Hän näyttää Raamattuaan, ja pyytää tytön sydämen palasia. Tyttö antaa palaset varovasti. Uskova laittaa ne Raamattunsa väliin. Tyttö ja uskova rukoilevat hetken yhdessä. Rukouksen jälkeen uskova avaa Raamattunsa, ja antaa tytölle uuden, ehjän ja puhtaan sydämen. Tyttö on taas onnellinen ja kiittää uskovaa ja Jumalaa. Päähenkilö lukee Raamatusta kohdan 1.Joh.4:16, 17b-18: (musiikki hiljenee)
"Me olemme oppineet tuntemaan Jumalan rakkauden kaikkia meitä kohtaan ja uskomme siihen. Jumala on rakkaus. Se, joka pysyy rakkaudessa, pysyy Jumalassa, ja Jumala pysyy hänessä. - - Pelkoa ei rakkaudessa ole, vaan täydellinen rakkaus karkottaa pelon."

- - -

Gospel-yhtye The Rain laulaa: "Sun salaisissa haaveissas joku rakastaa sua niin, että sydämeen sattuu. Sulle Jumala vastaa: ´Mä seuraan sua matkoillas, annan anteeksi kaiken mihin katuva kaatuu. Minä rakastan sua niin, että sattuu.´" Ihmisen elämä ei ole aina helppoa. Surulta ja pettymyksiltä ei voi välttyä. Jumala näkee myös meidän surumme, ja tulee surulliseksi siitä, että me olemme surullisia. Jumalalla on suunnitelmia meidän varallemme. Hän haluaa opettaa meille asioita, ja sen takia välillä pitää kokea huonojakin tunteita. Voimme kuitenkin luottaa siihen, että lopulta kaikki on hyvin. Jumala rakastaa meitä, ja siksi mekin voimme rakastaa Häntä ja toisiamme.

Pyhä Henki, kirkko, usko, rukous

Pienen pojan rukous

Henkilöt: Isä, äiti, kaksi poikaa
Tarvikkeet: Erilaisia pelejä ja lelujä, jos löytyy

Kun näytelmän raamit ovat kunnossa, vuorosanoja voi soveltaa ja tuottaa itse. Tärkeää on kuitenkin se, ettei isoveli sano, mitä/minkä puolesta hän aikoo rukoilla.

Vanhemmat lähtevät illanviettoon. He lupaavat olla kotona kello 21:00. Tämä voidaan näyttää kellosta: "Tulemme viimeistään, kun pieni viisari on tässä jne..." Lapset leikkivät, aika kuluu. Ajan kulumista voi kuvata leikkien vaihtumisella. Pienempi veli voi pyytää vanhempaa eri leikkeihin (leikitään autoilla, Kimbleä, piilosta, pelataan PlayStationilla...), jokaista leikkiä leikitään hetki.

Vanhempia ei näy. Kello on jo 21:30, ja nuorempaa poikaa pelottaa. Äiti ja isä lupasivat tulla, mutta heitä ei näy, ja on jo myöhä. Veli kyselee vanhemmista vähän väliä. Kun nuorempi veljeksistä ei rauhoitu, vanhempi ehdottaa: "Mitä jos rukoilisin?" Pienestä veljestä se kuulostaa hyvältä. Vanhempi poika hiljentyy, ja toisen mieli muuttuu levollisemmaksi. Vanhemmat saapuvat kotiin iltakymmenen maissa. Nuorempi veli on aivan innoissaan ja helpottunut. Hän mainitsee vanhemmille, että isoveli rukoili. Kun isä vie nuoremman pojan nukkumaan, äiti kysyy vanhemmalta, mitä tämä rukoili. Poika vastaa: "Sen tavallisen rukouksen; ´Siunaa, Jeesus, ruokamme, ole aina luonamme´."

- - -

Ei ole väliä mitä me sanomme Jumalalle, Hän kyllä ymmärtää tarpeemme. Jumala tuntee meidät ja tietää mitä me tarvitsemme, vaikkemme osaisi sanoittaa sitä itse. Jumala kuulee kaiken, mitä me Hänelle sanomme.

Isä meidän -keskustelu
Henkilöt: Rukoilija (R), Jumalan ääni (J)

Rukoilija istuu kuvitteellisen sängyn äärellä ja aloittaa iltarukouksen tutuin sanoin, kun piilossa oleva Jumalan ääni keskeyttää hänet. Käydään seuraavanlainen keskustelu:

R: Isä meidän, joka olet taivaissa
J: Niin?
R:Älä keskeytä minua, minä rukoilen!
J: Mutta sinähän puhut minulle
R: Puhun sinulle? En minä puhu sinulle, minä rukoilen. (tauko) Isä meidän, joka olet taivaissa..
J: Minä olen sinun Isäsi, joka on taivaissa. Tässä minä olen. Mitä haluat?
R: En minä tarkoittanut mitään. Minä rukoilen näin joka ilta. Se on kuin täyttäisin velvollisuuteni
J: Ymmärrän. Jatka.

R: Pyhitetty olkoon sinun nimesi...
J: Pysähdy. Mitä tarkoitat sillä?
R:Millä?
J: Sanoit, pyhitetty olkoon sinun nimesi
R: Se tarkoittaa... En minä tiedä, sehän on vain rukousta... Mitä se sitten tarkoittaa?
J: Se tarkoittaa, että kiittäisit, ylistäisit ja kunnioittaisit minua sanoin ja teoin. Siis olisit onnellinen minusta.

R: Onnellinen sinusta... (tauko) Tulkoon sinun valtakuntasi, tapahtukoon sinun tahtosi myös maan päällä, niin kuin taivaassa
J: Tarkoitatko todella sitä?

R: Kyllä, miksikäs en.
J: Haluat siis, että minä vaikutan elämässäsi ja valtakuntasi tulee luoksesi

R: Kuulehan nyt, Herra. Tämä vie paljon enemmän aikaa kuin normaalisti. Haluaisin päästä jo loppuun. Anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme...
J: Mitä ymmärrät jokapäiväisellä leivällä?
R: No... Että minulla olisi tarpeeksi ravintoa elääkseni ja ettei kenenkään tarvitsisi elää ilman ravintoa. Olenko oikeassa?
J: Haluan kyllä antaa sinulle ruumin ravintoa, mutta haluan myös antaa sinulle terveyttä, ystäviä ja kaikkea muuta, että voisit elää onnellisena
R: Äh, lopeta. Mistä tässä on kysymys? Minä olen suorittamassa rukoustani ja äkkiä sinä tunkeudut luokseni puhumaan minulle ja muistutat rukoilemistani asioista.
J: Rukous on vaarallista. Se voi aiheuttaa sen, että sinä muutut. Rukoilemasi asiat todella vaikuttavat sinuun. Sitä minä yritän sanoa sinulle: olen kiinnostunut rukouksestasi. Jatka.
R: En uskalla.
J: Miksi et uskalla?
R: Minä tiedän mitä aiot sanoa
J: Jatka vaan

R: Anna meille meidän syntimme anteeksi, niin mekin anteeksi annamme niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet
J: Onko helppoa antaa anteeksi, jos joku on loukannut sinua?
R: Ei, mieleni tekisi kostaa ja silloin voisin olla tasoissa muiden kanssa
J: Minä annan sinulle syntisi anteeksi ilman kostoa ja siksi vaadin sinuakin tekemään samoin. Minä annan sinulle anteeksi, anna sinäkin toisille ihmisille. (tauko) Et ole päässyt vielä loppuun.

R: Älkä saata meitä kiusaukseen, vaan päästä meidät pahasta.
J: Haluan suojella sinua kaikelta pahalta, tukea sinua epäuskossa ja tilanteissa, jotka voisivat johtaa sinut vääriin tekoihin. Toivon ettet pidä minua pelkkänä halle-karhuna, jonka apuun voi turvautua vasta jälkeenpäin. Mutta kohtahan rukouksesi loppuukin.

R: Sillä sinun on valtakunta ja voima ja kunnia iankaikkisesti. Aamen.
J: Tiedätkö, mikä todella antaa minulle kunnian ja tekee minut iloiseksi?
R: En, mutta haluaisin tietää
J: Minulle antaa kunnian se, että sinä myönnät tarvitsevasi minua. Haluat pyytää syntejäsi anteeksi ja minä haluan antaa ne sinulle anteeksi. Raamatussa minä lupaan: joka hylkää syntinsä ja tunnustaa ne, saa armon. Kaikille niille, jotka ottavat minut vastaan, minä annan voiman tulla lapsikseni. Tiedä, että sinua kannattavat iankaikkiset käsivarret.

- - -
Rukous on sydämen puhetta Jumalalle. Hän kuulee kaikki rukoukset, ei siis ole yhdentekevää että rukoilemme.

LAULUT

Laulut ovat tärkeitä iltaohjelmassa. Laulaminen on yhteistä tekemistä. Lauluissa, veisuissa ja virsissä on hyviä sanoituksia, jotka auttavat uskonasioiden ymmärtämisessä. Laulut on kerätty Nuoren seurakunnan veisukirja 2010:sta, Elämän siiville -laulukirjasta sekä virsikirjasta. Rohkaisemme teitä käyttämään myös virsiä iltaohjelmissa. Kun niitä laulaa, ne tulevat tutuiksi. Virsiä voi hyvin säestää kitarallakin, niin niihin tulee uudenlainen tunnelma. Kysy työntekijältä soinnutettua virsikirjaa. Soittotaitoisia rippikoululaisia kannattaa pyytää säestämään. Näin rippikoululaiset pääsevät itsekin toteuttamaan iltaohjelmaa.

Iltaohjelmissa isoset voivat kertoa lauluista jotakin. Jos tiedät laulun tekijöistä jotakin, tai jos olet vaikka ollut jonkun heidän keikallaan, voit kertoa kokemuksiasi. Jos haluat, voit myös kertoa jostakin kappaleesta, mitä se merkitsee sinulle, tai mistä siinä sinun mielestäsi lauletaan. Tämä voisi olla rippikoululaiselle tärkeää.

Tähän on kerätty päivän teemoihin sopivia lauluja. Voitte valita laulut, jotka haluatte rippikoululaisten oppivan. Niitä on hyvä laulaa monena iltana, jotta laulut tulevat tutuiksi. Älä epäröi itse opetella uusia lauluja, voit itse oppia uutta niiden kautta.

Laulukirjat on lyhennetty seuraavasti:
NSV = Nuoren seurakunnan veisukirja 2012
VK = Virsikirja
ES = Elämän siiville -laulukirja (Sinikantinen)

Tutustuminen

Hän pitää meistä huolen NSV 75
Swing low NSV 38, ES 164
Tilkkutäkki NSV 20, ES 84
Turhaan ette tänne tulleet NSV 28, ES029
Tuuli kulkee NSV 59
Tuulien teitä NSV 98, ES 130
Tänä aamuna aurinko nousi NSV 119, ES 13

Jumala: Isä

Isä, jää meitä rakastamaan NSV 130, ES 17
Itketkö sinäkin, Jumala ES 72
Kulmakivi NSV 65
Kutsu NSV 62
Käy, Herra, meitä siunaamaan NSV 83
Minun sieluni janoaa Jumalaa NSV 97
Niinkuin hopeaa ES 38
Olet valveilla NSV 121, ES 18
On apu lähellä ES 152
Pyhiinvaeltajan laulu NSV 37, ES 84
Pyhä Jumala NSV 56
Pyhän kosketus NSV 88
Saviruukku ES 64
Sillä sinun on valtakunta ES 137
Sinun siunaavan kätesi alla NSV 60
Tartu käteen Jumalan NSV 35
Turvapaikka NSV 100
Valoa NSV 92
Varjoista maan NSV 127, ES 24
Vierellä kulje NSV 16
Väsyneet maan NSV 77

Älä pelkää NSV 61, ES 66

Anna meille rauhasi VK 514
Herra kädelläsi VK 517
Jumala ompi linnamme VK 170
Jumalan kämmenellä VK 499
Pyhä, pyhä, pyhä VK 134
Päivä vain ja hetki kerrallansa VK 338
Taivaan Isä suojan antaa VK 503

Luominen

Hieno maailma NSV 5
Kaikki mitä näen ES 42
Katso meitä NSV 3
Katson sinun kättesi töitä NSV 1, ES 151
Niin kaunis on maa NSV 7
Sama taivas, sama maa NSV 2
Taas yllemme aurinko saa NSV 118, ES 16
Viljellen ja varjellen NSV 4

Ah, kuinka kevät hohtaa VK 567
Jumala loi VK 135
Soi kunniaksi Luojan VK 462
Suvivirsi VK 571
Taas kukkasilla kukkulat VK 572

Oikea ja väärä

Lahjalaulu NSV 26, ES 88
Paha vaanii NSV 12
Synnintunnustus NSV 53

Herra, elämääni VK 509

Jeesus

Evankeliumi NSV 66, ES 128
Hän ei ole enää täällä NSV 50, ES 122
Ikuisesti NSV 84
Kaksi tavallista kättä NSV 34
Laulakaa Herralle NSV 105
Liekkilaulu ES 134
Pyhä ja puhdas vapahtaja NSV 70, ES 149
Päivä päivältä vain NSV 57
Shine, Jesus, shine NSV 115
Sydämestäni ES 120
Sylihisi, Jeesus rakas NSV 123
Tahdon muistaa pitkäperjantain NSV 47, ES 118
Taisteluni NSV 58
Tule kaikeksi mulle NSV 96, ES 70
Valo NSV 64
Voi hänen rakkauttaan NSV 48, ES 113
Yksi nimi NSV 116

Jeesus on paimen VK 177
Jeesus, meitä kosketa nyt VK 502
Kuulkaa, keitä Mestari VK 516
Pilvimuurista valo välähtää VK 104
Sinä, Jeesus, ymmärrät parhaiten VK 510
Tule kanssani, Herra Jeesus VK 548
Vain sinä tunnet minut, Vapahtaja VK 289
Ystävä sä lapsien VK 492

Ihmisenä Jumalan maailmassa

Anna mun etsiä NSV 9
Elämä on nyt NSV 104, ES 50
Elämänpuu ES 89
Halki maailman ES 87
Hiljainen kaupunki ES 23
Hän on pyyhkivä kaikki kyyneleet NSV 22
Ilta pimenee NSV 124, ES 21
Iltalaulu NSV 128
Jokapäiväinen leipä NSV 23, ES 140
Kahden maan kansalainen NSV 36, ES 176
Kun ilta saa NSV 125
Laula ihmisille NSV 8, ES 142
Luojan kaunein ajatus NSV 6
Martin Luther Kingin laulu NSV 81, ES 166
Matkahymni ES 90
Me saamme kasvaa ES 92
Me uskomme tulevaisuuteen ES 162
Mennään kotiin ES 172
Minne tie vie NSV 33
Minä olen minä ES 32
Olet vapaa NSV 31, ES 36
Palmumatolla ES 132
Seitsemän rohkeaa miestä NSV 18
Siipeni murtuneet ES 63
Soi sydämeni kiitosta NSV 112, ES 56
Toisen päivän iltana NSV 49, ES 62
Toisiamme siunaten ES 173
Vuorilaulu NSV 111, ES 48
Ylitse merten NSV 39, ES 170

Ilta on tullut, Luojani VK 563
Joka aamu on armo uus VK 547
Kiitos Jumalamme, kun annoit kauniin maan VK 581
Kristus, valo valkeuden VK 536
Käyn kohti sinua, oi Herrani VK 396
Leipää, pelloilta maan VK 59
Nyt kulkee halki korpimaan VK 498
Oi, Herra luoksein jää VK 555
Totuuden Henki VK 484

Rakkaus

Minä sinua rakastan ES 98
Mitä rakkaus on ES 100
Rakkaus on lahja Jumalan NSV 13
Tuu mun vaimoksein NSV 14, ES 96
Vaikka olen NSV 15

Pyhä Henki, kirkko, usko, rukous

Aamulaulu ES 12
All night, all day NSV 78
Edessäsi uudistun ES 86
Enkelin siipien suojaan NSV 120
Halleluja, tunnet sydämeni NSV 107
Jeesus, kuule rukoukseni NSV 87
Kaikki saavat tulla ES 83
Kiitos ES 14
Kirkossa NSV 30, ES 80
Kuljeta ja johda NSV 94, ES 68
Kuule minun ääneni NSV 55, ES 77
Lapsuuden usko NSV 29, ES 28
Maailman kaikissa kylissä NSV 27
Minä uskon NSV 67
Pidä minusta kiinni ES 39
Pidä minusta kiinni NSV 95, ES 39
Pohjalainen uskontunnustus NSV 68
Rjihikirkkohymni NSV 117, ES 146
Rukous on silta NSV 99, ES 154
Sanan anna koskettaa ES 148
Sinun varaasi kaiken laitan ES 147
Siunaa koko maailmaa NSV 101, ES 131
Sydämemme laulaa NSV 113, ES 52
Tahtoisin toivoa sinulle ES 104
Tule, Pyhä Henki NSV 51. ES 158
Tule, rauhan Henki NSV 52, ES 123
Tänään häneen uskon NSV 63, ES 34
Vartiossa NSV 90
Ylistän Herraa ES 53

Hyvyyden voima VK 600
Hyvä Jumala, kiitän kodista VK 471
Jeesus, sinä huomaat VK 513
Kosketa minua, Henki VK 125
Kuulkaa, keitä Mestari VK 516
Liekkejä on monta VK 454
Mä silmät luon ylös taivaaseen VK 490
Tie valmis on VK 511
Valkeus kirkas päällä synkän maan VK 508

LUOTTAMUSHARJOITTEET

Luottamusharjoitteet auttavat ryhmää ryhmäytymään ja kasvattamaan keskinäistä luottamusta. Luottamusharjoitteet kannattaa säästää rippikoulun/leirin puoliväliin, jolloin ryhmä on jo tutustunut toisiinsa ja se on valmis uusiin haasteisiin. Jotta luottamusharjoitteiden vaikutus olisi parempi, niitä kannattaa tehdä 3-4 peräkkäin eli esim. harjoite 1 sen kolme variaatiota. Seuraavat luottamusharjoitteet on rakennettu niin, että luottamuksen vaatimus hiljalleen kasvaa. Jos teette harjoitteita sisätiloissa, taustalla kannattaa soittaa rauhallista instrumentaalista musiikkia ja valaistusta hämärtää hieman, ei kuitenkaan niin, että tila on pimeä.

Ennen luottamusharjoitteiden aloittamista ohjaajan on hyvä ohjeistaa ryhmä, jotta se osaa työskennellä oikein. Ohjaaja voi kertoa luottamuksen merkityksestä ja uskostaan, että ryhmässä kaikki haluavat olla luottamuksen arvoisia. Ohjaajan on hyvä myös muistuttaa, että ketään ei saa pakottaa mihinkään ja kaikki tekeminen tapahtuu luottajan ehdoilla. Lopuksi kaikki, jotka haluavat olla luottamuksen arvoisia astuvat askeleen eteenpäin ja näin osoittavat ymmärtävänsä harjoitteiden merkityksen.

Parikuljetus

Parit asettuvat vastakkain kasvotusten. Toisen silmät sidotaan esim. liinalla tai pipolla. Parit tarttuvat toisiaan kyynärtaipeen alapuolelta, niin että käsistä muodostuu 90°:n kulma. Sitten näkevä, eli kuljettaja lähtee hitaasti viemään sokeaa eteenpäin. Näkevä kulkee selkä menosuuntaan, joten ohjaajan on syytä katsoa, etteivät parit törmäile. Sokea määrää vauhdin. Parit eivät saa kuljetuksen aikana puhua. Ohjaaja ilmoittaa milloin on vaihto. Sopiva kävely aika on. 3-5 min. Kun ohjaaja ilmoittaa vaihdon, näkevästä tulee sokea ja toisinpäin. Ennen uuden kuljetuksen aloitusta parit voivat vaihtaa muutaman sanan miltä tuntui. Parit kulkevat taas 3-5 min. Ohjaaja ilmoittaa milloin lopetetaan. Parit voivat taas hetken aikaa vaihtaa ajatuksia.

Variaatio 1:

Sama harjoite, mutta parit kuljettavat toisiaan joko kädestä/käsikynkästä tai siten, että kämmenet ovat vastakkain ja kyynärvarret yhdessä. Parit saavat taas vaihtojen aikana hetken keskustella.

Variaatio 2:

Sama harjoite, mutta parit kuljettavat toisiaan hartioista. Kuljettaja eli näkevä on siis sokean selän takana. Tämä vaatii jo enemmän luottamusta. Parit saavat taas vaihtojen aikana hetken keskustella.

Variaatio 3:

Sama harjoite, mutta parit ohjaavat toisiaan vain pienin kosketuksin tai kokonaan ilman kosketuksia, sovituin äänimerkein. Kosketusten tulee olla hyvin rauhallisia ja kevyitä. Äänellä ohjatessa näkevän tulee puhua rauhallisesti, ja selkeästi. Myös äänimerkkien tulee olla selkeitä esim. seis, käänny oikealle, eteenpäin, taaksepäin yms. Parit saavat taas vaihtojen aikana hetken keskustella.

Kaatuminen

Parit asettuvat siten, että toinen on toisen selkäpuolella n. käsivarren mitan etäisyydellä. Takana olevan on tarkoitus ottaa edessä oleva kiinni tämän kaatuessa, kädet kaatujan lapaluiden korkeudella. Vastaanottajan toinen jalka on hieman toista jalkaa taaempana, tukijalkana. Tukijalan voi nojata myös seinän ja lattian rajapintaan. Kaatuja laittaa kädet ristiin rintakehän päälle, se helpottaa vastaanottajia. Edessä oleva kaatuu selkä suorana ja takana oleva ottaa hänet vastaan pehmeästi ja turvallisesti. Aluksi kaatumisetäisyys on n. 5-10 cm. Etäisyyttä pidennetään hiljalleen. Kaatuja saa kaatua vasta kun takana oleva on antanut luvan "Voit kaatua." Harjoite loppuu kun jompikumpi ei enää uskalla kaatua tai ottaa vastaan. Tämän jälkeen vaihdetaan osia: kaatujasta tulee vastaanottaja ja toisinpäin. Lopuksi osallistujat voivat hetken aikaa jakaa kokemuksiaan.

Variaatio 1:
Tämä harjoite on muuten sama kuin edellinen mutta parit ovat pitemmän matkan päässä toisistaan. Kaatujan tulee luottaa, että vastaanottaja saa kiinni pidemmältäkin matkalta. Pitkä kaatuminen kannattaa toteuttaa niin, että vastaanottajan toinen polvi on ylhäällä ja toinen maassa tai siten, että kaatuja levittää kätensä ja vastaanottaja ottaa kiinni kainaloiden alta. Lopuksi osallistujat voivat hetken aikaa jakaa kokemuksiaan.

Variaatio 2:
Tähän harjoitteeseen tarvitaan kolme osallistujaa. Harjoitteessa vastaanottajat ovat vastakkain, ja kaatuja heidän keskellään. Kaatuja on koko ajan "jommankumman käsissä". Eli kun vastaanottaja on työntämässä kaatujaa kohti toista vastaanottajaa, tämä onkin jo ottanut kaatujan vastaan käsillään. Lopuksi osallistujat voivat hetken aikaa jakaa kokemuksiaan.

Variaatio 3:
Tässä harjoitteessa on yksi kaatuja ja kaksi vastaanottajaa. Vastaanottajat seisovat vastakkain pienen matkan päässä toisistaan ja kaatuja on heidän keskellään. Kaatuja alkaa huojua vastaanottajien välillä, ensin lyhyellä matkalla ja pikku hiljaa pidentäen. Kun sopiva etäisyys on löydetty, kaatuja voi hetkeksi jäädä huojumaan vastaanottajien välille. Tässä harjoitteessa kädet kannattaa laittaa ristiin rintakehän päälle, näin vastaanottajien on helpompi ottaa kaatuja vastaan. Lopuksi osallistujat voivat hetken aikaa jakaa kokemuksiaan.

<u>Huojuntarinki</u>
Tämä harjoite on mahdollista tehdä joko pienryhmissä tai yhdessä koko ryhmän kanssa. Jos ryhmä on kovin suuri, se kannattaa jakaa kahtia, jotta kaikilla on varmasti mahdollisuus toimia sekä huojujana että vastaanottajana. Ryhmä käy seisomaan ympyrän muotoon, n. kyynärvarren etäisyydelle toisistaan. Yksi ryhmäläinen menee keskelle ja sulkee silmänsä ja asettaa kätensä ristiin rintakehän päälle. Ringissä olevat henkilöt laittavat toisen jalkansa hieman taakse tukijalaksi, näin kaatuja on helpompi ottaa kiinni. Keskellä oleva alkaa huojua valitsemaansa suuntaan ja ringissä olevat ottavat hänet vastaan rauhallisesti ja turvallisesti ja työntävät pystyyn, jotta huojuja voi kaatua uuteen suuntaan. Tätä jatketaan n. 2-3 min. Jos ohjaaja on mukana ringissä, hän lopettaa kaatumisen pysäyttämällä kaatujan. Sitten vaihdetaan uusi henkilö keskelle. Tässä on tärkeä muistaa, että kaikkien tulisi saada olla sekä ringin keskellä että ringissä. Kun kaikki osallistujat ovat olleet molemmissa rooleissa, he voivat halutessaan hetken aikaa jakaa kokemuksiaan.

Variaatio 1:
Harjoite tehdään muuten samalla tavalla kuin edellisessä harjoitteessa, mutta tällä kertaa ensimmäisen kaatumisen jälkeen vastaanottajat pitelevät kaatujasta koko ajan kiinni. Eli kun kaatuja on uudestaan kaatumassa, joku vastaanottajista pitää hänestä jo kiinni. Näin jatketaan n. 2-3 min ja vaihdetaan. Kun viimeinenkin on huojunut, osallistujat voivat jakaa kokemuksiaan hetken aikaa.

Variaatio 2:
Harjoite on muuten sama kuin edelliset mutta ringissä seisovat ovat kauempana toisistaan. Keskellä olevan täytyy luottaa siihen, että hänet kyllä saadaan aina ajoissa kiinni. Kun viimeinenkin on huojunut, osallistujat voivat jakaa kokemuksiaan.

<u>Luottamuskutitus</u>
Osallistujat on jaettu pareiksi. Parit asettuvat vastakkain n. puolen metrin päähän toisistaan. Toinen nostaa kätensä ylös ja toinen alkaa ikään kuin kutittaa häntä kainaloista, mutta ei kuitenkaan kutita. Tätä tehdään n. 30 s – 1 min. Jos kutitettava suojautuu tai laskee kädet alas ennekuin aika on loppunut, vaihdetaan osia. Parit voivat kertoa toisilleen mikäli kutiavat jostain muualta kuin kainaloista, tällöin kutitus liike kohdistetaan kerrotulle alueelle. Ohjaajan on hyvä varmistaa ja painottaa, että kukaan ei saa oikeasti kutittaa pariaan. Harjoitteen päätyttyä parit voivat jakaa kokemuksiaan.

Variaatio 1:
Harjoitetta voi tehdä myös pienissä ryhmissä. Harjoitteen päätyttyä ryhmä voi jakautua pareihin ja keskustella kokemuksistaan.

Tukiharjoitus
Osallistujat jaetaan pareiksi. Parit asettuvat seisomaan vastakkain pienen matkan päähän toisistaan. Parit ottavat toisiaan käsistä kiinni ja kallistuvat yhtä aikaa taaksepäin. Parit voivat vaikka laskea rauhallisesti kolmeen ja sen jälkeen kallistua. Tarkoituksena on löytää tasapaino, jossa molemmilla on hyvä olla, jossa molemmat voivat rentoutua, sillä kumpikin saa toiselta riittävästi tukea. Hetken nojailtuaan parit palaavat takaisin alkuasentoon ja voivat hetken jakaa kokemuksiaan.

Variaatio 1:
Sama harjoite, mutta tällä kertaa parit pitelevät kiinni toisistaan vain yhdellä kädellä. Toinen käsi kannattaa laitta vaikka ristiin rintakehälle tai lantiolle, jotta se ei ole ns. tiellä. Lopetettuaan parit voivat jakaa kokemuksiaan hetken aikaa.

Variaatio 2:
Sama harjoite, mutta tällä kertaa parit ovat selät vastakkain ja tarkoituksena on kyykistyä. Käsien käyttö kielletty, ne kannattaakin vaikka ristiä rintakehän päälle. Lopetettuaan parit voivat hetken aikaa jakaa kokemuksiaan.

KIRJALLISUUS:

Heli Pruuki. Kerron sinulle tarinan – Tarinoita rippikoulu- ja nuorisotyöhön. Helsinki: Lasten Keskus. 2002.

Heli Pruuki. Kerron sinulle tarinan II. Helsinki: Lasten Keskus. 2005.

Heli Pruuki. Usko, Toivo & Lempi – Materiaali nuorisotyöhön. Helsinki: Lasten Keskus. 2009.

Johanna Koivisto, Helena Paalanne & Antti Siukonen. Ihana sama eilen tänään ja ikuisesti – Opettajan opas. Helsinki: Lasten Keskus Oy. 2010.

Joni Kumlander & Paavo Ranta. Käkikello – Leikkejä ja sketsejä seurakuntatyöhön. Helsinki: Kirjapaja. 2009

Leena Lahti. Lärpäke – Iltaohjelmavihko Kangasalan seurakunnan nuorisotyön käyttöön. 2011.

Markku Perttilä. Nuoren seurakunnan veisukirja 2010. Helsinki: Lasten Keskus Oy.

Mikko Aalto. Ryppäästä ryhmäksi. My Generation Oy. 2000.

Nuorten maailma.

Olli Aulio. Suuri leikkikirja. Gummerus Kustannus Oy. 1985.

Olli Seppälä. Tekstareita pyhälle Pietarille. Helsinki: Kirjapaja. 2010.

Pekka Saarainen. Elämän siiville -laulukirja. Helsinki: Kirjapaja. 2002.

Raamattu. 1992.

Sami Rjtokoski.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon virsikirja. 1986.

Suomen mielenterveysseura
http://www.tervekoululainen.fi/opetusmateriaalit/getfile.php?file=602

The Skit Guys. http://skitguys.com/videos/item/gods-chisel

Terhi Paananen & Hans Tuominen. Aarre – Isosen kirja. Helsinki: Lasten Keskus. 2002.